

novinky z radnice

život a kultúra trnavy

august/september 2014

foto: Elena Ursinyová

mesto trnava ■ ročník XXV ■ číslo 7/8 ■ nepredajné!

LETO na korze/Kultúrne leto 2014

Program nájdete v tomto vydaní

Spojenie bez operátora

Začiatkom leta sa pravidelne stretávame u priateľa v jeho záhrade.

Príjemné prostredie a viacero zaujímavých ľudí predlžujú naše rozhovory do zotmenia. Po úvodných slovách prechádza reč zväčša k jednej téme. Tá tohtoročná sa venovala mapovaniu toho, čo dnes ľudí ešte v spoločnosti spája.

Mladí ľudia sa častejšie spoliehajú na internetové a mobilné siete.

Tí starší, konfrontovaní novou dobou, intuitívne cítia stratu váhy a dôležitosti slov, ktoré čoraz rýchlejšie tečú mediálnym priestorom.

Čím intenzívnejšie vznikajú rôzne interpretácie, blogy a siete, tým skôr miznú kontúry záchytných bodov.

Relevantnosť a pravdivosť, ktorá sa pôvodne korigovala kontextom, časom a osobnou skúsenosťou, sa dnes posudzuje na internete množstvom nahliadnutí a kliknutí.

Debata s priateľmi však, našťastie, neskončila v kritike technologických vymožeností, skôr smerovala k hľadaniu oporných bodov pre množstvo informácií, ktorým sme vystavení.

Medzi iným sme tak na vlastnej skúsenosti ocenili každoročné osobné stretnutia, kde môžeme tvárou v tvár konfrontovať videné,

myslené i vyslovené. Pri komunikácii s ľuďmi platí,

že osobný kontakt je pre porozumenie nenahraditeľný.

Pri rozhovore z očí do očí môžeme oveľa skôr spozorovať, či si ešte rozumieme,

alebo je už každý svojím myslením niekde inde.

Čo platí pre dorozumenie a reč, platí i pre porozumenie sebe samému. Potrebujeme vnímať kontext nielen rozprávaného, ale i svoj vlastný. Rozumieť svojmu miestu vo svete.

I tu sme často ponorení do množstva povinností natoľko, že nemáme čas na osobné premýšľanie a hľadanie vnútornej spokojnosti. Tak ako pri internete, televízii či iných médiách je dôležité mať odstup a hľadať kontexty zachyteného,

aj pri vlastnom živote potrebujeme občas odstup od každodenného rytmu. Čas dovolení, sviatkov a voľných chvíľ je priam ideálny na to, aby sme nadviazali na hĺbku života, ktorého sme súčasťou. Skúsme sa odpojiť od valiacich sa slov a informácií technického sveta a nalaďme svoju dušu i myseľ na iné vlnenie. Nadväzujúce na symbiózu a harmóniu.

Toto spojenie nevyžaduje žiadneho operátora ani poplatky za pripojenie. Vyžaduje úsilie a ochotu hľadať stabilnejšie a trvalejšie väzby.

S ľuďmi i s prírodou, ktorej sme súčasťou.

NOVINKY Z RADNICE

– mesačník mesta Trnava

Vydavateľ: Mesto Trnava

IČO: 00313114

Evidenčné číslo: EV 2899/09

Náklad 5 000 ks

Šéfredaktor: Ing. Pavol Tomašovič

Redaktorka: Elena Ursinyová

Redakcia: Radnica, Hlavná 1, 917 71 Trnava

Číslo telefónu: 033/32 36 344

E-mail: pavol.tomasovic@trnava.sk

elena.ursinyova@trnava.sk

Grafická úprava: Andrej Grossmann

Tlač: ŠOPA PRINT

Boleráz, časť Klčovany 289

.....

Novinky z radnice nájdete aj na

nzr.trnava.sk

(eu) Revitalizácia parku a galérie na Námestí SNP sa začne už na jeseň

Už čoskoro by sa mali začať práce na revitalizácii parku za pamätníkom generála Milana Rastislava Štefánika a príľahlého verejného priestoru medzi Evanjelickým kostolom a Hospodárskou ulicou.

Úmyslom mestskej samosprávy je nadviazať na Univerzitný parčík, revitalizáciu Univerzitného námestia a obnovu pešej zóny tak, aby v centre mesta postupne vznikla súvislá prechádzková trasa s ostrovmi zelene a miestami na oddych. Po obnove by mal park po vizuálnej stránke prirodzene nadviazať na výsadbu pešej zóny, avšak s tým rozdielom, že tu budú nielen trvalkové záhony, ale aj trávnaté plochy a stromy, ktoré v dospelosti dosiahnu oveľa väčšie rozmery. Podobne ako na Trojičnom námestí symbolicky pripomína bývalý tok riečky Trnávky nová kvetinová výsadba, na území tohto parku, kde je skrytá v podzemí, ju naznačí zvlneňný pás tmavého živého plota z tisu, obrúbený riečnymi okruhliakmi a pásmi postupne kvitnúcich trvaliek prevažne modrej a bielej farby, v ktorých budú postupne rozkvítať husté skupinky nízkych krov alebo popínavých rastlín na konštrukcii tak, aby pripomínali vodnú penu. Ďalšou úlohou kvetinových celkov bude pripomienka voľakedajších záhrad za hradbami v tejto lokalite.

Perspektívne stromy z pôvodnej výsadby budú ošetrované, poškodené stromy, ktoré nemajú perspektívu dlhodobého prežitia, budú postupne nahradené novými odrastenými stromami. V prvej fáze by tu malo pribudnúť dvanásť pagaštanov

pleťových. Uskutoční sa aj presadenie tamojších hortenzií s obohatením pôdy o rašelinu, v ktorej by sa im malo lepšie dariť.

Pamätník Milana Rastislava Štefánika bude osadený hlbšie do parku, aby pred ním vznikol veľkorysejší priestor. Zaujímavé zmeny prinesú aj nové chodníky, ktoré sa viac prispôbia prirodzenému smeru pohybu chodcov, počíta sa aj s novou úpravou cyklistického chodní-

ka. Nebudú tu chýbať ani nové lavičky s kovovou konštrukciou a plochou na sedenie z odolného dreva, úpravy pre nevidiacich a slabozrakých, nová drobná architektúra, cyklostojany, nový mobiliár a verejné osvetlenie.

S cieľom spríjemniť občanom a návštevníkom Trnavy pobyt v centre mesta mestská samospráva čoskoro začne aj práce na rekonštrukcii Hviezdoslavovej ulice. ■

(eu), foto M. Horník

Nová relaxačná zóna v Parku Ludwiga van Beethovena

Výsledkom prác na revitalizácii Parku Ludwiga van Beethovena, ktoré v týchto dňoch realizuje mestská samospráva, bude nová hracia a relaxačná zóna pre deti aj dospelých s novo vysadenými stromami, krikmi a kvetmi.

Nové hracie prvky boli vyberané tak, aby poskytl možnosti na bezpečné pohybové aktivity menším aj väčším deťom. Dospeláci si budú môcť zlepšovať fyzickú kondíciu na exteriérových cvičebných fitnes prvkoch alebo relaxovať s rodinou či priateľmi na lavičkách pri piknikových stoloch. Nebudú chýbať ani samostatné lavičky, nové stojany na bicykle, odpadkové koše a nové verejné osvetlenie.

Súčasťou prác v parku bude aj vybudovanie nových chodníkov a spevnených plôch. Bezpečnosť detí zvýši nové oplotenie zamedzujúce priechod k železničnej trati. Vzhľad relaxačnej zóny podčiarknu úpravy trávnatých plôch a nová výsadba odrastených stromov, krov a trvaliek. Pri výbere stromov sa prihliadalo na domáce druhy, typické pre porasty lesného charakteru, ktoré sa dokážu prispôbiť podmienkam tejto lokality a svojím habitusom, kvetmi, plodmi alebo sfarbením

lístia esteticky pôsobia od jari až do jesene. Svoje miesto tu nájdú dve vzácne a krásne kvitnúce snežné hrušky a tri plané jablone, čelad' ružovitých budú reprezentovať aj tri chránené muchovníky vajcovité, osem hlohov obyčajných, šesť jarabín vtáčích a jedna jarabina brekyňová. Mohutnosť a čaro lesa dodajú časom novej kompozícii tri javory poľné, breza previsnutá, dub letný, hrab obyčajný a brest hrabolistý.

Krovinaté porasty budú pozostávať z ríbezlí alpínskych a tavolí kalinolístých. Farebnosť v podrade dodajú trvalkové kompozície z nenáročných a dekoratívnych šalvií hájnych, echinacej purpurových, orientálneho maku, rozchodníkov, vrbice prútnatej, kocúrnika a vernetíc. Nebudú chýbať ani trvalky okrasné najmä svojimi listami ako heuchery a bergénie, skupinu tráv zastúpi pôvabný kavyľ chvostíkový. ■

Aj Hviezdoslavova ulica už bude vynovená

Mestská samospráva chce obnoviť ďalšiu významnú historickú spojovaciu komunikáciu v historickom centre mesta a zosúladiť ju s Trojičným námestím aj zrekonštruovanou pešou zónou. Už túto jeseň sa začnú práce na rekonštrukcii Hviezdoslavovej ulice. Obnova sa dotkne samotnej ulice a chodníkov, nevyhnutných častí križovatiek s Hollého a Pekárskou ulicou, verejného osvetlenia, mobiliáru aj zelene. Rekonštrukčným prácam bude predchádzať archeologický výskum.

Ulica bude mať pozdĺžny obojstranný odvodňovací žľab a uličné vpusty. Parkovanie bude pozdĺžne, z čadičovej dlažby, deliace pásy parkoviska budú z bielej žuly. Na rozhraní parkoviska a chodníkov bude obrubník vysoký 80 mm. Chodníky budú zo svetlej betónovej dlažby, cyklistické chodníky zo žuly, stredová komunikácia zo syenitových dlažbových štiepaných kociek tmavosivej farby kladených do vejárov s vypuklým oblúkom smerom k východu. Obrubníky budú žulové sivé, v častiach dočasného ukončenia Hollého a Halenárskej ulice betónové. Pešie priechody budú z bielej betónovej dlažby, varovné a signalizačné dlažby pre nevidiacich a slabozrakých budú antracitové.

Súčasnú osvetlenie nahradia nové svietidlá – historizujúce kópie pre pamiatkovú rezerváciu Trnava, podobne ako aj mobiliár a drobná architektúra. Počíta sa aj s výsadbou piatich stromov na severnej strane ulice.

(eu)

(aa)

Na zrekonštruovanom ihrisku pribudla veľká loď

Spoločnosť TT-KOMFORT, s. r. o. zaoberajúca sa energetickým a objektovým manažmentom pravidelne podporuje aktivity a organizácie zamerané na deti a mládež. Tento rok sa rozhodla pre zrekonštruovanie areálu detského ihriska Materskej školy na Vančurovej ulici v Trnave, kde TT-KOMFORT dodáva teplo.

Riaditeľ TT-KOMFORT-u Ing. Krajčovič o rekonštrukcii: „Priestor pôvodného detského ihriska bol v zásade vhodný a dostatok stromov umožňoval jeho využívanie najmä počas letných horúčav. Rozhodli sme sa preto, že do priestoru so stro- mami doplníme zámkovú dlažbu a drevené pódium. Detičky sa tak budú môcť hrať bez toho, aby sa zašpinili, aj vo veľmi teplom počasí, aj po prípadnom daždi.“ Priestor ihriska sa rozšíril. Presta- hovali sa sem atrakcie pre deti – pieskovisko, domček a pod., ktoré na dvore boli doposiaľ. Tým vzniklo voľné miesto, kde je umiestnená nová atrakcia – veľká pirátska loď. Loď má pre deti všestranné využitie – je to

nielen pekné miesto na hranie, je tu aj šmykľavka, preliezačka, lezecká stena, lavičky... Postavená je z kvalitného agátového dreva, čo zaručuje jej dlhodobú životnosť a minimálnu údržbu. Nový zavla- žovací systém zasa zlepšil kvalitu existujúceho trávniku. Rekonštrukcia ihriska trvala asi 3 týždne a okrem spoločnosti TT- -KOMFORT sa na nej finančne podieľali aj Mesto Trnava a firmy Comdet s. r. o. a El-mont. Slávnostné odovzdanie ihriska sa 26. júna nieslo v námornícko- -pirátskom duchu. Škôlkari aj ich učiteľky mali z nového ihriska veľkú radosť, rýchlo sa s loďou zoznámili a hosťom sa odmenili zaspievaním peknej pirátskej piesne. ■

(red)

Podporme trnavskú paulovniu v súťaži Strom roka 2014

Do konca septembra môžu Tr- navčania hlasovať za paulovniu plstnatú, ktorá je trnavskou kan- didátkou vo finále dvanásteho ročníka ankety Nadácie Ekopolis. Strom roka 2014. Tento monu- mentálny, dvadsať metrov vysoký strom s úctyhodným obvodom kmeňa 36 cm rastie už päťdesiat rokov v areáli Strednej priemy- selnej školy stavebnej na Lomo- nosovovej ulici. Obzvlášť krásny pohľad poskytuje na jar, keď jeho košatá koruna zakvitne veľkými fialovo-modrými kvetmi. Hlasovať môžeme formou hlaso-

vacieho lístka, sms a na webovej stránke www.ekopolis.sk. No- vinkou tohto ročníka je možnosť hlasovať aj na sociálnej sieti Facebook – www.facebook.com/nadacia.ekopolis. V októbri bude súťaž vyhodno- tená a strom s najvyšším počtom hlasov získa titul Strom roka 2014. Víťazný strom dostane súčasne odmenu v podobe den- drologického posudku od ISA Slovensko a finančný príspevok na ošetrovanie vo výške 200 eur. Stromy, ktoré sa v ankete umiest- ni na 2. a 3. mieste rovnako

Nová dlažba na Trhovej

Novému vzhľadu Hlavnej ulice sa čoskoro prispôsobí aj priľahlá Trhová ulica. Starý asfalt nahradí nová dlažba, podobne ako je to už na Zámočnickej ulici. Práce sú súčasťou obnovy pešej zóny, ale finančné prostriedky vo výške 30 000 eur na ich realizáciu nezaťažia mestský rozpočet. Mestská samospráva ich uhradí zo sumy ušetrenej pri rekonštrukcii pešej zóny, ktorá stála menej, než sa pôvodne predpokladalo. Počas stavebných prác, ktoré potrvajú približne do 10. augusta, je Trhová ulica uzavretá. Chodci môžu v tomto období prechádzať cez nádvorie na Hlavnej 17 alebo cez pasáž na Hlavnej 23. (eu)

Druhý Trnavský piknik

Po úspešnom prvom ročníku Trnavského pikniku, ktorý sa uskutočnil minulý rok, Mesto Trnava v spolupráci s nezis- kovou organizáciou Bronco pripravuje jeho druhý ročník. Ak všetko dopadne podľa pria- nia organizátorov, podujatie sa uskutoční v nedeľu 7. septem- bra od 13. do 19. hodiny v Ru- žovom parku. Podobne ako minulý rok, aj tento raz by mali piknik charak- terizovať farebné deky, pikniko- vý kôš a v ňom dobré jedlo či koláč. Súčasťou pikniku bude kultúrny program nielen pre dospelých, ale aj pre deti. Svo- jou návštevou poctí podujatie speváčka Sima Martausová, pri- pravené je detské predstavenie, originálne občerstvenie, domá- ce limonády, súťaž o najlepší koláč verejnosti, stolové a špor- tové hry, animačný program pre deti, turnaj v stolnom futbale a mnoho ďalšieho. (pc)

Pokračuje oprava nástupišť na železničnej stanici

Na železničnej stanici pokračuje správca železničnej infraštruktúry s obnovou prvého nástupišťa, ktorá potrvá do 23. septembra. Prvé nástupište prejde kompletnou rekonštrukciou, pri ktorej sa zmení konštrukcia zastrešenia, osvetlenie, informačný systém, rozhlas, povrch nástupišťa a pribudne kamerový systém. Náklady na realizáciu prác boli vyčíslené na vyše 6 miliónov eur.

Počas výluky tohto nástupišťa sú v prevádzke len nástupište č. 2 smerom od pošty a nové, už zrekonštruované nástupišťa 3 a 4, ktoré využívajú všetky končiacie a vychádzajúce vlaky. „Prevádzka sa zvláda bez ťažkostí, problémy však môžu nastať v prípade väčšieho meškania vlakov najmä v smere od Žiliny, keď nie všetky prípojné vlaky smeru Galanta môžu čakať na zmeškaný vlak. Od začiatku výluk 16. júna sme mali len dva takéto prípady,“ pripomenula hovorkyňa železníc SR Martina Pavlíková. Zbúranie starého a výstavba nového nástupišťa č. 2 je plánovaná na rok 2015. Budova trnavskej železničnej stanice je už dokončená. Mnohí cestujúci sa pýtajú, prečo na stanici ešte nefungujú bufetové prevádzky a rôzne doplnkové predajné oddelenia. Súviselo to s kolaudačnými problémami, ktoré sú už odstránené. „Prevádzky budú otvorené, keď si jednotliví nájomníci vybavlia príslušné povolenia na ich sprevádzkovanie,“ povedala Martina Pavlíková.

(maju)

získajú peňažnú sumu 200 eur, ktorá môže byť použitá na ich ošetrovanie alebo úpravu okolia. Traja nominujúci a traja hlasujúci budú odmenení knižnými poukážkami od kníhkupectva Artforum. Bezplatne ošetrované budú aj ďalšie stromy spomedzi všetkých nominovaných do ankety Strom roka 2014. Profesionálni akreditovaní arboristi z Medzinárodnej

M. Jurčo

Vďaka celkovej rekonštrukcii stanice vzniklo aj múzeum . . .

Trnavská železničná stanica je už viac ako rok v rekonštrukcii, no postupne sa dostáva k slovu finalizácia. V tejto súvislosti sa viac zaktivizovali aj členovia Klubu priateľov železníc Trnavy a okolia. Na 4. nástupišti vznikla samostatná koľaj s rušňom a dvomi vozňami, ktoré budú patriť železničnej histórii.

Počas rekonštrukcie totiž vznikla jedinečná príležitosť, aby potrebná technika doviezla a na slepú koľaj pri administratívnej budove osadila parný rušeň a dva vozne, ktoré budú slúžiť nielen železničným nadšencom, ale aj širokej verejnosti. Železniční nadšenci z Klubu priateľov železníc Trnavy a okolia sa nechali inšpirovať na mnohých zahraničných cestách za železnicou v Chorvátsku, Česku, ale aj Rusku, kde našli veľkú expozíciu pancierového vlaku. Ako pripomenul člen výboru klubu Miloslav Lužák, podobne aj v malej obci Tvrdošovce pri Nových Zámkoch je železničné múzeum priamo v obci. Všetky tieto inšpirácie zosumarizovali a zväžili možnosti, aké im dáva priestor trnavskej železničnej stanice. Dnes tam nájdeme starý rušeň, ktorý mnohí Trnavčania poznajú ešte z prevádzky na železničnej stanici po niekdajší Cukrovar a konzerváreň P. Jilemnického. Za ním sú zaraďené dva vozne odkúpené od

arboristickej spoločnosti (ISA Slovensko) ošetrili vybrané stromy vo vlastnej rézii, výber stromov urobila na základe ich zdravotného stavu, prístupnosti a geografickej polohy.

Cieľom ankety je upozorniť na staré, vzácne či ohrozené stromy a vzbudiť záujem ľudí o životné prostredie. Víťazný strom bude reprezentovať Slovensko v súťaži Európsky strom roka. ■

štátneho nákladného prepravcu – Železničnej spoločnosti Cargo Slovakia. Tá poskytla dva vozne, aké sa dnes využívajú aj na železnici. Jeden z takýchto typov sa napríklad využíva na manipulačných nákladných vlakoch ako služobný vozeň pre vlakové čaty, ktoré vykonávajú posun. A práve takýto vozeň bude slúžiť ako klubovňa, miestnosť na prednášky, či malé výstavy. Ako pripomenul ďalší člen klubu Marko Engler, druhý vozeň by mal slúžiť na výstavy – či už z dejín trnavskej železnice alebo privezené výstavy, ktoré boli už inštalované inde. Pýchou je aj starý rušeň, ktorý teraz opravujú a zabezpečujú proti vniknutiu cudzích osôb tak, aby počas akcií mohol byť k dispozícii návštevníkom. Jeden z vozňov, ktorý má vnútorný priestor vybavený ako zasaďačku, bude k dispozícii už na konci tohto roka, prvé výstavy možno očakávať už v roku 2015. Ako pripomenul ďalší z členov výboru klubu Bohuslav Kráľovič, všetko závisí od energie dobrovoľníkov a finančných prostriedkov. ■

(red)

Trnavské organové dni prinášajú koncert organistu Katedrály Notre-Dame

Devätnásť ročník medzinárodného festivalu organovej hudby Trnavské organové dni sa uskutoční od 1. augusta do 7. septembra na vzácných historických organoch Baziliky sv. Mikuláša.

Mimoriadny zážitok sľubuje otvárací koncert, na ktorom sa predstaví publiku svojim recitálom Olivier Latry, titulárny organista Katedrály Notre-Dame v Paríži, ktorý patrí k absolútnej koncertnej špičke tohto kráľovského nástroja. Je považovaný a najvýznamnejšieho interpreta francúzskej organovej hudby na svete a sám seba považuje za ambasádora hudby, ktorú napísali pre organ geniálni francúzski skladatelia. „Olivier Latry v Trnave predstaví oba vzácné historické organy trnavskej baziliky, barokový organový pozitív a veľký romantický organ, na

ktorom tvoril Mikuláš Schneider Trnavský. Na úvod zaznie na malom organe dielo Georga Muffata. Na veľkom organe zahrá majster Latry kompletnú slávnú Organovú symfóniu č. 5 Charlesa-Maria Widora. Tokáta, posledná časť tejto symfónie, patrí k najznámejším a najobľúbenejším skladbám organovej literatúry vôbec. Na záver koncertu sa najvýznamnejší francúzsky organista našej doby predstaví svojim improvizácnym umením na danú tému z publika, ktoré bude môcť mimoriadne hráčske technické výkony pána Latryho sledovať aj vizuálne vďaka

obrazovke umiestnenej v lodi chrámu,“ informoval Novinky z radnice koncertný organista a organizátor festivalu Trnavčan Stanislav Šurin.

Na nasledujúcich šiestich koncertoch sa predstavia renomovaní umelci z Poľska, Nórska, Talianska, Rakúska a Slovenska. Podujatie organizujú Bachova spoločnosť na Slovensku a Mesto Trnava s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky a Poľského inštitútu v Bratislave. Na úvodnom koncerte organizačne a finančne participuje Oblastná organizácia turistického ruchu Trnava Tourism. ■

(eu)

Trnavská brána sa znova otvára folklóru

Už po trinásťkrát sa v auguste otvoria symbolické trnavské brány dokorán folklóru. Ľudové tradície v podobe krojov, piesní a tancov nielen z trnavského regiónu, ale aj z celého Slovenska, krajín Vyšehradskej štvorky a partnerských miest ovládnu historické centrum Trnavy a mestský amfiteáter od 14. do 17. augusta na medzinárodnom festivale folklórnych súborov Trnavská brána 2014.

Dobry zvyk pozývať Trnavčanov a návštevníkov mesta na festival živou pozvánkou – spievajúcim krojovaným vozovým sprievodom po sídliskách mesta, bude zachovaný aj v tomto roku, rovnako ako ďalšie tradičné súčasti podujatia: Krojovaný sprievod na Hlavnej ulici, programy pre deti a tvorivé dielne na nádvorí radnice, jarmok ľudových remesiel, škola tanca, výstava historických automobilov, výstavy fotografií a slávnostná svätá omša za účasti folklórnych súborov. Spoznávanie zvykov a obyčají trnavskej roviny bude tento rok zaostrené najmä na obec Cífer

preslávenú svojimi krojmi a nádhernými výšivkami. Folklór hornatého kraja Hornej Oravy nám priblížia Goralí zo Suchej Hory, predstavia sa aj goralí z Poľska, folklórne súbory z Česka a Maďarska, atď.

Vo celovečerných programoch uvidí festivalové publikum opäť to najlepšie, čo sa v súčasnosti deje na slovenskej folklórnej scéne. Tešiť sa môžeme na legendárny muzikál Na skle maľované v réžii a choreografii Jána Ďurovčika a na nevšedný príbeh zakázanej lásky zo života cigánov a gádzov plný smiechu a slz Čierno-biely svet v podaní

folklórneho súboru Vranovčan. Srdečne vás pozývame – nechajte sa osloviť pestrosťou ľudových tradícií, melodikou ľudových piesní našich hostí, zatancujte si a zaspievajte spoločne s folklórnymi súbormi tú našu, naučte sa kroky tancov, ktoré poznali už naši starí a prastarí rodičia, znovu objavte takmer zabudnutú techniku legendárnych ciferských výšiviek, vykrúťte si džbánok z hlíny, obdivujte prácu ľudovo-umeleckých remeselníkov a prežívajte spoločnú radosť z krásy. Podrobný program festivalu Trnavská brána nájdete na zadných stránkach tohto vydania. ■

Mgr. Dominika Zdarileková, PR UCM v Trnave

Detská univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave

Letné prázdniny sa pre päťdesiat detí začali na akademickej pôde Univerzity sv. Cyrila a Metoda, kde sa venovali vzdelávaniu. Svoje mozgové závitky nenechali oddychovať ani počas prázdnin a zahrievali ich novými vedomosťami. Počas jedného týždňa absolvovali malí študenti univerzitu v kocke a stali sa z nich „odborníci“ na prírodné vedy, filozofiu, sociálne vedy, zdravý životný štýl a dokonca aj mediálni mágovia.

Odborné zameranie jednotlivých fakúlt študenti „nasávali“ hrovou formou prostredníctvom interaktívnych prednášok, hier a náučných výletov. Prvý deň absolvovali na fakulte prírodných vied, kde si vypočuli zaujímavú prednášku ako sa bezpečne správať na internete a vyskúšali si fyzikálne pokusy s pomôckami, ktoré nájdu aj doma. Program pokračoval pokusmi v laboratóriách, kde si mladí kamaráti vyskúšali výrobu syra, prinútili malé sopky chrliť lávu, a tiež skúmali, ako vyzerajú riasy pod lupou. Malí študenti deň ukončili slávnostnou imatrikuláciou.

Na druhý deň pripravila filozofická fakulta pripravila pre deti výlet na Bradlo k mohyle M. R. Štefánika, kde si malí študenti zastúpení dvomi dobrovoľníkmi uctili pamiatku M. R. Štefánika položením venca. Na Chate Bradlo prebiehali súčasne v dvoch skupinách aktivity Po stopách Štefánika a Moderná história a interaktívna história, ktoré súviseli s osobou tohto nášho veľikána.

Na tretí deň fakulta sociálnych vied v spolupráci so skupinou historického šermu Kompánia trnavských žoldnierov pre deti pripravila výlet do obdobia vrcholného stredoveku. Deti sa zoznámili so stredovekým spôsobom života, odievania, varenia a prípravou jedál. Spoznali a vyskúšali si stredoveké zbrane, zbroje a spôsoby boja v druhej polovici 14. storočia. Zažili aj zábavu stredovekých ľudí – cho-

dúle, lukostreľbu, šermovanie, hod na jednorozca a iné stredoveké aktivity.

Na štvrtý deň bol pripravený výlet do Piešťan na stretnutie s Inštitútom fyzioterapie, balneológie a liečebnej rehabilitácie. Prednášky obohatené kvízmi a názornými ukážkami sa striedali s pohybovými aktivitami a súťažami v pohybových zručnostiach. Pre deti boli pripravené aj prednášky a ukážky z prevencie obezity v detskom veku, ochorení chrbtice u detí, základov znakovkej reči, hipoterapie, canisterapie a muzikoterapie. Témy študentov zaujali, o čom svedčili početné zvedavé otázky. Na záver vydareného dňa riaditeľ IFBLR osobne ocenil každého študenta diplomom a malým darčekom.

Posledný deň sa kamaráti Detskej univerzity sv. Cyrila a Metoda presunuli do priestorov Fakulty masmediálnej komunikácie na Skladovej ulici v Trnave, kde si rozdelení do družstiev vyskúšali dabing roz-

právky v rádiu, v HD štúdiu prácu pred kamerou aj za kamerou. Program pokračoval športovými súťažami a kreatívnou tvorbou v podobe plagátu. Deťom spríjemnila deň aj vychádzajúca hudobná hviezda Martin Cíсар, ktorý im zaspieval pesničky na želanie. Príjemným prekvapením bolo, že sa kamaráti DUCM k Martinovi pridali a niektorí aj zatancovali. Heslo dňa „Príď k nám a my ťa pripravíme na to, že RAZ BUDEŠ HVIEZDA!“, sa tak naplnilo do bodky.

Štúdium sa skončilo slávnostnou promóciou študentov 2. ročníka Detskej univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave. Slávnosti sa zúčastnili rektor univerzity Dr.h.c. doc. Ing. Jozef Matúš, CSc., mim. prof., doc. PhDr. Dana Petranová, PhD.; doc. Mgr. Katarína Slobodová-Nováková, PhD.; Ing. Eva Čapošová a RNDr. Beáta Vranovičová, ktorí kamarátom DUCM odovzdali diplom za absolvovanie Detskej univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave. ■

Ing. arch. Marián Remenár

V septembri 1968 nakreslil veľký portrét Dubčeka. Zakrátko ho odvolali z funkcie

Prvý hlavný architekt mesta Trnavy Ing. arch. Rudolf Blážo prednedávnom oslávil osemdesiate narodeniny

Narodil sa 2. júna 1934 v Hornej Krupej. Po matúre na trnavskom gymnáziu pokračoval v štúdiu na Fakulte architektúry a pozemného staviteľstva v Bratislave, odbor architektúra a stavba miest. V roku 1960 nastúpil na umiestenku do Prešova, kde pracoval v Krajskom projektovom ústave. Tam prešiel postupne od projektanta až po hlavného architekta projektov. Bol spoluautorom územného plánu Bardejovské kúpele a Sídlička III. Prešov. V Prešove tiež založil výtvarný krúžok architektov, ktorý popri svojej činnosti usporiadal aj výstavy výtvarných prác svojich členov, na ktorých Rudolf Blážo vystavoval svoje vlastné kresby, olejomaľby a akvarely.

Do nášho mesta sa vrátil až koncom 60. rokov, keď sa roku 1968 stal prvým hlavným architektom mesta Trnavy. Pre sídlo útvaru hlavného architekta mesta bol vyčlenený prízemný trakt na nádvorí mestského národného výboru. Ako hlavný architekt vychádzajúc zo spoločensko-hospodárskych potrieb rozvoja mesta a opierajúc sa o prieskumy a rozborov mesta, sústredil hlavnú pozornosť na smerný územný plán Trnavy. Útvar hlavného architekta (ÚHA) mesta sa venoval aj centrálnej mestskej zóne, najmä jej historickému jadrú, ktoré s plochou až 104,2 ha patrí medzi najväčšie a najstaršie mestské jadrá na Slovensku. Pod vedením ÚHA spracoval podrobný územný plán historického jadra mesta

kolektív architektov J. Žiaran, R. Blážo, J. Danák, V. Štecko, V. Záborský.

Rudolf Blážo sa však na tejto pozícii dlho neohrial. V septembri 1968 nakreslil tri metre vysoký portrét Alexandra Dubčeka, ktorý visel na trnavskej mestskej veži. Neskôr navrhol umiestniť do územného plánu v centre Sídlička Prednádražie II. Trnava rímsko-katolícky kostol. Pre tieto aktivity, ako aj pre negatívny postoj k vstupu okupačných vojsk do našej republiky ho v nastávajúcom období tzv. normalizácie na odporúčenie Mestského výboru Komunistickej strany Slovenska z funkcie hlavného architekta mesta odvolali.

V roku 1972 sa vrátil do Stavoprojektu Bratislava a stal sa vedúcim jeho novozałożenej pobočky v Trnave. Do pôsobnosti nového projektového ateliéru boli delegované okresy Trnava, Senica, Galanta a Trenčín.

Rudolf Blážo okrem riadiacej činnosti pracoval aktívne aj ako výkonný projektant. Bol hlavným architektom projektov Sídlička Družba Trnava, Centra Sídlička Družba Trnava, Centra Sídlička Prednádražie II. Trnava a tiež spoluautorom CMZ Trnava. Následne, keď sa Stavoprojekt Trnava stal samostatnou projektovou organizáciou, pracoval ako jeho hlavný architekt a po revolúcii v r. 1989 aj ako technický námestník. V roku 1992 založil samostatný projektový ateliér.

Jubilant dlhé roky pracoval aj v Spolku architektov Slovenska,

kde je stálym členom. V roku 1967, krátko po návrate do Trnavy, založil členskú organizáciu Spolku architektov v Trnave, súčasne pracoval v Krajskom výbore Spolku architektov a od r. 1971 aj v jeho Ústrednom výbore. Bol tiež členom Slovenskej komory architektov a členom Slovenského fondu výtvarných umení, kde pracoval aj ako člen výtvarnej komisie pre monumentálnu tvorbu.

Málokto už vie, že architekt Blážo má veľkú zásluhu aj na tom, že Súsošie Najsvätejšej Trojice sa po revolúcii vrátilo opäť na svoje pôvodné miesto na dnešné Trojičné námestie v Trnave.

Na záver možno konštatovať, že tvorivá činnosť jubilanta sa uplatnila nielen v architektúre, ale aj vo výtvarnom umení, ktorému holduje už od mladosti. V súčasnosti sa aktívne venuje krajinomaľbe v akvareli a oleji, ako aj olejomaľbe centrálnej mestskej zóny mesta Trnavy. Pri tejto príležitosti mu želáme veľa zdravia, energie a dostatok tvorivej inšpirácie. ■

Peter Horváth

Ako sa v Trnave v roku 1989 zrodila revolúcia

Tak ako každá revolúcia a spoločenská zmena má svoje korene v širších súvislostiach, aj udalosti z novembra 1989 boli iba vrcholom ľadovca, za ktorým sa skrývali desiatky rokov „spolunažívania slušných občanov“ so spoločenskou elitou totalitného režimu. Je zaujímavé, že v širších súvislostiach týchto dní novembra 1989 – možno aj slovenského diania, stáli štyria trnavskí herci a režisér.¹

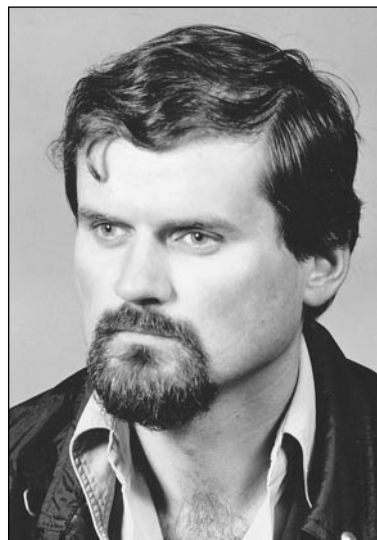
Boli to režisér Juraj Nvota a herci Peter Šimun, Anna Šišková, Marián Geišberg a Vladimír Oktavec, ktorí účinkovali v hre Györgya Schwajdu Pomoc (dráma vajdu). Bola to hra, ktorá odvážnym spôsobom konfrontovala dobu so „zvrhlosťami“ komunistického režimu. Jej premiéra bola v známom bratislavskom Štúdiu S (od roku 1999 Štúdio L+S) v sobotu 18. novembra 1989.

Práve počas predstavenia telefonovali do divadla českí kolegovia, informovali o aktuálnych udalostiach, ktoré sa stali v Prahe na Národnej tŕide a vyzvali slovenských kolegov, aby sa pripojili k nim a na protest nehrali. Zároveň sa vytvárala aktivita otvorenia pokojnej diskusie s divákmi o naliehavých spoločensko-politických otázkach. Po tomto predstavení sa z iniciatívy Martina Porubjaka zrodila Výzva slovenských divadelníkov, ktorá sa už nasledujúci deň čítala v dvoch bratislavských divadlách – Malej scéne a Astorke. Tretím divadlom, kde odznela, bolo práve Trnavské divadlo. Vtedajší riaditeľ divadla Mikuláš Fehér obtelefonovával riaditeľov regionálnych divadiel a vysvetľoval, čo sa deje, lebo tam žili v presvedčení, že im niekto podsúva neskutočné informácie.

Pretože sa v Trnave v nedeľu nehralo, všetky podstatné zmeny sa uskutočnili v pondelok

20. novembra 1989. A takto spomína na nasledujúce udalosti hlavný aktér Vladimír Oktavec:

Po sobotňajšom predstavení v Bratislave sme my Trnavčania nadránom odišli vlakom do Trnavy. Peter Šimun, ktorý býval v Bratislave, zostal „styčným dôstojníkom“, a počas nedele nás telefonicky informoval, čo sa v Bratislave medzitým dialo. V nedeľu 19. novembra sa už na Malej scéne a v divadle Korzo nehralo. Namiesto predstavenia čítali výzvu divadelníkov a prebiehala debata s divákmi, tak i my sme sa rozhodli, že sa Trnavské divadlo pripojí k štrajku. Tak ako každý pondelok, aj vtedy bola dopoludnia v divadle porada vedenia, a my – Peter Šimun, Juro Nvota, Marián Geišberg a ja sme na chodbe čakali na všetkých tých funkcionárov, aby sme im túto skutočnosť oznámili. Oni zrejme, podľa toho, ako s nami komunikovali, mali svoje informácie po stránkovej linke, a preto nás tak poklepkávali po plec, že „...no tak, však dobre, chlapci, no tak, neblbnite...“. Večer sa malo hrať predstavenie, a preto v kancelárii predsedníčky strany v divadle a za prítomnosti členky OV KSS bolo veľmi rušno. Pozvali si aj riaditeľa divadla Mikuláša Fehéra a snažili sa ho presvedčiť, aby sa večerné predstavenie hralo. A ten, hoci bol „momenklatúrny

káder“, sa v rozhodujúcej chvíli pridala na našu stranu a prehlásil, že sa stavia na stranu hercov. Večerné predstavenie 20. novembra 1989 sa teda nehralo a prvý „revolučný dialóg“ s divákmi bol v malom štúdiomom priestore, pretože hlavná divadelná sála bola v rekonštrukcii. V najbližších dňoch sme sa stretávali na verejnosti aj s poznámkami „...tak čo to herci vyvádzate..., máte málo peňazí..?!“ Ani v nasledujúce dva dni sa nehralo. V stredu sme sa niektorí zúčastnili mítingu na námestí SNP v Bratislave, a potom sme išli na Divadelnú fakultu VŠMU, kde už fungovalo študentské štrajkové centrum. Práve tam sme sa dozvedeli, že trnavskí vysokoškooláci z technologickkej fakulty, ktorí v ten deň vstúpili do

¹ Dubovská, O. : Sľúbili sme si lásku. In *Trnavské noviny* z 15. 12. 1989

štrajku, boli „zlomení“ vedením fakulty a svoj štrajk odvolali. A preto ešte v ten večer sme zostavili osobitnú „údernú skupinu“ a vrátili sa do Trnavy na študentský internát, aby sme povzbudili študentov vytrvať. Vchod do internátu bol zamknutý a strážený prodekanom a kvestorom fakulty, ktorí sa snažili zabrániť nášmu kontaktu so študentmi. Podarilo sa nám presadiť, že dvaja sa môžeme zúčastniť nasledujúci deň stretnutia vedenia fakulty a študentov v aule fakulty. Informovali sme o tom študentské centrum v Bratislave a nasledujúci deň nás prišli podporiť osobnosti z Bratislavy Štefan Kvietik, prof. Ladislav Kováč (neskorší minister školstva), Ľubo Pavlovič, Z. Kocúriková, a prítomní boli aj novinári. Kvietik sa nechal umlčať a ideologický tlak vedenia fakulty sa podarilo prelomiť. Študenti sa spontánne pridali na našu stranu a rovno z auly šiel sprievod s tlapačom priamo na hlavné námestie v Trnave, kde sa 23. novembra uskutočnil prvý improvizovaný míting, ktorý odštartoval nasledujúce stretnutia s občanmi mesta. Úloha moderátora pripadla mne, a tak som sa stal akýmsi viditeľným predstaviteľom VPN (Verejnosc' proti násiliu). A kancelária dramaturgov v divadle bola tou centrálou, kde začali chodiť aj prvé petície občanov s podpismi. Sem sa chodili „prihlasovať“ spontánne k iniciatívam hnutia VPN aj Arpád Matejka, Karol Kabát, Rastislav Diovčoš, Julo Brocka, Mojmír Kovář, Bohumil Chmelík a mnohí ďalší.²

Dá sa konštatovať, že v pondelok 20. novembra 1989 prečítaním textu výzvy slovenských divadelníkov pred publikom vstúpilo trnavské divadlo do štrajku a pootvorilo priestor pre nasledujúce občianske iniciatívy v meste. I napriek obmedzeným informáciám z vtedajších verejných médií, ale aj čiastočnému ideologickému zastrašovaniu sa nepodarilo tento postup zastaviť. A práve postoj trnavských hercov a ich osobné kontakty s ostatnými regionálnymi divadlami podporili rozbiehajúcu sa celoslovenskú štrajkovú vlnu. Dôležité bolo, že sa nepodarilo zastrašiť trnavských vysokoškolákov zo strany niektorých akademických, a najmä straníckych funkcionárov. A tí sa spontánne pripojili k improvizovaným trnavským mítingom, ktoré sa začali usporadúvať na sklonku novembra a v decembri na hlavnom námestí. Ako sa potvrdilo, Trnava bola popri Bratislave prvým mestom, kde sa štrajkovalo a od 23. novembra 1989 sa začal aj tu improvizovaný míting s ozvučením. O deň neskôr už s rečníckou tribúnou, ktorou bol balkón trnavského divadla a prvým moderátorom – tribúnom bol herec divadla Vladimír Oktavec. (pozn.: neskôr dostal čestné občianstvo mesta Trnavy)

Začínalo sa piesňou Kto za pravdu horí. Na mítingoch sa postupne zúčastňovali stovky, neskôr tisíce občanov. Na balkóne divadla sa vystriedali významné spoločenské a umelecké osobnosti a ďalší ľudia, ktorí mali odvahu verejne vystúpiť, ako napríklad Marián Geišberg,

Peter Tatár, Anton Srholec, Ladislav Chudík, Marián Labuda, Stano Dančiak, Milka Vašaryová, Július Pántik, Arpád Matejka, Mojmír Kovář, Jaro Filip, Stano Šteпка, Soňa Valentová, Meki Žbirka, Jozef Banáš, historik Jozef Šimončič, ale aj študenti, publicisti a mnohí občania z trnavských závodov, podnikov, škôl. Tu sa čítali často „revolučné“ výzvy pracovných kolektívov, odzneli spontánne písané verše básnikov, občanov a do predvečernej Trnavy zneli gitarové protestsongy, ako napr.: „...Z tvrdého dnes ílu / Verše hnetiem / A z vypálených figúr / Slová skladám / V entom rozmere / Hľadám / Bod / I keď mená si pletiem / Však s ľudom nadšeným o závod / Tú faloš / Z mojej planéty / Zmetiem...“ (úryvok z čítanej básne Júliusa Teplana)

Na mítingoch sa zúčastňovali rôzne skupiny ľudí, ale najmä tí, ktorí prežívali prvé hodiny rodiacej sa demokracie úprimne. Medzi nich patrili aj zastrašované kresťanské rodiny – a títo všetci mohli odrazu vyjsť slobodne opäť do ulíc. Štátom dehtaná inteligencia začínala snívať nádejný sen svojho spoločenského zrovnoprávenia. Kresťan s krížikom na krku sa objal s priateľom, na klope ktorého bola „Dávidova hviezda“. Nechýbali ani ľudia, ktorí chodili „štrngat“ s kľúčmi“ ako provokatéri a ešte prednedávnom patrili ku konfidantom bývalého režimu. Toto prvé obdobie akéhosi historického „samospádu udalostí“ bolo ozaj spontánne a prevažná väčšina aktérov si neuviedomovala, že sú aj akýmiisi „samozvancami“.

² *Verejnosc' proti násiliu – november 1989 v okresoch a regiónoch*. December 2005. Editor Juraj Hrabko. Stála konferencia občianskeho inštitútu SKOI, s. 32-36

No boli tu aj takí, ktorým od prvého okamihu bolo všetko jasné a tušili, že „nezná revolúcia“ je ozajstnou príležitosťou na prevzatie nielen politickej, ale aj ekonomickej moci.

Vedúci tajomník Okresného výboru Komunistickej strany Slovenska v Trnave Anton Nehaj sa pod tlakom časti členstva strany pokúsil 5. decembra 1989 na uzavretom zasadnutí po odstúpení politického vedenia strany o vypracovanie akejsi „záchrannnej stratégie“ – nasadiť do verejného života niektorých spolupracovníkov z bývalého režimu. I napriek skutočnosti, že aparát komunistickej strany okresu a mesta už nemal v tom čase reálne možnosti zvrátiť beh každodenných udalostí, predsa sa podarilo mnohým funkcionárom strany onedlho zmeniť politické tričká a v štruktúre nových politických strán sa postupne prepracovali opäť do nových postavení. Tento proces bol viditeľnou „schémou doby“ a premietol sa aj do neskoršej politickej scény. Postupne sa do verejného procesu a diskusie zapojili aj médiá. Ešte v novembri 1989 sa podarilo sformovať vydávanie nezávislej tlače. Do ulíc sa dostali prvé nezávislé noviny Trnavská verejnosť, ktorej úvodné číslo bolo rozmnožené na klasickom stroji, bez dátumu a tiráže ako orgán Koordinačného výboru VPN v Trnave. Druhé číslo malo už povolenie ONV č. 635/89 so sídlom v trnavskom Mestskom kultúrnom stredisku a zodpovedným redaktorom bol Mikuláš Fehér. Prvými dobrovoľnými „redaktormi revolúcie“ boli Mária Ševčenková, Dáša Ondrušková, Daniel Ryba,

Oľga Dubovská, Ján Karásek. Od 4. čísla, ktoré vyšlo 3. 1. 1990 a nieslo podtitul Nezávislé noviny Trnavčanov, sa zodpovednou redaktorkou stala Mária Ševčenková. V polovici januára 1990 táto zostava redaktorov iniciovala založenie týždenníka Trnavské listy, ktorých vydavateľom bol v úvode mestský národný výbor a prvé číslo vyšlo 26. 1. 1990. Druhé číslo vydalo MsKS 2. 2. 1990 a tretie číslo nezávislých Trnavských listov z 18. 5. 1990 s nosným článkom 100 dní mlčania od Daniela Rybu už financovalo Nezávislé vydateľské združenie POMIMO, ktoré založili rovnakí novinári. Ako dvojtýždenník pretrvali Trnavské listy do 13. februára 1991, keď vyšlo posledné číslo.

Trnavská verejnosť ako týždenník Okresného koordinačného centra VPN sídlila od svojho šiesteho čísla na Hlavnej ulici č. 17 a jeho redakciu tvorili Rastislav Diovčoš, Michal Blažek, Ernest Ježík a Jozef Ozábal, potom pribudli Ľubica Borová, Katarína Sedláková a Gabriela Vajkunyová. Spolu vyšlo 11 čísiel a noviny v júni 1990 zanikli. Oblúbený mesačník Kultúra a život Trnavy, ktorého redaktorkami boli do začiatku roka 1990 Mária Ševčenková a Dáša Ondrušková, vychádzal od januára 1970 až do júla 1991, keď ho mestský úrad zrušil. Jeho spoločenský, kultúrny a odborný obsah za vyše 21-ročnej existencie má svoje náležité miesto vo vedomí čitateľov i v histórii trnavskej novinárskej publicistiky.

Týždenník Trnavský hlas so šéfredaktorom Milanom Jurinom – dovtedajšia „tribúna

Ľudia august a udalosti

■ **2. 8. 1909** – V Ratkovej sa narodil vysokoškolský pedagóg, ktorý pôsobil na PdFUK v Trnave, historik, redaktor a básnik ĽUDOVÍT LAŠÁN, autor publikácie Mesto Trnava a jeho samospráva (105. výročie).

■ **2. 8. 2013** – V Košiciach umrel divadelný a filmový herec, režisér a pedagóg JOZEF ADAMOVIČ, rodák z Trnavy (1. výročie).

■ **3. 8. 1884** – V Trnave na mestskej plavárni sa pod názvom Plavecký sviatok uskutočnili exhibičné preteky a vystúpenia plavcov, ktoré hudbou spetrovala hasičská kapela (130. výročie).

■ **4. 8. 1984** – V Trnave umrel stredoškolský profesor, tréner športových gymnastiek a funkcionár TJ Slávia Trnava JÁN NOVÁK (30. výročie).

■ **5. 8. 1924** – V Trnave sa narodil lekár a odborný publicista SILVESTER KRČMÉRY, náboženský aktivista, vydavateľ samizdatovej literatúry a spoluorganizátor Sviečkovej manifestácie v Bratislave roku 1988 (90. výročie).

■ **5. 8. 1934** – V Trnave sa narodil prvotligový hádzanár a tréner MIKULÁŠ GRAJCAR, hráč hádzanárskeho oddielu Slávia Trnava (80. výročie).

■ **9. 8. 1974** – V Trnave umrel učiteľ, zbormajster a dlhoročný dirigent spevokolu Bradlan MIROSLAV JAURA (40. výročie).

■ **11. 8. 1849** – Trnavou prechádzali oddiely slovenských dobrovoľníkov, ktorí sa počas letnej povstaleckej výpravy presúvali na stredné Slovensko (165. výročie).

³ Ryba, D.: Trnavou obchádza strašidlo totality. In: *Zmena*, január 1990

ideológie režimu“ – vo svojom vianočnom čísle 1989 vyslovil ponuku na publikovanie „otvorených článkov“, ktoré poukazovali na aktuálnosť politickej situácie a vyzýval otvoriť diskusiu aj s občianskymi iniciatívami. Táto ponuka sa stala aktuálnou až po výmene vedenia redakčnej rady tohto týždenníka. O tom, že totalitná ideológia sa v Trnave ťažko vzdávala svojej publicistiky, svedčí prípad, keď sa „šedým nositeľom ideologickej moci“ podarilo zakázať zverejnenie výsledkov I. okresného snemu VPN, ktorý sa konal 20. januára 1990 v športovej hale Družba. Trnavské listy, ktoré mali obsahovať článok s uznesením tohto snemu, vyšli v pondelok 29. januára 1990 s „bielym fľakom“. A tak výzva na odvolanie bývalých funkcionárov OV KSS v Trnave a zbavenia ich mandátov, ako aj požiadavka odvolať šéfredaktora Trnavského hlasu a vypísať konkurz na toto miesto nebola aktuálne publikovaná. Boj ideológie s trnavskými médiami charakterizoval na začiatku roka 1990 pomery, ktoré vytvárali zámerne zmatečnú atmosféru. Práve na pozadí tejto situácie sa postupne formovala skupina ľudí, ktorým bolo od samého začiatku jasné, že nejde o ideály, ale o skutočné prevzatie moci s následným ekonomickým efektom.³

V meste a v jednotlivých závodoch, pracoviskách a prevádzkach vznikali akési akčné skupiny Verejnosti proti násiliu (VPN). Medzi najpočetnejšie patrili akčné skupiny VPN v TAZ-ke, ZŤS, ŽOS-ke, Pozemných stavbách, OÚNZ, v BAZ-ke, ale aj v Cíferi, Boleráze,

Smoleniciach a iných obciach. Do polovice decembra 1989 ich bolo v okrese evidovaných vyše sedemdesiat.⁴

27. novembra 1989 sa uskutočnil protestný generálny štrajk, ktorý v jednotlivých trnavských závodoch a prevádzkach koordinovali výbory a akčné skupiny VPN. Hlavnou požiadavkou generálneho štrajku bola podpora zrušenia vedúcej úlohy KSČ v spoločnosti. Je preto pochopiteľné, že verejnosť spontánne prijala oznámenie Federálneho zhromaždenia z 29. novembra 1989, ktoré prijatím ústavného zákona zrušilo článok 4 ústavy o vedúcej úlohe KSČ v spoločnosti a štáte. Paradoxom bol iba článok v Trnavskom hlase, ktorý konštatuje, že „...manifestačným štrajkom v pondelok na pravé poludnie vyjadrili pracujúci a mládež celej našej vlasti úprimný vzťah k svojej vlasti, spoločnosti a socializmu...“!? O deň neskôr odstúpil zo svojho postu predseda SNR Viliam Šalgovič a nahradil ho Rudolf Schuster. Novú slovenskú vládu, v ktorej bolo 9 členov bez politickej príslušnosti 6 členov za KSS, zostavil 8. decembra 1989 JUDr. Milan Čič. Tento model bol istou maketou aj pre nové formujúce sa štruktúry národných výborov. Spoločnosť vo väčšej miere sympatizovala s osobou Václava Havla, ktorý sa stal 29. decembra 1989 prezidentom republiky. Deň predtým sa aklamačne stal predsedom Federálneho zhromaždenia Alexander Dubček. ■

Poznámka: Autorský text je súčasťou pripravovaných Dejín mesta Trnavy II. zv.

Pokračovanie v budúcom čísle.

Ľudia august a udalosti

■ **14. 8. 1914** – V Trnave sa narodil odborný publicista a redaktor časopisu Slovenská archeológia ŠTEFAN HREBÍČEK (100. výročie).

■ **14. 8. 1919** – V Brne sa narodil umelecký fotograf a hudobník JOZEF FILÍPEK, ktorý pôsobil v Trnave, kde aj umrel. Mesto Trnava mu udelilo roku 2000 Uznanie za zásluhy o rozvoj a reprezentáciu mesta (95. výročie).

■ **14. 8. 1949** – V Trnave sa uskutočnila slávnostná vysviacka r.k. biskupov AMBRÓZA LAZÍKA a RÓBERTA POBOŽNÉHO, kvôli ktorej vtedajší mocipáni zakázali zastavovať vlakom na trnavskej železničnej stanici, aby tak zabránili účasti pútnikov z celého Slovenska (65. výročie).

■ **15. 8. 1934** – V Trnave sa uskutočnilo valné zhromaždenie Spolku sv. Vojtecha, na ktorom bola založená Muzeálna spoločnosť F. R. OSVALDA (80. výročie).

■ **17. 8. 1904** – Vo Veľkých Kostoľanoch umrel trnavský rodák, historik, publicista a kňaz ŠTEFAN RÚČKA, autor historickej monografie o Trnave a Hlohovci (110. výročie).

■ **19. 8. 1714** – V Trnave umrel cirkevný hodnostár a básnik TOMÁŠ PETRÓCI, ktorý v Trnave študoval a neskôr aj pôsobil ako ostrihomský kanonik a hontiansky archidiakon sídliači v Trnave (300. výročie).

■ **20. 8. 1934** – V Trnave sa narodil hydrogeológ, pedagóg, odborný publicista a autor učebníc LADISLAV MELIORIS, prvý profesor hydrogeológie na Slovensku a v rokoch 1985 – 90

⁴ Trnavský hlas č. 51-52 – vianočné číslo 1989.

Pavel Forisch

Povstalecký rok 1944 v spomienkach Trnavčana (1.)

Tento rok si pripomínáme už sedemdesiat rokov od Slovenského národného povstania. Síce nebolo úspešné, no prihlásili sme sa ním k protifašistickej línii smerovania Európy. Pripomínanie tejto vojenskej operácie je dodnes dôležité, skôr ešte aktuálnejšie, keď u sa nás vyskytujú pokusy o relativizáciu významu povstania, rehabilitáciu režimu a predstaviteľov vojnového štátu, dokonca aj od niektorých historikov. O vzrastajúcom antisemitizme, či nacionalizme nehovoriac. O zapojení trnavskej posádky do odboja sa už popísalo veľa, dokonca aj na stránkach Noviniek z radnice. Prinášame vám preto autentické spomienky jedného z pamätníkov tejto doby, Trnavčana Pavla Forischa (nar. v r. 1930). Ako príslušník neárijskej rasy okúsil zuby represívneho režimu na Slovensku a intenzívnejšie vnímal, čím žila spoločnosť v čase vypuknutia SNP. Spomienky z jeho rukopisnej knihy sú aj zaujímavým nahliadnutím do dejín nášho mesta z polovice štyridsiatych rokov. Nenárokuje si na vedeckú presnosť či chronológiu udalostí, skôr sú subjektívnym pohľadom na toto obdobie.

Mamin brat Ľudovít Kulka bol obvodný lekár v Čhtelnici. Chodieval každý mesiac do sociálnej poisťovne v Trnave pre peniaze zarobené ošetrovaním pacientov, ktorí si hradili nemocenské poistné. Často zastupoval kolegov pre cho-

robu alebo dovolenku a vtedy chodil aj mimo svojho obvodu. Za odvedenú prácu mu poisťovňa uhrádzala slušné finančné čiastky. Aj teta mala na odmenách zásluhu. Ako vyškolená zdravotná sestra začala študovať v rodnom Bavorsku zdravotnú školu a dokončila ju v Prahe. Pracovala v manželovej ambulancii a chodila aj k pôrodom. Za zarobené peniaze robila v meste nákupy pre celú svoju rodinu v exkluzívnych obchodoch tej najlepšej kvality. Pokiaľ sa ešte také v meste našli.

Z nemocenskej poisťovne smerovala strýkova cesta k našim rodičom. Bývali sme na dnešnej Hlavnej ulici, kde sme mali aj obchod so strižným tovarom. Už druhý rok u nás býval strýkov syn – môj bratranec Paľko. Navštevoval chlapčenské biskupské gymnázium, a za jeho pobyt nám Kulkovci prinášali potraviny. Dobré nám to padlo, lebo bol častý nedostatok základných potravín. Teta Berta sprevádzala svojho manžela aj preto, aby ho ochránila pred prípadnými nepríjemnými stretnutiami s príslušníkmi Hlinkovej gardy. Zásluhou tety, ktorá bola v priateľskom vzťahu s miestnou gardou a veliteľmi SS pôsobiacimi v stredisku Hitlerjugend a Hlinkovej mládeže v Čhtelnickom kaštieli, získal strýko ako lekár prezidentskú výnimku. Teta bola Nemka a pochádzala neďaleko od bavorského Mníchova. Jej nemecký pôvod zaručoval ochranu manžela aj ich detí Paľka a Eri-

Ľudia august a udalosti

rektor Univerzity Komenského v Bratislave (80. výročie).

■ **20. 8. 1944** – V Sereďi sa narodil prvotligový futbalista, reprezentant, tréner a zaslúžilý majster športu DUŠAN KABÁT, hráč Spartaka Trnava, s ktorým získal 5 majstrovských titulov (70. narodeniny).

■ **22. 8. 1939** – Po predchádzajúcej oprave mestskej veže v Trnave reštaurátori vrátili na jej vrchol pozlátenú sochu Panny Márie (75. výročie).

■ **25. 8. 1684** – Súd v Trnave odsúdil dve ženy podozrivé z bosoráctva na podrobenie sa skúške vodou v mestskom jazierku, ktoré ležalo medzi Bielym Kostolom a Ružindolom (330. výročie).

■ **29. 8. 1944** – Trnavská vojenská posádka sa ako jediná na západnom Slovensku prihlásila k SNP a spolu s dobrovoľníkmi odišla na povstalecké územie, kde sa potom zapojila do bojov (70. výročie).

■ **30. 8. 1764** – V Trnave sa narodil ľudovýchovný pracovník, náboženský spisovateľ a cirkevný hodnostár IGNÁC LIEB, priekopník zdravotníckej osvety na Slovensku a člen Slovenského učeného tovarišstva (250. výročie).

■ **31. 8. 1914** – V Trnave sa uskutočnila mobilizácia na začiatku I. svetovej vojny, počas ktorej na rôznych európskych bojiskách padlo 236 obyvateľov mesta (100. výročie).

■ **31. 8. 1944** – V Trnave sa narodila botanička, múzejníčka a odborná publicistka MARTA VOZÁROVÁ (70. narodeniny).

ky. Obe rodiny sme boli naviazané telefonickým spojením pre prípad nečakaných alebo zvláštnych udalostí. Spolu s Paľom sme od roku 1941 bývali prvej izbe hneď za obchodom a mimo školských povinností sa často s mojimi priateľmi zapájal do hier. Taktiež nemohol byť členom HM pre otcov židovský pôvod. V tretej triede gymnázia sa zapojil do školského atletického krúžku, ktorý viedol výborný telocvikár Ján Hajdóczy. Pod jeho vedením sa vypracoval v atletike na výborného šprintéra. V tom období sme začali aj v našej škole športovať v plaveckých disciplínach. Zastrešoval nás Trnavský plavecký klub pod vedením výborného trénera Emila Wágnera. Jeho rodičia vlastnili na Františkánskej ulici lokál – kaviareň s „verejnými službami najatých dám“. Emil nerád hovoril o tomto neslávnom rodičovskom podniku. Športovali sme obaja, každý v inom odvetví. Vzájomne sme sa chodili na organizované súťaže povzbudzovať. Gymnazisti každý rok v letnom a jesennom období súťažili medzi školami z celého Slovenska. Trnavské gymnázium sa niekoľko rokov držalo na čele súťaže. S tetou Bertou hovoril otec väčšinou osobne. Aj keď boli v telefonickom kontakte, tak sa nedalo hovoriť otvorene. V tom čase sa každý hovor zahlasoval na centrále pošty. Spojovateľka zapojila požadované číslo a oznámila spojenie hovoru. Slúchadlá mala k dispozícii aj kontrola HG, neskôr aj členovia nemeckej strany. Až do konca školského roku sme žili veľmi hektický a opatrný život, aby sa niekto z rodiny nedostal do nemilosti HG. Mešťanosta Trnavy Pavol Bagin bol čelným funkcionárom Hlinkovej slovenskej

ľudovej strany, no dobrý priateľ nášho otca. Včas nás upozornil, že sa chystajú ďalšie deportácie a my sme hľadali spôsob ako Trnavu nepozorovane opustiť. Raz to bol automobil nášho suseda, inokedy konský povoz naložený rôznym materiálom. Presuny sa uskutočňovali väčšinou v dopoludňajších hodinách. Kaštieľ v Chtelnici, ktorý mal byť tiež jeden z našich úkrytov, sa stal pre nás nedostupný. Oddaní gardisti v Chtelnici dali celú krásnu renesančnú budovu aj s niekoľkohektárovým parkom k dispozícii nemeckej Hitlerjugend a Hlinkovej mládeži. Vytvorili tiež podmienky školiacemu stredisku vedúcich týchto organizácií. Boli tam aj nemeckí dôstojníci ako školitelia. Zostávala nám fara na Dobrej Vode, Naháč, rodinný dom riaditeľa školy a majer pri Bielom Kostole, kde bývala mama právnik a priateľa našej rodiny Štefana Maara. Všetky presuny boli veľmi riskantné, hlavne pre tých, ktorí sa rozhodli nás ochotne na neurčitú dobu prijať. Situácia na frontoch sa vyvíjala v neprospech Nemcov, ale i vládných činiteľov slovenského štátu, vystrašených arizátorov a gardistických papalášov. Aj pod ochranou starostu vysokého funkcionára HSLS sme žili ďalej v nebezpečenstve a neistote. Arogancia členov nemeckej strany v našom dome sa stále stupňovala. Jediná možnosť bola zďaleka sa im vyhýbať. Šťastne sme ukončili školský rok, ja tretí ročník meštianskej školy, Paľko štvrtý ročník chlapčenského gymnázia a moja sestra Edita siedmy ročník dievčenského Uršulínskeho gymnázia. Paľko sa presťahoval k rodičom do Chtelnice s nádejou, že v novom školskom roku, v septembri 1944, sa

Ľudia september a udalosti

- **1. 9. 1714** – V Trnave sa uskutočnila slávnostná vysviacka novopostaveného barokového Kostola sv. Jakuba (300. výročie).
- **1. 9. 1974** – V novozriadenom Divadle pre deti a mládež v Trnave sa uskutočnila prvá premiéra s hrou O. Záhradníka Prekroč svoj tieň (40. výročie).
- **3. 9. 1979** – V Trnave na Prednádraží slávnostne otvorili Strednú priemyselnú školu stavebnú (35. výročie).
- **4. 9. 1954** – V Trnave začalo svoju činnosť Krajské múzeum, dnešné Západoslovenské múzeum (60. výročie).
- **5. 9. 1469** – Kráľ MATEJ oslobodil Trnavu, ktorú krátko predtým úplne vypálilo české vojsko, na 10 rokov od platenia všetkých daní (545. výročie).
- **6. 9. 1924** – V Trnave sa začala štvordňová Hospodárska a priemyselná výstava, ktorej sa zúčastnilo 472 vystavovateľov (90. výročie).
- **7. 9. 1914** – V Trnave sa narodil spisovateľ, prekladateľ a ev. kňaz GUSTÁV VIKTORY, ktorého pamiatku pripomína pamätná tabuľa na Evanjelickom kostole (100. výročie).
- **7. 9. 2013** – V Bratislave umrel básnik, redaktor a umelecký fotograf JÁN MOTULKO, ktorý dlhé roky žil v Trnave a bol nositeľom Ceny mesta Trnava (1. výročie).
- **8. 9. 1994** – V Trnave slávnostne otvorili nový Zimný štadión (20. výročie).
- **11. 9. 2004** – V Bratislave umrel hudobný skladateľ, klavirista a pedagóg JURAJ

znovu stretneme. Prázdniovali sme v Trnave najmä v byte (ja s priateľmi v holubníkoch) alebo na úzkom chladnom, svetlozelenými kamennými dlaždicami vykladanom dvore.

Opatrne a utajene sa šíрили informácie o príprave bojových akcií proti slovenskému štátu. V polovici augusta 1944 vyhlásila vojenská správa mobilizáciu pre vojakov v zálohe. V kasárňach invalidovne sídliacej v strede mesta nastupovali i mládenci, ktorí dosahovali vek regrúta. Hlásili sa aj traja muži z nášho domu: otec, vek na hornej požadovanej hranici, mal 45 rokov, bojoval v prvej svetovej vojne, zaradenie sanitár (lapiduch) – nevyhovel. Rovnako tak pán Štefanovský v rovnakom veku ako otec, a k tomu 4 neplnoleté deti. Prof. Adolf Libiček, horná hrana veku, 45 rokov, nevojak veľmi slabej chatrnej postavy – nevyhovel. Mobilizácia bola vyhlásená ako zámienka možných útokov partizánskych skupín na trnavské obyvateľstvo. Bola to hlavne kulisa pred HSĽS a HG. Armáda sa pripravovala na ozbrojené povstanie. Touto závažnou úlohou poveril pplk. Golian npor. Karola Fraňu a koordinovaním príprav na SNP kpt. Benka-Rybára. Trnavská posádka verejne vyhlasovala nesúhlas s odchodom na východný front. Velitelia pripravili značnú jej časť k presunu na východ. Odchádzajúce vojsko nasadzované na východný front na trnavskej stanici skandovalo heslá v prospech Sovietskeho zväzu a hanobili predstaviteľov slovenskej vlády. Z rozbiehajúceho sa vojenského transportu bolo počuť výstrely do vzduchu ako protest bojovať proti ruskému ľudu. Zostatok trnavskej posádky pod

velením zostávajúcich dôstojníkov začal obsadzovať všetky strategické podniky v meste – policajné zložky, Coburg, zbrojársky závod, poštu, radnicu, banky, potravinové a obilné sklady, silá, železnicu, mestský rozhlas, vagónku a ďalšie národohospodársky významné podniky. Armáda začala zaisťovať členov strany HSĽS, HG, Deutsche Partei, gardistických a nemeckých prominentov, ale aj exponovaných občanov nemeckej národnosti. Vyše sto osôb uväznili v kasárenských priestoroch invalidovne. Otec využil túto chaotickú dobu a po porade s mamou dal do pivničných priestorov nášho domu s obchodom na dnešnej Hlavnej ulici zamurovať veľkú časť tovaru, ktorý sa už roky zo zahraničia nedovážal. V pivniciach boli hlboké výklenky, kde sa zmestilo veľa tovaru. Aj na schodišti, ktoré smerovalo do nemeckej strany, sa odkryl hlboký priestor, kde sa uložili najkvalitnejšie dámske a pánske látky a vzácne hodváby z Číny, Indie, Švajčiarska, ale i zo severných Čiech. V pivničných priestoroch sa steny izolovali térovým papierom a doskami. Predná časť bola zamurovaná rovnakými tehľami aké boli v celej pivnici. Otvor na schodišti bol dôkladne zamurovaný, opatrený omietkou, ktorú vysušovali rozpáleným dreveným uhlím a až potom nanášali potrebný náter. Celé schodište vymaľovali pôvodnou farbou, aby prípadní nemeckí návratci nič podozrivé nezistili. Precízne odvedená práca kráľovskými zaplatených zručných murárov priniesla požadovaný úžitok. V obchode zostali desiatky metrov posteľnej bielizne, flanelov, kartónových a froté látok. Výborné látky na

Ľudia september a udalosti

BENEŠ, rodák z Trnavy a absolvent trnavského gymnázia, ktorý v rokoch 1974 – 83 prednášal na Katedre hudobnej výchovy PdFUK v Trnave (10. výročie).

■ **12. 9. 1969** – V Bratislave umrel (pochovaný v Trnave) trnavský pekář a cukrář ŠTEFAN CYRIL PARRÁK, zberateľ ľudového umenia a tvorca obrovskej zbierky keramiky, ktorej časť je v Západoslovenskom múzeu, kde jeho pamiatku pripomína pamätná tabuľa (45. výročie).

■ **15. 9. 1979** – V Trnave sa začala výstavba novej budovy železničnej stanice (35. výročie).

■ **16. 9. 1989** – V Trnave umrel športový organizátor a funkcionár VÍT MRVA, Český občan mesta Trnava, ktorý sa zaslúžil o vybudovanie športového areálu Slávia, Mestskej športovej haly a telocvične Slávia na Rybníku (25. výročie).

■ **16. 9. 2004** – V trnavskej Katedrále sv. Jána Krstiteľa odhalili pamätnú tabuľu pápežovi JÁNOVI PAVLOVI II. pri príležitosti prvého výročia jeho návštevy v Trnave (10. výročie).

■ **17. 9. 1964** – V Trnave odovzdali do používania novú budovu Pedagogickej fakulty UK (50. výročie).

■ **17. 9. 2004** – Na budove radnice v Trnave slávnostne odhalili pamätnú tabuľu významnému trnavskému rodákovi JÁNOVI SAMBUKOVI (10. výročie).

■ **18. 9. 1994** – V Trnave sa uskutočnilo slávnostné znovuodhalenie Pamätníka

pracovné nohavice (cajchové látky) neboli ani pri ťažkých prácach zničiteľné. O ďalšiu úschovu požiadali rodičia dobrých priateľov a dlhoročných zákazníkov z Dobrej Vody. Pán domu pracoval vo funkcii riaditeľa školy. Vlastnili slušný rodinný dom a jeho priestor na úschovu značného množstva tovaru vyhovoval. Podľa otcových výpočtov takto ochránil tovar v celkovej hodnote zhruba 900 tisíc slovenských korún. Trnava sa stala na krátky čas súčasťou oslobodeného československého územia. Boli vyvesené československé zástavy. Ničili sa zástavy s hákovým krížom a slovenským dvojkřížom. Fašistický režim bol úplne ochromený. Exponovaných a nebezpečných fašistov uväznili. Ostatní v pasivite čakali, ako sa vyvinie situácia. Všetka moc zostala v rukách vojakov. Ilegálne hnutie na celú situáciu nebolo pripravené. Neboli vytvorené podmienky na prevzatie moci, a preto sa nemohlo zúčastniť na vedení revolučného boja. Trnavská posádka sa pripravovala na obranu mesta a veľké zbrojné sklady zabezpečovali vyzbrojenie pre asi tri a pol tisíce mužov základnej služby, záložného vojska a dobrovoľníkov. Na Slovensko smerovali prvé nemecké vojenské transporty naložené ťažkou vojenskou technikou a značným počtom nemeckých ozbrojených síl. O nalievajú pomoc požiadala slovenská vláda svojich nemeckých ochrancov – 30. augusta 1944 dostali udalosti rýchly spád. Prvé transporty prichádzali z rakúskej strany cez Bratislavu. Ďalšie z maďarského územia. Na príkaz povstaleckého velenia bola už pred Trnavou v okolí – Báhoň, Cífer

výbušninami zničená železničná trať v oboch smeroch. Pri jej deštrukcii vojakom účinne pomáhali robotníci Coburgových závodov. Vyraďenie železničnej dopravy malo veľký vojenský význam nielen pre obranu Trnavy. Znemožnili Nemcom postup po železnici na povstalecké územie. Posledný vlak, ktorý z Trnavy odchádzal na povstalecké územie, v poslednej chvíli zachytil aj Gustáv Husák. Ministerstvo národnej obrany nariadilo trať ihneď obnoviť. Veliteľstvo trnavskej posádky tento rozkaz nerešpektovalo. Nerešpektovali ani rozkaz samotného ministra obrany gen. Ferdinanda Čatloša. Sám prezident Tiso vyslal do Trnavy dvoch dôstojníkov ako kuriérov, aby prehovorili veliteľský zbor v Trnave a povstanie zlikvidovali. Dával prezidentské čestné slovo, že nikomu sa nič nestane a Nemci len prejdú mestom a neobsadia ho. Chcel premiestniť posádku do iného mesta, ktoré si sama vyberie. Nakoniec kuriéri odišli s návrhom, že posádka odíde do Hlohovca. Ak Trnavu Nemci neobsadia, vráti sa späť. Z Cíferu došlo hlásenie, že Nemci z transportu vykladajú tanky, čo umožňovalo tušiť ich postup na Trnavu. Trnavská posádka nakladala zbrane, strelivo a vojenskú techniku na nákladné vozidlá, za ktoré boli pripájané protitankové delá, húfnice aj s potrebným množstvom munície. Vojsko bolo pripravené na odchod, smer Hlohovec. V týchto priestoroch vybudovali obranu proti nemeckým vojskám. Presun trnavskej posádky sa uskutočnil 29. augusta a poslední vojaci odchádzali v neskorých večerných hodinách. ■

(pokračovanie nabudúce).

Ľudia september a udalosti

holokaustu pred židovskou synagógou (20. výročie).

■ **22. 9. 1914** – V Hornom Badíne sa narodil literárny historik, prekladateľ a editor JOZEF AMBRUŠ, ktorý pôsobil dlhé roky v Trnave ako vedúci vydavateľstva Spolku sv. Vojtecha (100. výročie).

■ **22. 9. 1929** – V Trnave slávnostne odhalili pamätné tabule kardinálovi JURAJOVI HAULÍKOVI na jeho rodnom dome a prvému predsedovi Matice slovenskej a biskupovi ŠTEFANOVI MOYZESOVI na budove gymnázia, kde študoval (85. výročie).

■ **23. 9. 2004** – V Trnave umrel akademický maliar a člen tzv. Trnavskej päťky JÚLIUS BARTEK, autor početných monumentálnych diel – vitráží, fresiek a mozaík (10. výročie).

■ **24. 9. 1734** – Do Trnavy prišli prvé členky Rádu sv. Uršuly (280. výročie).

■ **27. 9. 1864** – V Černoveji sa narodil politik, cirkevný hodnostár a publicista ANDREJ HLINKA, v rokoch 1921 – 38 predseda Spolku sv. Vojtecha, ktorého pamiatku v Trnave pripomína ulica nesúca jeho meno a pamätná tabuľa na budove Spolku sv. Vojtecha (150. výročie).

■ **28. 9. 1999** – V Trnave umrel sochár, keramik a výtvarník MILOŠ BALGAVÝ, nositeľ Ceny mesta Trnava (15. výročie).

■ **30. 9. 1914** – V priestoroch Treimannovej sladovne v Trnave zriadili lazaret Červeného kríža pre zranených vojakov z frontu (100. výročie).

(pr)

Simona Jurčová

Znovuobjavené čaro Kapitulskej ulice

Kapitulská ulica spolu s Námestím sv. Mikuláša a Jeruzalemskou ulicou pamätá pravdepodobne ešte počiatky mesta. Staré názvy ulice spomína literatúra ako: Platea superior, Platea st. Nicolai, Felső utca (Horná), Páp utca, Platea Sacerdotum (Kňazská), platea Capitularis. V 18. storočí sa vyskytujú názvy platea Canonialis (Kanonická), platea Jerusalem inferior, alsó Jerusalem alias Capitularis. Okolo roku 1900 sa volá Capitel Gasse / Káptalan utca a okolo roku 1907 sa ulica volala po uhorskom panovníkovi Belovi IV., ktorý Trnavu povýšil na slobodné kráľovské mesto (1238) – Béla király utca. Po roku 1918 sa používal názov Kapitulská ulica, niekedy po roku 1948 Staromestská ulica a po roku 1990 opäť Kapitulská.

V čase tureckých vojen sa do Trnavy uchýlila Ostrihomska kapitula (1543) a Trnava sa stala jej sídlom na dlhé roky (do Ostrihomu sa vrátila v roku 1820). Vtedajší arcibiskup Mikuláš Oláh dal na Námestí sv. Mikuláša vybudovať arcibiskupský palác (1562) a založil seminár (Oláhov seminár, dnes Múzeum knižnej kultúry). V priestore námestia a Kapitulskej ulice mala kapitula niekoľko kanonických domov a v širšom priestore aj tzv. oltárniké domy. Okrem toho bola táto ulica v dávnejšej minulosti dobrou adresou. Domy tu vlastnili bohatí Trnavčania, šľachtici (napr. Forgáčovci), podnikatelia (Vajmárovci) i trnavskí starostovia (Alexander

Kostol sv. Mikuláša (dnes bazilika minor) a arcibiskupský palác v polovici 19. storočia, dobová grafika zo zbierok ZSM

Námestie sv. Mikuláša na pohľadnici zo začiatku 20. storočia

Jablanczy, Mikuláš Nekanovič). Na Kapitulskej ulici neboli obchody, tam sa najmä bývalo. Maximálne tam bolo zopár remeselníckych dielní v domčekoch dobre ukrytých vo dvoroch za bránami honosnejších meštianskych domov s fasádami do ulice. Park v strede, v tej dobe ešte neupravený (v dolnej časti bez kamenného násypu so schodiskami), poskytoval priestor na prechádzky, oddych, detské hry i susedské klebety.

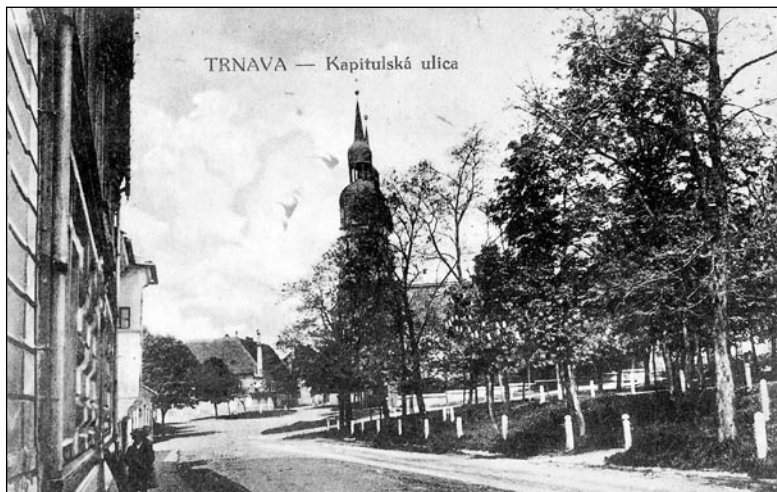
Komunita ulice nebola až taká veľká, aby sa tu všetci nepoznali. Stromy rástli na stúpajúcom stredovom priestore parku, pozdĺž ktorého tiekol dolnou časťou ulice odpadový kanál s vodou.

Starý arcibiskupský palác s kedysi nádhernou záhradou vo vstupe má dnes ošarpaný vzhľad – vidno, že lepšie časy má už dávno za sebou. V susedstve na začiatku hornej časti Kapitulskej ulice stojí Mariánsky

stĺp. Na jeho vrchole je socha Madony – Panny Márie s Ježiškom na rukách z obdobia okolo roku 1740. V dome za ňou (dnes Kapitulská 1) býval v minulosti trnavský hudobník Rudolf Koššovič, ktorý hrával vo viacerých známych kapelách. Muzikantský duch v tomto dome pokračuje hudobným nahrávacím štúdiom.

Jedna z najstarších fotografií, akú sa mi podarilo zohnať z tejto ulice, pochádza z obdobia okolo roku 1900. Ide o tretí dom od bývalého Arcibiskupského paláca (dnes Kapitulská č. 3). V prvej polovici 20. storočia v ňom bývala Ilona Ujházy-Rieglerová, obyvateľmi a známymi volaná Ilonka-nény. Helena (Štefánia, Jolana) sa narodila v roku 1894 Jánovi Ujházymu a Štefánii Vajmárovej. Za manžela si vzala v roku 1922 Adalberta (Vojtecha – Bélu) Riglera, vdovca, ktorý mal malú dcérku. Mali spolu syna, ktorý však maličký zomrel, ona sama tiež skoro ovdovela a už nikdy sa nevydala. Pani Edita Tychlerová zo Skalice si na Kapitulskej ulici v Trnave a nevlastnú mamu Ilonku spomína vo svojej knihe *Môj život v Skalici*. Na unikátnej fotografii sú fotografom zachytené v okne na poschodí pravdepodobne pôvodné obyvateľky tohto domu.

Dvory domov na Kapitulskej mali svoj vlastný svet. Hore sa tiahli od ulice až po hradby. Poschodové reprezentačné stavby boli iba do ulice, dvorovú časť po jednej či oboch stranách lemovala zástavba nízkych domov. V niektorých dvoroch bol aj domček v zadnej časti prilepený o hradby. Smerom k bývalému klariskému kláštoru sa podľa starších máp nachádzal prázdny nezastavaný pozemok. Dnes je to jediná veľ-

Kapitulská ulica s parkom na starej pohľadnici

Záhrada a starý arcibiskupský palác, dobová pohľadnica z čias monarchie

Ulica kráľa Belu, dobová pohľadnica okolo roku 1910 z čias monarchie

ká súkromná záhrada na tejto ulici a dom, ku ktorému patrí, je vlastne vstavaný v zadnej časti pozemku do hradieb s oknami do Hlbokej ulice. Murované pivnice tvoria vlastne prízemie domu a sú oveľa staršie, ako dom samotný.

Na konci ulice, neďaleko kláštora býval v malom dome známy trnavský zberateľ Alexander Jagoš. Dnes je na jeho mieste a v susediacom vysokom dome hotel. V tejto časti ulice až po kláštornú záhradu bola v minulosti súvislá zástavba aj pri hradbách. Popri múre záhrady viedla k domom kedysi ulička s názvom Kláštorná. Vychádzala kolmo z Kapitulskej, a potom sa otáčala k domom pri hradbách. Tie už v 19. storočí dávno neslúžili ako obranné, a v tomto mieste boli prerušené malým priechodom na Hlbokú ulicu. Keďže hustý porast na svahu Hlbokej ľudia volali Všivavý hájiček – po trnavsky Šivavý, aj uličku volali Šivavá.

Budova bývalého kláštora slúžila po zrušení klariského rádu (1782) vojsku, istý čas ako útulok pre vojenských vyslúžilcov, potom pre chorých vojakov. Ešte v prvej polovici 20. storočia tam bolo zariadenie pre choromyseľných vojakov, na niektorých starých pohľadniciach nazvané aj blázninec. Trnavčania budovu stále volali podľa pôvodnej funkcie Kláštorkov a malú odbočku z Kapitulskej ulice aj Kláštorková ulička. V roku 1954 budovu prideliť novovzniknutému Krajskému múzeu. Inštitúcia múzea sa v nej nachádza už 60 rokov.

Na rohu dnešnej Múzejnej a Kapitulskej ulice stojí dnes hotel s reštauráciou. Kedysi tam bol prízemný rohový dom a vedľa reprezentačná baroková budova, dlhé roky chátrajúca

Dom na Kapitulskej ulici (dnes č. 3), dobová fotografia okolo roku 1900

Dvor domu na Kapitulskej ulici (dnes č. 7), z rodinného archívu p. Lančariča

a oplotená. V dome býval kedysi fiakrista Kohúčík. V Trnave sa roky tradujú legendy o pospájaných pivniciach pod mestom. Práve v tomto priestore sa ukázalo, že možno na tom bude aj kus pravdy. Jeden z Trnavčanov, ktorý kedysi v spomínanom

dome býval, zažil ako malý chlapec dobrodružstvo, keď sa tajne dostal s partiou do pivnice a prešiel ňou popod ulicu až do krypty bývalého klariského kláštora. Keďže sa ocitli v klenbovej miestnosti s drevenými truhlami zosnulých mníchov, bola z toho

riadna aféra a chlapci museli absolvovať niekoľkotýždňovú karanténu, kým mohli ísť medzi ľuďmi. Doba cholery, moru a iných infekčných chorôb nebola ešte zabudnutá a ľudia sa báli nákazy aj v dvadsiatom storočí.

V krásne obnovenom dome (dnes Kapitulská č. 19) so zaujímavým arkierom vo dvore sa pri renovácii našli v izbách pod omietkou fresky. Dom patril v 20. a 30. rokoch 20. storočia židovskej rodine Sidonovcov. Práve v ňom sa narodil neskorší pražský rabín Karol Sidon. Domy v tejto časti Kapitulskej ulice disponovali veľkorysými pozemkami záhrad oproti domom na Halenárskej ulici, s ktorými susedili. Aj tento dom mal krásnu záhradu s altánkom a jazierkom v murovanom bazéne. Žiaľ, v súčasnosti z nej zostal obrovský kráter v zemi pokračujúci k susednému pozemku.

V nasledujúcom dome bolo v 70. a 80. rokoch sídlo Okresného osvetového strediska a tlačiarne ROTAP. Na fotografii z roku 1951 vyzerá jeho fasáda trochu inak ako dnes. Istý čas tam bývala ďalšia trnavská hudobnícka rodina Gajlíkovcov. Vieme, že vo dvore tohto domu bola aj školská družina. Keď si porovnáme fotografie domu z päťdesiatych a z osemdesiatych rokov, na prvý pohľad sa zdá, že ide o ten istý objekt s upraveným balkónom. Málokto si už dnes spomenie, že tento dom s fasádou do Kapitulskej ulice bol niekedy v sedemdesiatych rokoch kompletne zbúraný a pod dohľadom pamiatkarov nanovo vystavaný presne podľa dobovej predlohy. Len balkón bol upravený, ale pôvodné maskaróny v rohoch nad vchodom boli osadené späť na svoje miesto. O tom, že dom

Záhrada na Kapitulskej, fotografia z osemdesiatych rokov 20. stor.

Pohľadnica z Kapitulskej ulice z obdobia monarchie

Priečelie bývalého klariského kláštora, dnes Západoslovenské múzeum, dobová pohľadnica spredu roku 1918

bol skutočne zbúraný, svedčí jedna dobová fotografia z rodinného archívu ľudí bývajúcich na tejto ulici.

Poschodový dom na Kapitulskej 23 patrí dnes Cirkvi adventistov siedmeho dňa, ktorá ho postupne opravuje. Začiatkom osemdesiatych rokov si práve sem presťahoval akademický sochár Jozef Jurča svoj sochársky ateliér z Hornopotočnej

Arkier na dvore opraveného domu na Kapitulskej č. 19

ulice, ktorú mienili vtedy zbúrať celú. Povedľa brány vľavo nad oknami bol asi dvadsať rokov nápis STUDIO. Pod forhauzom bývali v lete výstavy obrazov, vo dvore a záhrade boli porozkladané sochy.

Okolo roku 1980 sa vošlo bránou ešte do obývaného dvora. Po ľavej i pravej strane sa na hlavnú poschodovú budovu s oknami do ulice napájali prízemné domčeky. Cez dvor viedol chodník do záhrady s veľkou vrbou. Posledný domček naľavo patrilo pani Kopačkovej, máme známeho trnavského muzikanta Doda Kopačku, ktorý kedysi hrával s dixielandom v Imperiali. Žltá omietka

Barokový meštiansky dom neďaleko rohu Kapitulskej a Múzejnej ulice, fotografia z päťdesiatych rokov

Kráter po dome na Kapitulskej ulici č. 20 a odseknutá záhrada domu č. 19, súčasná fotografia z dvora protihľadáho domu na Halenárskej ulici

krásne ladila s jasnozelenými drevenými okenicami a tieň nad lavičkou na priedomí poskytoval ťahavý vinič. Oproti býval starý

pan Valentovič, veľmi talentovaný insitný maliar. Po ňom sa tam na istý čas nasťahovala kamenárska dielňa dvojice Andrej Keppert a Marián Prívovník. Vedľa bývali majiteľky

a prevádzkovateľky jarmočnej strelnice. Prostredie i spoločnosť ako stvorená prijať medzi sebou sochára – ďalšieho bohéma... Neskôr sa v domčeku po pani Kopačkovej usadila partia dospelých maliarov – amatérov, ktorých krúžok Jozef Jurča dlhé roky viedol. Obyvatelia ulice si rýchlo zvykli na podivnú partiu ľudí so štetcami, farbami a rozloženými stojanmi. Park a ulica poskytli maliarom nevyčerpateľné množstvo zaujímavých pohľadov. Táto časť histórie domu zostala zakonzervovaná vo svojej pôvodnej podobe podnes. Malý ateliér s vôňou terpentínu a olejových farieb funguje stále. V dome, kde je dnes jazyková škola, bol ešte pred rokom 1989 nad oknami prízemia veľký nápis: Nech žije KSČ! Podľa rozprávania pôvodných obyvateľov ulice práve tam bývala pani Margita Mačeková, zdravotná sestra, ktorá sa starala v šesťdesiatych rokoch o Pericu Didoličovú-Bencúrovú, manželku Martina Kukučína, a aj ju doopatrovala. V dome tiež býval ako chlapec neskorší trnavský maliar Karol Hučko so svojou mamou. Dnes už pripomínajú socialistické časy iba mreže okien na prízemí.

Na rohu Kapitulskej a Haulíkovej ulice stál dom patriaci židovskej obci, kde bola kedysi židovská škola Ješiva. Jeho pokračovaním je zrekonštruovaná tzv. Malá synagóga na Haulíkovej ulici. Dnes je dom vzkriesený presne podľa pôvodnej vizáže a nedávno v ňom otvorili príjemnú kaviareň. Z Haulíkovej uličky dnes vedie vstup k obnovenej Malej synagóge, ale vidno ju i z letnej terasy novej kaviarne. Tento dom a vlastne celá ulica si zahráli v slovenskom filme Štvorylka v polovici päťdesiatych rokov.

Dvor ateliéru akad. sochára Jozefa Jurču v dome č. 23, fotografia okolo roku 1985

Výstava amatérskych maliarov v parku na Kapitulskej ulici, 80. roky 20. stor.

Domy na rohu Kapitulskej a Haulíkovej ulice, fotografia z roku 1988

Domy na Námestí sv. Mikuláša patrili kapitule. V tom prvom na rohu Haulíkovej ulice a námestia sídlila počas v prvej polovici 20. storočia aj tzv. kranksa – Okresná nemocenská poisťovňa. Susedné domy na námestí boli postupne v deväťdesiatych rokoch zreštaurované a vlastne vzkriesené. Trnavčania si ich predtým dlhé roky pamätali len ako neobývateľné podopreté stavby takmer na spadnutie. Na fasáde domu na rohu námestia a ulice M. Schneidera Trnavského boli odkryté unikátne maľby zo 17. storočia.

Súsošie sv. Jozefa v strede námestia bolo a stále je svedkom rôznych príležitostných zhromaždení i slávnostných aktov, najmä náboženských. Námestie a kostol sú tradične dejiskom stretnutí veriacich v rámci sviatku Trnavskej novény. Svadobčania tadiaľ prechádzajú do kostola na obrad, z kostola tadiaľ vychádzali procesie, konali sa tam zhromaždenia pri vysviacke kňazov, biskupov. V nedávnom období sa tam obnovila tradícia stredovekých trhov pred Vianocami, toto leto je každú stredu námestie dejiskom farmárskych trhov.

Trnavčania si hádam ešte spomenú na osemdesiate roky, keď bývali v rámci trnavského jarmoku na Kapitulskej ulici známe starinárske blšie trhy. Babky predávali vlniaky, staré kusy oblečenia, topánky, ale našli sa tam aj zaujímavé vecičky – porcelán, sklo, obrázky – podobne ako dnes na burzách starožitností. Ulica bola ešte v nedávnom období pre Trnavčanov akoby zabudnutá, zašli

Filmovanie Šťvorylky v Trnave. V pozadí dom, kde bola židovská škola Ješiva, fotografia z archívu Ervína Kovalčíka

Mikulášske námestie na starej pohľadnici

sem len ľudia, ktorí tu bývali alebo pracovali, sem-tam bolo vidieť turistov s fotoaparátmi, ktorí obdivovali tento kúzelný historický kút Trnavy. Júnový Trnavský rínek znovuobjavil a využil potenciál Kapitulskej

ulice s parkom. Aj podľa ohlasov Trnavčanov je tento priestor ako stvorený na akcie tohto druhu, hoci sa nenachádza v tom presnom centre mesta, ľudia si sem pri takejto príležitosti určite cestu nájdu. ■

Zdroje:

Dejiny Trnavy. Zväzok prvý. Vydalo mesto Trnava. 2010 (monografia)

Kalendáre a adresáre Trnavy (1890, 1920, 1926, 1930, 1934), mapy z rokov 1895 a 1922

Spomienky Trnavčanov, informácie od Veroniky Vasilescu, Mariána Boskoviča, pána Lančariča reprodukcie starých pohľadníc zo zbierky Jozefa Benku

Pavel Forisch, foto: archív autora

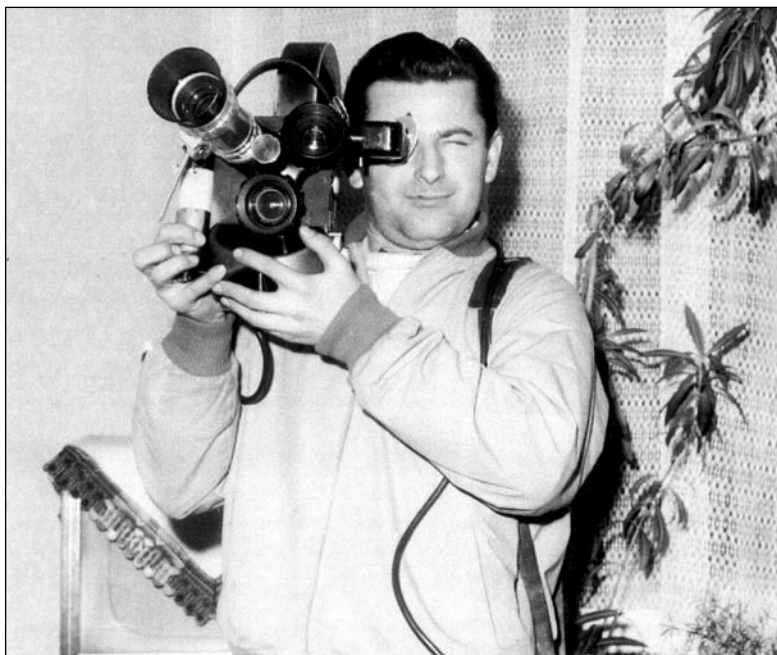
Srdce spravodajskej kamery = Ján Kohút

Trnavčania v slovenskom filme (3.)

Od vzniku filmu až po definitívny koniec Slovenskej filmovej tvorby privatizáciou v roku 1995 ubehlo viac ako sedem desaťročí. Za tento čas ovplyvnili jeho tvorbu a výrobu desiatky umelcov, ale aj technických pracovníkov. Viacerí z nich pochádzali alebo sa narodili v Trnave. Ak by sme spomenuli mená spravodajských kameramanov, ktorí ovplyvnili vývoj tohto „remesla“ na Slovensku, zaiste by bol medzi nimi náš rodák Ján Kohút (*24. október 1933 Trnava †20. február 2001 Bratislava).

Od roku 1951 pracoval v spravodajskom filme vo funkcii asistenta kamery. Bol v pracovnom kontakte s kameramanmi Jankom Blanárom, Leom Brórdym, Otom Patočkom, Gustom Pitrúňom, Gustom Riccinim, Emílom Rožňovcom, Ferom Trucom a postupne s ďalšími, ktorí prichádzali zo škôl. Kameramani, s ktorými spolupracoval, rýchlo zistili, že Janko Kohút patrí medzi zručných a schopných asistentov. Často ho poverovali nakrútením niekoľkých záberov pre filmový žurnál. Vedeli, že zverenú úlohu splní čo najlepšie.

Janko Kohút pochádzal z jednoduchej trnavskej rodiny. Matka sa starala o domácnosť a otec pracoval na železnici. Stretávali sme sa na ihriskách, trnavskej plavárni a cestou vo vlaku do Bratislavy. Pri jednom stretnutí sa pochválil, že pracuje v spravodajskom filme vo funkcii asistenta kamery. Vytvoril aj pre mňa priaznivé podmienky prostredníctvom dramaturga Dušana Kodaja, aby som sa mohol zamestnať v spravodajskom filme. Ján Kohút bol vyučený fotograf a svoje vzdelanie si neskôr doplnil aj štúdiom na Filmovej a televíznej fakulte Akadémie múzických umení v Prahe. Mal veľmi bystrý postreh a dobre sa orientoval v kompozícii snímaného objektu. Využil všetky podmienky, ktoré mu prostredie poskyto-

valo. Už ako asistent kamery preukázal značnú predvídavosť, ktorú si každá reportáž vyžadovala. Pozoroval, ako sa bude situácia na danom mieste vyvíjať, a v tom momente bol tam, kde sa všetko odohralo. Málokto sa mu vedel vyrovať v predvídavosti a postrehu. Vo svojej profesii bol medzi prvými, ktorí zachytávali dôležité a atraktívne momenty.

V tom období som aj za jeho aktívnej pomoci nastúpil do rovnakej funkcie asistenta kamery, v ktorej Janko už pracoval. Poznal podrobne spôsoby práce uvedených kameramanov a aj s Leopoldom Brórdym ma zasväcovali do tajov obsluhy všetkých používaných

kamier v spravodajskom filme. Jeho zručnosť mi veľmi imponovala. Choval sa priateľsky a trpezlivo mi odovzdával svoje skúsenosti.

S filmovou surovinou sa pracovalo v tmavých komorách alebo v prebýjajúcich vakoch. Surovina nesmela byť osvetlená, musela byť správne navinutá na cievku a vložená do kazety. Všetko sa robilo za úplnej tmy. Pracovalo sa v rôznych, aj náročných podmienkach exteriéru. Najmenšia nepresnosť znehodnotila úsilie celého výrobného štábu. Denne nám to kameramani pripomínali. Boli sme si tejto zodpovednosti plne vedomí a aj drobnú neistotu sme kameramanovi zahlásili. Ich

upozornenia sme brali vážne a zodpovedne.

V spravodajskom filme sa Ján Kohút postupne vypracoval na schopného asistenta, ktorý bol poverovaný samostatnou prácou kameramana. Ten usmerňoval jeho doteraz nadobudnuté vedomosti a upozorňoval ho, aby pri nakrúcaní myslel na filmový strih tak, aby sa zábery dali na seba nastrihnúť. Rýchlo si osvojil filmové myslenie aj filmovú skratku, aby v strižni nevznikla nežiaduca situácia. Darilo sa mu aj pri reportážach, kde sa nič nedalo opakovať. Reportáže mali väčšinou veľmi rýchly spád. Boli to štátne, stranícke a významné prezidentské návštevy. Všade bolo treba byť na správnom a najvýhodnejšom mieste.

Občas sa dostal k nejakej staršej kamere. Za pomoci výborného technika Janka Blanára sa snažil odstrániť technické nedostatky. Kamere venoval čo najväčšiu pozornosť, aby bola vždy v plnej pohotovosti. Dlhšiu dobu sa hovorilo o televízii na Slovensku, ktorá mala začať svoju činnosť v roku 1956. Zakladatelia tejto pre film konkurenčnej inštitúcie začínali s náborom režisérov, kameramanov, zvukárov a ďalších potrebných profesií pre tento nový mediálny fenomén. Mnohí naši pracovníci prijali ponuku televízie a nastúpili do jej služieb. Poskytovala výhodné finančné podmienky, a pre našich pracovníkov bola rozhodujúca aj možnosť samostatnej práce asistentov. Vo filme bol postup do samostatnej profesie zdĺhavý a v mnohých prípadoch aj nerealizovateľný.

Janko sa teda hneď v začiatkoch rozhodol odísť aj Ferom Trucom a Emilom Rožňovcom

do novej inštitúcie. Mnohí ďalší pracovníci z rôznych profesií ich nasledovali. Uchytil sa v televíznom spravodajstve a zaradil sa medzi najschopnejších kameramanov a tvorcov televíznych reportáží. Ani tam neboli začiatky jednoduché, ale televízia mala dostatok finančných prostriedkov na zakúpenie novej techniky. Ján Kohút pracoval spočiatku s väčšou kamerou Ecler. Mala adaptér na 16 mm filmový pás, ktorý ako jediný televízia používala. Francúzska kamera však bola veľká a dosť ťažko ovládateľná. Svoju reportážsku zručnosť a pohotovosť v plnej miere dokázal s novo nakúpenými kamerami Paylard, ktoré boli malé a ľahko ovládateľné. V spravodajskom filme získal najlepšie skúsenosti v strihu obrazu. V televízii si už všetko robil sám. Natočený materiál zostrihal, lepšie povedané, v rukách upravil začiatky a konce záberov. Upravený film dal asistentkám v strižni zlepíť, napísal komentár a snímka bola zverejnená vo večerných správach. Vo svojej profesii nemal v televízii konkurenta.

Nakrúcal úsporne, šetрил filmovú surovinu a jednotlivé zábery prakticky strihal v kamere. Poznal presnú minutáž na zverejnenie snímky, a tú striktné dodržal.

Naše štáby sa stretávali na spoločných akciách, ktoré mali politický, kultúrny alebo významný zahraničný charakter. Vedeli sme sa dohodnúť na stabilných postoch statických kamier a pohyblivé kamery sa presúvali podľa potreby. Spolupráca bola vždy založená na korektnom dohovore. Aj tu sme si navzájom preukázali priateľstvo trnavských rodákov.

V roku 1957 sa Janko zúčastnil na Svetovom festivale študentstva v Moskve. Život mu doprial stretnúť celoživotnú lásku.

Mladá tlmočnica ho zaujala svojou prívetivosťou a nevšednou krásou. Ešte niekoľko priateľských stretnutí a nasledovala cesta do Bratislavy. O niekoľko mesiacov sa Janko objavil v Moskve (1958) a požiadal milú dámu o ruku. Aj keď ich náklonnosť bola vzájomná, prekvapenie z jej strany bolo veľké a nečakané. Trval na svo-

jom: „Doma som povedal, že sa s tebou ožením. Svoje rozhodnutie nemôžem zmeniť.“ Bez vedomia jej rodičov uzavreli v Moskve právoplatné manželstvo. Oznámenie o sobáši prijali moskovskí rodičia pokojne. Rovnako pekne ju prijali Jankovi rodičia v Trnave.

Už so štvormesačnou dcérkou urobila jeho manželka posledné štátnice na moskovskej univerzite z anglického jazyka a po niekoľkých mesiacoch sa usadila na Slovensku. Spočiatku v Trnave, a po získaní bytu v Bratislave. Tu si spravila doktorát na filozofickej fakulte, tiež z anglického jazyka. Učila až do dôchodkového veku na Slovenskej vysokej škole technickej.

Janko miloval svoju prácu, ktorá mu mnohokrát umožnila spoznať blízke i vzdialenejšie krajiny v celej Európe i v zámorí. Udržal si svoje schopnosti pohotového reportéra. Za svoju

prácu získal aj niekoľko významných ocenení, napríklad Medailu za vynikajúcu prácu udelenú v roku 1986 prezidentom republiky, či vyznamenania Vzorný pracovník Československej televízie a Vzorný pracovník kultúry. S výborným českým režisérom natočil desaťdielny dokument o krásnych japonských ostrovoch. Známa japonská huslistka predstavovala najkrajšie časti svojej krajiny celému svetu. Odhalila krásu svojej krajiny a zaujímavých ľudí, ktorí na ostrovoch žijú. Seriál mal veľký úspech aj v najväčších televíznych spoločnostiach.

Československá televízia vysielala najschopnejších pracovníkov na niekoľkoročné stáže do blízkyh i vzdialenejších krajín. Nepodarilo sa mu zaujať miesto v Moskve, v rodnom meste jeho manželky. Prijal miesto kameramana v NSR a usadil sa v Bonne. S pomo-

cou svojej manželky, ktorá ho na ceste sprevádzala ako tlmočníčka, nakrúcal zaujímavé reportáže a odosielal ich do Prahy a Bratislavy. V Nemecku pôsobil od roku 1987 do roku 1990. Po nežnej revolúcii sa vrátil do slobodnej krajiny a pracoval ako kameraman v televízii až do roku 2000. Keď sme sa stretli, vždy sme spomínali na spoločné zážitky z nášho rodného mesta. Na Trnavu sme nedokázali zabudnúť, aj keď sme obaja chodili po svete.

Zdravotné problémy mu zabránili pokračovať v práci a krátko nato v pomerne mladom veku zomrel. Zostala nám spomienka na neúnavného reportéra, človeka s krásnym ľudským prístupom v každej pracovnej situácii a oddaného priateľa z nášho mesta Trnava. ■

Autor je trnavský rodák, ktorý dlhé roky pracoval v Slovenskej filmovej tvorbe.

B. Jakubáčová, KJF v Trnave

Margita Kániková: Baťova modlitebná knižka

Prezentácia novej knihy trnavskej autorky Margity Kánikovej Baťova modlitebná knižka sa uskutoční 18. septembra o 18. hodine v štúdiu Divadla Jána Palárika v Trnave.

Šiesta kniha Margity Kánikovej venovaná osobnosti obuvníckeho kráľa a absolventom Baťovej školy práce vychádza v roku, keď uplynulo deväťdesiatpäť rokov od otvorenia prvej predajne Baťu na Slovensku, ktorá bola práve v Trnave. Autorka zoznámi hlavne mladších čitateľov s Baťovým vzťahom k Slovensku a prostredníctvom osudov fiktívnych piatich absolventov Baťovej školy aj s metódami jeho práce. Tak, ako v predchádzajúcich knihách Margity Kánikovej, podstatná časť deja sa odohráva v Trnave

a jej okolí. Pri tvorbe spolupracovala Margita Kániková s členmi Klubu absolventov Baťovej školy práce v Partizánskom, ktorí jej okrem spomienok poskytl aj vzácny dokumentačný materiál. Narodili sa do obdobia veľkých zmien, časť života prežili v prvej republike, potom v Slovenskom štáte, neskôr v socialistickej republike a niektorí sa dožili aj zmeny v roku 1989.

Počas minulého režimu hovoriť pozitívne o Baťovi sa rovnalo zrade socialistickeho poriadku. Knižka starším osvieži

spomienky, mladším ukáže život ich rodičov, prípadne starých rodičov. Je predpoklad, že osloví čitateľov tak, ako autorkine predchádzajúce tituly.

Prezentácia knihy 18. septembra v štúdiu Divadla Jána Palárika bude zároveň sprievodným podujatím Trnavských dní 2014. Úlohy moderátora sa ujme Pavol Tomašovič, o hudobné vstupy sa postará skupina Brisk.

Kniha bude na predaj za „baťovskú“ cenu 4,99 €. Vstup je voľný. ■

(eu)

Na Trnavskom JAZZyku si vychutnáme medzinárodné hudobné chute a vône

Trnava ako mesto s dodnes živým špecifickým „trnavským“ jazykom, ktorým sa medzi sebou dorozumievajú všetci „echtovní Trnafačania“, sa už desať rokov môže pýšiť aj vlastným Trnavským JAZZykom, ktorému rozumejú všetci praví milovníci dobrej hudby z celého sveta. Jedenásty ročník tohto festivalu klasického aj moderného jazzu a ďalších hudobných štýlov sa uskutoční v piatok 1. a v sobotu 2. augusta v trnavskom mestskom amfiteátri. Jeho hlavnou hviezdou bude jeden z najväčších svetových hudobníkov, basgitarista, spevák a skladateľ Richard Bona z Kamerunu.

Tento nevšedný umelec so zaujímavým životným príbehom, v ktorom ho od narodenia sprevádza hudba, sa v Trnave predstaví aj so svojou kapelou The Richard Bona Quintet. Svojím jedinečným prejavom, virtuozitou a osobným čarom si už Richard Bona podmanil publikum na mnohých svetových pódioch a lístky na jeho koncerty bývajú spravidla beznádejne vypredané. Priaznivci jeho hudby s prvkami džezu, brazílskej a čiernej muziky majú teraz jedinečnú príležitosť vidieť

a počuť Richarda Bonu naživo práve v Trnave. Prísľubom skvelých hudobných zážitkov sú aj ďalší hostia Trnavského JAZZyka. V piatok večer sa predstaví ako prvé akustické zoskupenie Bloom, ktorého členovia veria, že aj prostredníctvom hudby sa svet môže stať lepším miestom pre život. Ochutnávkou toho najlepšieho na JAZZyku a v slovenskom hudobnom svete budú aj vibrafonista a bubeník Štefan Bugala a klavirista a skladateľ Eugen Vizváry, po nich ponúknú publiku multikultúrne

jazzové špeciality slovenský saxofonista Radovan Tariška a pianista Benito Gonzales z USA. Prvý chod sobotného večera bude tiež medzinárodný, Andrej Urmínsky International Quartet skĺbi hudobné chute, vône a rytmus Slovenska, Maďarska a Brazílie. Po nich namieša slovensko-česko-americký hudobný koktail zoskupenie Wlosok/Ševčík/Baroš Trio ft. Rick Margitza a o vyvrcholenie hostiny na JAZZyku sa postará vyššie spomínaný Richard Bona so svojou kapelou. ■

(ld)

Medzinárodný a cappella festival Zoom+

Už po siedmykrát sa v Trnave stretnú od 2. do 4. októbra na medzinárodnom a cappella festivale vokálne skupiny, ktoré svojimi hlasmi vytvárajú harmónie, imitujú nástroje, tešia naše sluchové aparáty a zasahujú svojim umením do našich sŕdc.

Tento rok bude pre festival výnimočný. Predstavia sa na ňom nielen zaujímaví zahraniční hostia, ale aj pre nás novoobjavené tri slovenské formácie.

Vo štvrtok 2. októbra to bude slovensko-maďarská kombinácia. Vokálna skupina Otto Voce z Banskej Bystrice vznikla v roku 2008, jej členovia sú absolventi VŠMU, Akadémie umení v Banskej Bystrici, repertoár sa zameriava na úpravy populárnej hudby. Spolu s nimi v ten večer vystúpi Jazzation – maďarská jazzová formácia, ako sami seba nazývajú, 5 v 1 – dobre naladený balíček, držiteľia zlatého diplomu a prvého miesta na prestížnej a cappella súťaži VokalTotal

z roku 2013.

V piatok 3. októbra predstavíme ďalšiu slovenskú novinku – a cappella skupinu For You – štyroch spevákov zameraných na svetovú popovú scénu – Adele, Stevie Wonre, Alicia Keys... Večer bude pokračovať vo francúzskom duchu – Opus Jam, jedna z najúspešnejších francúzskych vokálnych skupín. Jej šesť spevákov z rôznych kultúrnych a hudobných prostredí vytvára vždy znova a znova úžasný zvuk. Fascinujúce aranžmány zakladateľa Emmanuela Cappellere a francúzsky šarm vám určite spríjemnia piatkový večer. Sobota 4. októbra – naša tretia mladá slovenská vokálna skupina

je z Trnavy. A cappella – tak sa volá ich formácia, ktorá nám prináša hudbu renesancie, baroka aj 20. storočia. K nim sa pridajú hostia z Nemecka, skupina Quartonal, ktorá minulý rok zrušila svoju účasť na festivale kvôli chorobe, ale hneď sa prisľúbili na rok 2014 a my sa tešíme, že ich môžeme v Trnave privítať. Mladá mužská formácia žne úspechy po celej Európe, v roku 2014 vystupuje na najväčších nemeckých festivaloch a ich CD Another way – English vocal music je vysoko oceňované hudobnou kritikou.

Srdečne vás pozývame na tri špeciálne večery festivalu ZOOM+. Spríjemnite si hudbou začínajúcu jeseň. ■

Ika Kraicová, Romanika

Kaval je srdcom macedónskej hudby, a to srdce vo mne bije...

Kaval – chromatická drevená píšťala. Ľudový nástroj, ktorý reprezentuje prevažne macedónske etnikum. Tento nástroj znel z úst Blažeja Andevského, hosťa júnového PRAK-u – Prednášok, Rozhovorov a Koncertov, ktoré usporadúva hudobná skupina Romanika v kníhkupectve AF.

Blažej Andevsky na kavale nielen hrá, ale ho i vyrába. A v jeho rukách znel inak ako sa to deje v komerčnej oblasti. Píšťala, ktorou možno hrať rôzne poetické typy hudby – temperamentné tance v typických asymetrických rytmických modeloch 2+3 alebo 2+2+3 či meditatívne pomalé piesne bez vonkajších rytmických kontúr, poslucháčov PRAK-u úplne dostala. Blažej hral zväčša pomalé melódie, v ktorých bolo cítiť smútok za domovom. Piesne, ktoré čerpajú a vracajú sa k vlastným koreňom, premiešané s folklórom trnavského regiónu, kde už dlhé roky žije aj so svojou rodinou, prebudili našu zvedavosť a inšpirovali k otázkam:

■ Aké si mal detstvo?

Narodil som sa v Macedónsku, moji rodičia boli roľníci. Mám troch bratov. Mal som radostné a šťastné detstvo. Od

malička som spieval ľudové piesne v škole, bol som členom speváckeho zboru. Na kultúrnych podujatiach sme spievali svadobné a smútočné piesne. Vtedy som ešte nehral na žiadny hudobný nástroj, to prišlo až neskôr, keď som sa usadil v Trnave. Bývam tu od roku 1974, oženil som sa, s manželkou Oľgou máme dcéru Janu. Dá sa povedať, že som už Trnafčan. Často však spomínam na svoju rodnú zem, na svojich príbuzných. Naposledy som tam bol pred šiestimi rokmi. Keď mi je clivo, zahrám si na kavale a ocitnem sa doma. Macedónia má veľmi silný folklór, je to muzikálny národ. Tento folklór som si odtiaľ priniesol a čerpám z neho pri svojej tvorbe.

■ Pochádzaš z Macedónie, žiješ na Slovensku. Kde sa cítiš viac doma?

Doma som aj tu, aj tam. Dá sa povedať, kde žijem, tam som doma. Mám tu rodinu, prácu,

priateľov. Slovensko si vážim a beriem ho ako svoju krajinu. Nie som Slovák, ale som papierový Slovák. Narodil som sa ako Juhoslovan, a to sa nedá zmeniť. Svoje korene nepopieram.

■ Výrobou macedónskeho hudobného nástroja kavalu zachovávaš jeho pôvod a originalitu. Kedy a prečo si ho začal vyrábať?

Kaval som začal vyrábať v dospelosti. Nerobím to pre zisk, ale preto, lebo ma to zo srdca baví. Najradšej som, keď mi pritom prší, vtedy sa do toho vložím celý. Vždy som túžil hrať na kavale, ale nevedel som to. Môj prvý kaval, na ktorý som začal cvičiť, som si kúpil. Neskôr som sa naučil ich vyrábať. Je ľahšie kaval vyrobiť, ako na ňom hrať. Trvalo mi pol roka, kým som sa to naučil. Kaval má inú stupnicu ako flauta. Ťažko sa na ňom hrá, lebo tóny musíš hľadať. Ale učím sa stále. Kaval má krásny zvuk, je srdcom macedónskej hudby, a to srdce vo mne bije. Napíňa ma hranie na ňom a jeho výroba. Snažím sa pri nej dodržiavať pôvodný postup. Chcel by som tým prispieť k odhaleniu pravdy v histórii starovekej Macedónie. Dejiny môjho národa boli pretvárané, ukradli nám vlastnú identitu.

■ **Možno preto si fascinovaný folklórom, lebo je čistý, priamočiary, bez pretváry. Vnímaš rozdiely v slovenskej a macedónskej ľudovej hudbe?** Folklór odhaľuje pravdu. Macedónska hudba odhaľuje útlak

a nepravosť. Od smrti Alexandra Veľkého bol macedónsky národ potláčaný. Ľudia cez pesničku odspievali svoje príbehy.

V týchto príbehoch je zachytená historická pravda. Keď históriu chcú prekrútiť, pravdu v piesni nezoberú. To isté platí aj pre slovenský folklór. Jeho prvky často miešam s prvkami macedónskymi. V tomto sú rovnaké. Odlišné je len prevedenie samotnej hudby, rytmus, atď.

■ **Čím sa inšpiruješ v hudobnej tvorbe?**

Pri svojich vystúpeniach tvorím priamo na mieste. Inšpirácia je cesta, a ciest je veľa. Keď hrám, napadajú mi rôzne melódie, napr. Michael Jackson, a to tam vnesiem. Moje vystúpenia do značnej miery ovplyvňuje aj počasie. Kaval je veľmi citlivý na vlhkosť, niekedy z neho nevytiahnete žiaden tón, preto ich mám viac. Nástroje striedam aj kvôli tomu, že každý je iný, dĺžka nástroja má vplyv na hrúbku tónu. Nikdy sa nestalo, že som neodohral pesničku, keď začne

kaval šušať, prejdem do inej polohy, aby chyba nebola zjavná.

■ **Aké sú tvoje plány do budúcnosti?**

Neplánujem, čo príde, to beriem. Venujem sa rodine, práci, hudbe, vyrábam pôvodné kavaly. Veľmi by som bol rád, keby sa vyriešili sváry Macedónska s ostatnými národmi ako Grécko, Bulharsko, atď. Ide o územné spory. Dúfam, že budúcnosť prinesie zlepšenie.

■ **Ďakujem za rozhovor** ■

(eu)

Nesmrtelný príbeh Panny Orleánskej pod nočným nebom v mestskom amfiteátri

Nesmrtelný príbeh Panny Orleánskej o láske, viere a odhodlaní v spojení s hudbou jedného z najobľúbenejších hudobných skladateľov v histórii Giuseppe Verdiho pod hviezdnatým baldachýnom letnej nočnej oblohy – to je nevšedný umelecký zážitok, ktorý Trnavčanom aj návštevníkom mesta ponúka 6., 9. a 12. augusta o 20.30 h v mestskom amfiteátri prvý ročník operného festivalu Viva Verdi Opera Open Air 2014.

Siedma opera Giuseppe Verdiho Giovanna D'Arco mala premiéru v roku 1845 v milánskej La Scale. Partitúra prešla mnohými cenzúrami a úpravami a pôvodnú verziu s originálnou hudbou a textami sa podarilo obnoviť až v roku 2006 Albertovi Rizzutimu na základe Verdiho rukopisu a poznámok. Príbeh v kombinácii s geniálnou Verdiho hudbou zaujíma ľudí už desaťročia.

Režisérom aktuálneho naštudovania je pedagóg, dramatický autor, operný aj činoherný režisér Michal Babiak, ktorého už mali možnosť spoznať Trnavčania aj prostredníctvom viacerých projektov realizovaných v Divadle Jána Palárika. Počas svojej profesionálnej kariéry sa už podpísal pod réžiu najväčších klasických operných diel ako napríklad Pucciniho Bohéma, Verdiho Nabucca a spo-

lupracoval aj so zahraničnými opernými speváčkami zvučných mien ako Sara Galli, Stefano Secco, Riccardo Zanelletto, atď. Pod taktovkou jedného z najlepších slovenských operných dirigentov Mariána Vacha sa predstavia v Trnave sólisti z rôznych kútov sveta v sprievode festivalového orchestra a zboru z Banskej Bystrice. Hlavnú postavu stvární mladá talianska sopranistka Clara Polito. Spev študovala v Siene, Ríme aj Salzburgu. Napriek svojmu mladému veku má dnes bohatý operný repertoár. Stvárnila hlavné postavy oper ako Lucia di Lammeroor, La Traviata, Luisa Miller, Semiramide, Anna Bolena, Lucrezia Borgia, Roberto Devereux, Norma, Il Pirata, Idomeneo, Don Giovanni, atď.

Postavu Giacoma naštudoval taliansky barytonista Sergio Bo-

logna, víťaz mnohých medzinárodných súťaží, ktorý hostuje takmer na všetkých talianskych operných scénach. Publiku sa prvýkrát predstavil pred dvomi desaťročiami ako Figaro v Rossiniho opere Barbier zo Sevilly. Tenor v postave Carla VII. bude patriť Evanovi Bowersovi, rodákovi z amerického New Yorku. Tento uznávaný spevák odštartoval kariéru v Nemecku. Počas svojej kariéry spieval s mnohými prominentnými orchestrami, vrátane Wiener Philharmoniker, the BBC Orchestra London, Israeli Philharmonic, Royal Philharmonic London či Royal Liverpool Philharmonic. Na javisku nebudú chýbať ani dvaja slovenskí sólisti, talentovaní mladí speváci Ondrej Mráz a Martin Gyimesi.

Lístky sú v predaji v sieti Ticketportal. ■

Martin Jurčo, foto: autor

Anna Šišková: „Divadlo v Trnave vo svojom čase prebehlo dobu“

Trnavské divadlo, predtým Divadlo pre deti a mládež, si pripomína 40 rokov od svojej prvej premiéry. Jednou z osobností tejto scény, ktorej poetiku vytvárali Juraj Nvota, Blaho Uhlár ale aj Stanislav Štepka, bola počas celých 80. rokov aj herečka Anna Šišková. V časoch, keď začínala, bolo divadlo v Trnave také populárne, že sa z diváčky túžila stať herečkou. Rodáčka zo Žiliny Anna Šišková sa medzitým stala známou nielen v Prahe, ale aj ako divadelná herečka na doskách scény Astorka Korzo '90, ktorého členkou je od začiatku 90. rokov.

■ Len pred niekoľkými dňami ste sa vrátili z filmového festivalu v Karlových Varoch. U našich západných susedov sa objavujete relatívne často. V poslednom desaťročí vás dokonca charakterizujú nielen ako slovenskú, ale aj ako československú herečku.

- Do českého prostredia som sa dostala až filmom Musíme si pomáhať z roku 2002. Potom som viac ako päť rokov nenakrúcala a ďalšie tri – štyri to boli samé seriály. Bolo ma až veľa na českej obrazovke. Teraz sa objavujem sporadicky, občas niečo urobím. Posledné tri roky však pracujem hlavne v Bratislave. Tento rok som teda na festivale nemala žiaden film, ale keďže som hrala v českých filmoch, berú ma ako ich herečku. Preto ma už desať rokov pozývajú na festivaly. A keď nenakrúcam alebo nemám iné povinnosti, vždy sa nechám pozvať. Okrem toho, moja dcéra študuje filmovú réžiu v Prahe. Núti ma, aby som tam išla, lebo chce vidieť všetky tie zaujímavé filmy. Nedávno som točila napríklad seriál Horúca krv, teraz robím seriál Tajné životy pre Rozhlas a televíziu Slovenska. Je to o týraných ženách. Zase mi dali úlohu alkoholičky. Aj keď sa musím priznať, hrá sa to dobre, a som rada, že ma do takýchto úloh pozývajú. No začína mi prekážať, keď si ma dajú do

zásuvky. A už to ide – jedna rola podobná druhej. Našťastie, o mne v Prahe nevedia, že tu hrám také postavy, preto tam dostávam samé exkluzívne dámy. Tento rok som napríklad dostala postavu pani prezidentovej alebo veľvyslankyne. Jednoducho – noblesné dámy. Tam ma odhadli, že na to sa hodím. Preto by bolo dobré, keby si ma naši režiséri všimli aj ako iný typ (smiech).

■ Vy ste začínali s filmom relatívne neskoro, mihli ste sa vo filmoch Dávajte si pozor, v Hanákovom filme Tichá radosť a v niekoľkých ďalších Hanákových filmoch. No to asi do svojej filmografie ani nepočítate...

- Toto boli skutočne marginálne úlohy, ale ak si na filmy spomínam, tak na film Úsmev diabla

(pozn. aut.: bol to psychologický kriminálny film režiséra Jána Zemana a scenáristu Alexa Koenigsmarka o krádeži klenotov zo starej hrobky Ujváryovcov). Bolo to vôbec prvé moje stretnutie s filmom. No už od devätnástich rokov som nakrúcala v televízii, napríklad s režisérom Stanislavom Párnickým.

■ Narodili ste sa v Žiline, študovali ste na Gymnázium v Púchove, pretože ste bývali v Lednických Rovniach. V Púchove ste mali možnosť zažiť a skúsiť ochotnícke divadlo Makyty. No potom sa informácie o vašom profesionálnom vývoji akoby rozchádzali. Každý zdroj hovorí o inom. - To sa vezie so mnou celý život. Nevie, ako by som to opravila, pretože sa táto informácia preberá z nejakej databázy už de-

saťročia. Tak aby sme to napravili, musím spomenúť, že som nikdy v Prešove neštudovala, ako sa často uvádza pri mojom mene. Začínala som na Pedagogickej fakulte v Trnave. Študovala som pedagogické zameranie, odbor I. stupeň. Po roku som išla do Prešova do divadla. Tam som bola jednu sezónu a vrátila som sa do školy v Trnave. Tú som študovala externe a zároveň som nastúpila do Divadla pre deti a mládež, kde som bola jedenásť rokov.

■ **Divadlo v Trnave vás iste neoslovilo len tak. Už ste mali základ, a ten sa asi rozvinul, keď ste spoznali repertoár divadla. Bol koniec sedemdesiatych rokov, na Slovensku zúrila normalizácia a v divadle v Trnave sa dosť často stávalo, že to akoby nereflektovali a hralo sa tak, ako to chceli autori, režiséri a herci. Jednoducho – divadlo podľa predstáv kolektívu.**

- Vždy som chcela byť herečka, no na herectvo ma nezobrali. Tak som išla študovať učiteľstvo. Aj moja mama bola učiteľka a mám rada deti, takže bolo rozhodnuté. Keď som študovala v Trnave, začala som chodiť do divadla. Skamarátila som sa s hercami, no hrať som ísť nemohla, nemala som na to školu. Tak som najprv musela mať školu alebo získať skúsenosť z profesionálneho divadla. No zistila som, že v Prešove je nejaké výberové konanie, niečo ako kasting. Ten sa podaril a nastúpila som do Divadla Jonáša Záborského v Prešove ako herečka. Bola som mladá, dlhovlasá blondína. Hrala som preto vždy mladé, krásne, naivné (smiech). Mala som veľké šťastie, že v Prešove boli dobrí režiséri. Prišiel tam hosťovať napríklad známy režisér Ivan Balada, ktorý

robit krásne filmy. Jemu môžem ďakovať, že som zvládla moju prvú úlohu na javisku v inscenácii Čaj u pána senátora. Hrala som slečnu Elenku. Vôbec to nebola krásna mladá baba, ale dali mi na nos okuliare a hrala som takú streštnú a smiešnu, roztržitú postavu. Nič som vtedy nevedela. Starší herci ma všetko učili, od výslovnosti až po pohyb na javisku. Za jeden rok som urobila šesť hier s normálnymi vyštudovanými režisérmi. To bolo viac, ako keď na VŠMU štyri roky študujete herectvo.

■ **Vráťme sa ešte do vášho ochotníckeho obdobia. Pred nástupom do Prešova ste mali predsa skúsenosti z Púchova.**

- Chodila som na Gymnázium v Púchove, a tam som hrala tri roky rôzne rozprávky a populšky. Vedela som, že sa divákovi nemožno otáčať zadkom, jednoducho, mala som základ, ale slabý. V Prešove som však hneď od začiatku hrala Shakespeara, Skrotenie zlej ženy, veľké divadlo. Potom som do Trnavy prišla na rolu Júlie do rovnomennej hry. V tejto inscenácii boli tri Júlie a traja Rómeovia, v jednej, a to v balkónovej scéne. Boli to akoby kamaráti Rómea a Júlie a zahrali ich inak. Bolo to veľmi vtipné.

■ **Vstúpili ste teda do kolesu zvaného Divadlo pre deti a mládež. Poznali ste súbor a jeho inscenácie ešte ako diváčka, a odrazu ste sa dostali na javisko.**

- Bola som presvedčená, že trnavské divadlo bolo jedno z najlepších na Slovensku. Potvrdzuje sa mi to aj teraz, keď sa na to spätne pozerám. Toto divadlo by som mohla porovnať so súčasným nemeckým divadlom, ktoré dnes sledujem a občas sa mi zdá, že my sme toto robili v divadle už pred tými

tridsiatimi rokmi. Teda, mám na mysli tú kolektívnu prácu a skratku vo vyjadrovaní. Vtedy sme neboli populárni, lebo to bolo niečo nové, a neraz nás aj zaznávali. A to nehovorím o rôznych straníkoch. Ale z terajšieho pohľadu si myslím, že sme boli fantastické divadlo a že sme prebehli dobu.

■ **Spominali ste, že máte rada deti. Postavy v inscenáciách pre deti vám teda zaiste nerobili problém.**

- Väčšinou to boli také jasavé a jašavé, vtipné a bláznivé postavy. Vždy som ich mala radšej ako tie postavy, ktoré sú dôrodružné, putujú alebo niečo skúmajú. Vždy, keď sme skúšali, prvý polrok som sa tešila. Zároveň musím povedať, že takéto hranie je veľmi únavné. Rozprávky sme hrali vždy od piatka do nedele a niekedy aj dva či trikrát. Za víkend sme zahrali aj dvanásť predstavení. Zaiste si to viete predstaviť, že deti vykrikujú, bolo ich potrebné usmerniť. Bolo to skutočne náročné. Ja som si to užívala, ale keď sme niečo hrali už veľakrát, niekedy sa mi ani nechcelo (smiech).

■ **Ako na vás pôsobil kolektív, ktorý fungoval ako presný mechanizmus – režiséri Juraj Nvota a Blaho Uhlár, riaditeľ Ladislav Podmaka, dramaturgovia ako Mirka Čibenkova a ďalší?**

- Rovnako často som robila s Jurajom Nvotom aj s Blahom Uhlárom. Neskôr sa Blaho ako by osamostatnil. Začal tvoriť podľa novej koncepcie, teda, že dal tému a my sme podľa toho hrali. Keď si teraz spomeniem, že ma ako 25-ročnú obsadil do postavy Elmíry v Tartuffovi, by sa mi to ani nesnívalo. Bola som krehké dievča, bolo to od neho veľmi odvážne. Veľmi som sa s tým trápila. Ale keď sme

to potom hrali na divadelnom festivale v Nitre, tak ma veľmi vychválili. Veľa som sa naučila, a od každého režiséra niečo iné. Podobne som potom pokračovala v terajšom mojom divadle Astorka Korzo '90. Tam máme tiež takéto dve polohy a dvoch režiséroov, ktorými sú Juraj Nvota a Roman Polák. Takíto režiséri vás vždy niekde posúvajú, to hľadanie má svoj zmysel. No keby som mala stále robiť niečo proti sebe, tak by sa mi to nepáčilo. Keď môžem dať aj za seba nejakú výpoveď a postave rozumom, divákovi viem dať viac.

■ V trnavskom divadle ste asi boli ako jedna rodina. Bolo to dané aj dobou, keď sa síce veľa robilo v televízii, vo filme, v rozhlase a inde, no neboli také možnosti, napríklad ako dnes v zahraničí.

- Celé to bolo založené na kolektíve. Je to také zvláštne slovo, ale – jednoducho sme boli stále spolu. Boli sme kamaráti. A aj keď to nebolo nevyhnutné, trávili sme spolu prázdniny a dovolenky. Nechodili sme domov, veľa nás spájalo. Je to ako keď si študenti žijú na internátoch. Veľmi sa nám chcelo tvoriť, nebola to práca, ale skôr zábava. Brali sme to však ako výpoveď. A zároveň to bola akási revolva voči socializmu. To sa darilo najmä Jurajovi Nvotovi, Mirke Čibenkovej, ale aj Blahovi Uhlárovi, najmä v autorských veciach. Diváci nás chápali a videli za tým nejakú formu protestu. Napríklad, tesne pred revolúciou sme urobili ruskú hru Mandát. Napriek tomu, že to bolo ruské, bolo to tak protikomunistické, že dokonca zakázali na túto hru predávať hromadné lístky organizáciám Revolučného odborového hnutia (smiech). Všetko sa to mohlo diať preto, že sme boli pod hlavičkou Divadla pre deti a mládež.

■ Zaspomínajme si na herca, ale najmä hudobníka Jaroslava Filipa. Neraz sa spomína napríklad v súvislosti s dvojicou Lasica & Satinský a hudobníckymi aktivitami, pokiaľ ide o sólové platne. Na spomenutie jeho práce pre divadlo v Trnave už zväčša čas nezostane.

- To divadlo sa v súvislosti s Jarom všeobecne veľmi nespomína, väčšinou sa hovorí o filmoch a televíziách. Na divadlo vyjde menší okruh divákov. Jaro odišiel z Trnavy ešte skôr ako ja. Myslím, že tam vystupoval ako osobnosť, ktorá nielen hrala, ale sa podieľala sa aj na hudobnej dramaturgii. Všetky pesničky, ktoré detailne poznáme, boli pôvodne zaradené do predstavení. Mnohé z nich vznikli tak, že Milan Lasica urobil text, Jaro hudbu a pieseň bola zaradená do predstavenia. Myslím, že tie pesničky by nikdy nevznikli, nebyť inscenácií. Každý poslucháč tie pesničky pozná, no na inscenácie sa zabudlo.

■ Keď ste hrali v divadle v Trnave, aj ste sa stali Trnavčankou?

- Nikdy som nedochádzala, vždy som bývala v Trnave. Bolo to vo všetkých podnájmoch. Ako slobodná mamička som niekoľkokrát vymieňala byty. Až som sa dopracovala k trojizbovému bytu. Stále som však bývala v centre mesta. Začala som na Športovej ulici vedľa štadióna, a potom pokračovala na Halenárskej. Musím povedať, že v Trnave sa mi veľmi dobre žilo. Vždy som mala starostlivých a dobrých susedov. Ešte keď som žila sama s Dorotkou, susedia mi pomáhali, priniesli mi navarené jedlo. Doteraz si pamätám, ako ma pani Kvasničková mala ako za svoju dcéru a ako sa starala o Dorotku. Na Halenárskej sme žili aj s Jurajom,

a potom sa nám narodila dcéra Terežka. Tam sme mali zase pani Hlavnekovú. Bolo to pre mňa také zlaté obdobie (smiech).

■ Na prelome 80. a 90. rokov sa všetko dalo do pohybu. Časť hereckého súboru divadla odišla do Bratislavy. Hlavné mesto bolo vždy bližšie k veľkému hereckému svetu a zaiste nielen pre vás prišli ponuky, ktoré sa jednoducho neodmietajú. No na druhej strane, týmto odchodom sa rozbilo spomínané generačné divadlo, ktoré ste dlhé roky v Trnave tvorili.

- Vzniklo to tým, že Juraj dostal ponuku ako režisér ísť pracovať do Astorky. Zvažoval, či má ísť, no napokon sa rozhodol, a tým sa to všetko začalo. Jednoducho, má sa ísť dopredu. Aj každý kolektív má svoje zlaté obdobie, po desiatich – pätnástich rokoch by sa to rovnako rozpadlo. Ja som išla s ním ako herečka. Blaho Uhlár odišiel z trnavského divadla ešte skôr. Trošku sme sa nepohodli na autorských veciach. Mne sa nepáčili témy, ktoré priniesol, a nielen mne, ale aj Petrovi Šimunovi či Mariánovi Gejšbergovi. Blaho teda odišiel a urobil si autorské divadlo. Ja, Peter Šimun a Ladislav Moravčík sme odišli s Jurajom. Chcel ísť aj Marián Gejšberg, no v Astorke nemali preňho miesto, tak išiel do národného.

■ Aj sa do Trnavy občas vraciate? Aj keď nie na divadelné dosky, aspoň do mesta?

- Do Trnavy sa veľmi nevraciam. Som veľmi sentimentálny človek. Neznášam ani staré fotky a podobne, je mi hneď do plaču, lebo to už bolo (smiech). Hrávala som v Trnave často s Radošinským naivným divadlom, ale vždy mi veľmi stislo srdce, že je to už všetko preč. ■

(eu), foto: Blažej Vittek

Na nádvorí radnice bola reč o legendách: trnavské korzo, Té o péci a The Breakers

Kto to zmeškal a počul, že tam bolo dobre, môže využiť druhú príležitosť. Pokračovanie podujatia bude už v septembri v rámci Trnavských dní.

Hľadisko improvizovaného divadla pre festival Radničné hry na nádvorí radnice do posledného miesta zaplnili podvečer 25. júna diváci nového hudobno-slovného programu *Té o péci*. Podujatie bolo venované otvoreniu zrekonštruovanej pešej zóny v Trnave so spomienkami na legendárne trnavské korzo a obľúbené Čaje o piatej, známe medzi „echtovnými Trnafčanmi“ v 60. a 70. rokoch 20. storočia ako *Té o péci* s tým najlepším, čo vtedy mohol mladým ľuďom hudobný život v Trnave ponúknuť. Moderátorom podujatia bol Pavol Tomašovič, príbeh pešej zóny na prelome 19. a 20. storočia načrtla Simona Jurčová, autorka výstavy *Sto rokov na Hlavnej ulici*. Historik Peter Horváth tento príbeh dokreslil rozpráváním o živote na korze tak, ako ho vnímala generácia Trnavčanov, ktorá v týchto miestach žila spoločenským životom, prežívala prvé lásky a niesla si so sebou do života spomienku na nádých slobody v zlatých šesťdesiatych rokoch. Hity z tohto obdobia oživila ďalšia

trnavská legenda – skupina *The Breakers*, ktorá na slovenskej hudobnej scéne pôsobí už takmer 50 rokov. Ani štedrá dávka vody z olovených mračien, ktoré sa práve v tento večer po dlhotrvajúcom suchu zhromaždili nad Trnavou, neprekazila ich koncert a nerozohnala publikum. Tí, ktorí nemali dáždnyky, prebehli pod forhauz, aby si mohli vychutnať hudbu svojej mladosti, ktorá dodnes nič nestratila na kvalite

a popularite. Autori a hostia večera *Té o péci* majú ambíciu pokračovať v stretnutiach tohto typu, voľne otvoriť diskusiu o oživení pešej zóny a historického centra a obnovovať živé spoločenstvo ľudí, ktoré vždy charakterizovali a ovplyvňovali diaľnie v meste. Už teraz sa môžu záujemcovia tešiť na pokračovanie tohto podujatia, ktoré sa uskutoční 20. septembra v rámci Trnavských dní. Na tradíciu trnavského spoločenského života na korze – dnešnej Hlavnej ulici, nadväzuje nielen *Té o péci*, ale aj pásmo každodenných večerných kultúrnych podujatí *Leto na korze*. Po mesiaci koncertov rôznych hudobných žánrov, tanečných vystúpení, divadielok pre deti a divadiel pre dospelých sa dá s uspokojením konštatovať, že aj vďaka *Letu na korze* pešia zóna naozaj oživa, a podobne ako pred desaťročiami, stáva sa opäť cieľom večerných prechádzok Trnavčanov. Je preto reálna nádej, že štáročnú štafetu života v historickom centre mesta poniesie do budúcnosti aj súčasná mladá generácia. ■

Peter Horváth

Trnavské dni vstupujú do tretej dekády

Dvadsať prvé stretnutie významných trnavských rodákov a osobností spojených s Trnavou známe pod názvom Trnavské dni – Láska, pokoj, porozumenie, sa uskutoční v našom meste 19. a 20. septembra.

Zachovávanie tradície podujatí, ktoré sa vytvorili ako spoločenská aktivita v našom meste za posledné desaťročia, máva často dočasné trvanie. Zdá sa, že naše povedomie je ešte v útlme a akosi sa nevie naštartovať na tempo „behu na dlhé vzdialenosti“. Na to, aby bolo akékoľvek podujatie úspešné, potrebuje niekoľko atribútov. Na prvom mieste je samotná myšlienka a aktuálna potreba vytvoriť niečo nové, čo má predpoklad zaujať širšiu societu občanov. Táto skutočnosť predpokladá invenčnosť pri tvorbe scenára a dramaturgie takýchto podujatí a náležitú personálne či umelecké zázemie. A nie na poslednom mieste je ekonomické a organizačné pozadie, ktoré musí vychádzať aj z angažovanosti spoločenského a politického spektra. Je preto potešiteľné, že jedným z projektov, ktorý v našom meste pretrváva, sú aj Trnavské dni lásky, pokoja a porozumenia, ktoré práve v septembri pripravujú vykročiť do tretej dekády svojej existencie. Keď v roku 1993 tvorcovia tejto myšlienky vytvorili predobraz myšlienky pozývať do Trnavy významných rodákov a osobností spätých s naším mestom, ktorí žijú a pôsobia v zahraničí alebo na Slovensku, ani netušili, že našli priestor pre rezonanciu trvalejšej prezentácie atraktívnych súvislostí.

Aj tohoročné 21. stretnutie sa viaže na významné výročia nášho mesta. Je to 190. výročie založenia verejnej župnej nemocnice v Trnave, 95. výročie založenia Gymnázia Jána Hollého, 60. výročie vzniku Západoslovenského múzea a 40. výročie ustanovenia Divadla Jána Palárika v Trnave. Osobitnou spomienkou je významné pohľadnutie na udalosť Novembra '89,

ktoré sa udiali pred štvrtstoročím a zanechali konkrétne stopy v našej spoločnosti.

I tohoročný program Trnavských dní sa začína štandardným aktom prijatia hostí primátorom a vedením mesta Trnavy so slávnostným zápisom do pamätnej knihy, ktoré sa uskutoční v piatok 19. septembra o 10. hodine. Mimoriadne atraktívnym podujatím bude následná odborná prednáška Hansa Kaufmanna zo Švajčiarska na tému Euro – ako ďalej? za účasti pracovníkov bánk, ekonómov ale i verejnosti v zasadačke mestského zastupiteľstva na trnavskej radnici. Náš švajčiarsky hosť je špičkovým odborníkom bankového sektoru a poradcom švajčiarsko-slovenskej bankovej komisie.

Popoludní o 17. hodine sa uskutoční slávnostné zasadnutie Klubu priateľov Trnavy v kine Hviezda. Jeho súčasťou je literárno-hudobný večer pod premiérovým názvom Trnavský panteón, ktorý moderujú Peter Horváth a Pavol Tomašovič. Hosťami budú Roman Vadovič s prezentáciou pozoruhodnej publikácie Trinásť rovnobežka, ktorá sa viaže na jeho dlhodobý pobyt v Afrike, a Daniel Kollár, významný vedecký pracovník, publicista, šéfredaktor známeho periodika Krásy Slovenska a majiteľ vydavateľstva DAJAMA, ktorý prezentuje knižnú produkciu s osobitným zreteľom na Trnavu. Sobotňajší program sa začína dopoludňajším stretnutím na pešej zóne pod názvom Príbeh Hlavnej ulice s prehliadkou výstavy Sto rokov na Hlavnej ulici v Trnave, ktorá je v kaplnke na radnici. Dopoldňajší program vyvrcholí v západnom kridle radnice pásmom „Chodžili sme na korzo“ a spomínaním na časy chýrneho trnavského korza

a pesničky, ktoré nostalgicky pripomínajú „oné zašlé časy“ mladosti mnohých generácií v Trnave. Tradičným vyvrcholením tohoročného stretnutia bude galaprogram v Divadle Jána Palárika s osobitnou dramaturgiou. V tomto projekte budú účinkovať najmä viacerí noví hostia podujatia. Treba spomenúť najmä Ninu Polákovú, sólistku baletu vo Viedni. V osobitnom bloku Kúzlo dizajnu sa predstavia predstaviteľky špičkového dizajnu, umenia a módy Gabriela Giotto Horváthová a Alexandra Šmidáková. Ďalšími hosťami večera budú Ivo Kánik z Austrálie, ktorý je leteckým špecialistom, Milan Brestovanský z Nemecka a známy športovec a tréner hádzanej Juraj Šimek, ktorý pôsobí vo Švajčiarsku. Sprievodnými podujatiami Trnavských dní budú 16. septembra televízna beseda s hosťami Trnavských dní v štúdiu mestskej televízie, 18. septembra pietna rozlúčka so zosnulým Svätoplukom Rakúšom z Toronta na cintoríne v Cíferi a prezentácia knihy Margity Kánikovej Baťova modlitebná knižka v štúdiu Divadla Jána Palárika. V nedeľu 21. septembra sa uskutoční tradičná bohoslužba Missa Solemnis v Bazilike sv. Mikuláša, kde bude účinkovať Rímskokatolícky cirkevný hudobný spevokol a spolok sv. Mikuláša. Všetky podujatia Trnavských dní sú určené aj pre širšiu kultúrnu verejnosť nášho mesta. Vstup na ne je bezplatný. Vari stojí za to stretnutie s osobnosťami, ktoré síce žijú mimo Trnavy, ale ich puto k mestu ich mladosti a spomienky na priateľstvá a vzťahy pretrvávajú. Podrobný program Trnavských dní prinášame na predposlednej strane obálky tohto vydania. ■

Martin Jurčo, foto: autor

Trnavčan hral s Matuškom, Wabi Daněkom, ale dobíjal aj festival Porta

Piŕo, alebo, ak chcete, Štefan Orosz, patrí už vyše 65 rokov medzi známe hudobnícke postavy Trnavy. Navyše je jeho meno vďaka jednému zo zoskupení známe aj v československom kontexte. Kapela Carawell Western bola prvou a jednou z najúspešnejších slovenských kapiel na československom country & folk festivale Porta a zaradili ju aj do antológie kľúčových zoskupení tohto festivalu za celú jej existenciu.

Štefan Orosz (nar. 5. augusta 1933 v Galante) sa dostal do Trnavy okľukou cez viaceré mestá. Skúsil klasický dixieland, ale aj country, jeho odnož v podobe country beatu, klasickú tanečnú hudbu strednoprádového typu, ale aj ľudovú hudbu vo folklórnom súbore Dudváh. Okrem desiatok hudobníkov, s ktorými hrával, a stoviek rôznych jednorazových i cyklických programov, má dodnes viacero aktivít. Napríklad, zbiera pivové poháre. Okrem rôznych ocenení má pamätnú spomienkovú medailu aj od medailéra Williama Schiffera a jeho hudobníckym priateľom je napríklad aj známy muzikant Wabi Daněk. Štefana Orosza máte možnosť vidieť a počuť aj dnes na rôznych koncertoch. Na hudobnícku dráhu sa dal aj jeho syn Alexander, ktorý s rodinou žije na Šumave. S otcom intenzívne komunikuje a občas si aj spolu zahrajú.

■ Mnoho z osobností, ktoré sa narodili v Trnave, si k nej výraznejší vzťah nezískali – napríklad, herečka Oľga Šalagová, režisér Bedřich Kramosil, teatrológ Igor Rusnák. Takto by sme mohli pokračovať vo vymenúvaní umelcov, ktorých rodičia prišli do nášho mesta len porodiť, prípadne bola Trnava len jednou zo zastávok v ich štátnej službe. Vy ste sa

v Trnave nenarodili, no našli ste si k nej priam intímny vzťah.

- Moja matka bola z Galanty, otec bol z Bardejova a neskôr bol štátny zamestnanec na daňovom úrade. Maturoval v Prešove a jeho prvá pracovná zastávka bola Daňový úrad v Galante, kde sa zoznámil s mojou mamou. Narodila sa tam moja sestra Viera a po piatich rokoch som sa tam narodil aj ja. Aj keď priezvisko by mohlo pôsobiť maďarsky, otec bol čistý Slovák. To skôr mama mala maďarské korene. Otca potom preložili do Martina, kde sme štyri roky bývali. V roku 1938 ho opäť presunuli, tentoraz do Trnavy. A odvtedy som Trnavčan. V podstate iné mesto ako Trnava

mi k srdcu tak neprirástlo. Do školy som začal chodiť pod mestskú vežu. Päť rokov som chodil na klavír na Kapitulskej ulici k pani Frankovej. Bola to Nemka a hovorili sme jej len frau Franková.

■ Aj keď hráte na klavíri, k srdcu vám asi viac prirástol kontrabas, ktorý je doslova vašou súčasťou. Mali ste už v detstve možnosti hrať na verejných koncertoch?

- Keď som chodil na spomínaný klavír, bolo to na konci vojny, prišiel za mnou bratranec s gitarou. Naučil som sa teda hrať na gitaru. Moje prvé vystúpenie bolo v roku 1947 v Zrkadlovej sieni v divadle. Boli Hajdóczyho hry, a tam bol k tomu kultúrny program. Ako skauti sme vy-

stupovali v tom programe traja – okrem mňa známy hádzanár Pavol Bohunický, a Štefan Korček, ktorý potom po rokoch pôsobil v Detroit. Hrali sme dve piesne – Červený kachel, čierna pec a keďže bolo po vojne, zaradili sme aj Kafušu. V roku 1949 som hral na gitare na jednej svadbe v Bielom Kostole. Na gymnáziu sme sa najprv učili nemčinu, po oslobodení zas ruštinu. S kamarátmi Ervínom Kovalčíkom a Eugenom Nemešom som sa zoznámil v tomto období. Hrával som s nimi vyše štyridsať rokov.

■ A ktorá bola vaša prvá skupina?

- Prišiel som z vojenčiny v roku 1957 a vtedy sa začínali známe čaje o piatej. Najprv sme boli kvintet. Dostali sme sa do vtedajšieho kultúrneho domu Kovosmaltu. Najprv sme hrali v menšom priestore jedálne. Potom prišli úspechy a vďaka tomu nás presunuli do veľkej sály, ktorá poňala aj poldruha tisíce ľudí. Všetci mladí ľudia z Trnavy a okolia museli byť v nedeľu v kulturáku Kovosmaltu. Hrali sme tam zhruba 25 rokov každú nedeľu a volali sme sa jednoducho Dixieland. Kapelníkom bol trubkár Rudo Koššovič. Hrali vtedy s nami dnes už nežijúci Jozef Kudri, či Ján Morvay. Z ďalších hudobníkov napríklad Viliam Hudcovič hrá dodnes. Boli sme klasickým dixielandom – trúbka, saxofón, dychy, klavír, bicie a kontrabas. Potom prišli zástupcovia o niečo mladšej generácie hudobníkov ako Karol Bodorik a ďalší. Spievali u nás napríklad Emil Krutek, Eva Vermešová, neskôr Kostolányiová alebo dnes známa muzikologička Edita Siegllová, neskôr Bugalová. Postupne sa chýr o našich hudobných stretnutiach preniesol až do

Bratislavy. Do Kovosmaltu začali chodiť na vystúpenia aj vtedy slávni umelci z bratislavskej Tatra revue – Zdeno Sychra, Pavol Zelenay, Juraj Berczeller a ďalší. Medzitým sme hrali v Kovosmalte a na rôznych ďalších miestach, napríklad aj na plesoch a svadbách. Všade sme hrali iný repertoár, a to nám aj vyhovovalo. Okrem toho sme s Eugenom Nemešom a Ervínom Kovalčíkom robili tanečnú školu štyrom tančmajstrom – dodnes si pamätám ich mená: Šipka, Baláž, Vozár a Porzer. Najprv to bolo v hasičskom dome na Štefánikovej ulici. Potom sme sa presťahovali na Prednádražie, kde bola malá sála v K-klube kaviarne Olympia. A potom sme boli v Kovosmalte. Naše hudobné zoskupenie hrajúce v Kovosmalte sa prirodzene trieštilo. Začal hrať napríklad aj Marián Mrva, ktorý s Viliamom Hudcovičom a Karolom Bodorikom založili šou Sedem strieborných s Tatianou Hubinskou a odišli do zahraničia. Preto sme my potom pokračovali ako TAZ Kvintet. Ten vznikol odchodom niektorých členov a rozdelením toho pôvodného zoskupenia hrajúceho v Kovosmalte. Kovosmalt sa už tiež volal inak – Trnavské automobilové závody. Preto prišlo aj k tomuto názvu kapely. Mnohí hrali v zahraničí a postupne sa potom vracali späť. Hrali sme bežný tanečný repertoár – napríklad, po Bratislavskej lýre sme si našťudovali najznámejšie piesne z festivalu. Z koncertných vystúpení sme hrali napríklad v divadle na súťaži medzi mestami Trnava – Nitra.

■ **Tieto všetky zoskupenia, ktoré ste spomínali, hrali najmä od konca 50. rokov a v 60. rokoch, aj keď ich ak-**

tivity pokračovali aj v ďalšom období. No asi najväčšiu slávu vám prinieslo účinkovanie s kapelou Carawell Western. Tá sa stala známa aj v československom kontexte.

- Carawell Western založili v roku 1967 na trnavskej osвете a ako naznačuje názov, hrali sme country hudbu. Ja som mal tú výhodu, že som hral na kontrabas. Kontrabasistov nikdy nebolo dosť, a to vlastne aj ovplyvnilo moje účinkovanie vo viacerých zoskupeniach. V minulosti na basu hrali hlavne rómski hudobníci. Dnes basistov niet, je to ohrozený druh – väčšina celkom vymrela. Kontrabas prinášal aj niektoré nevýhody. Kým trúbku alebo klarinet zoberiete pod pazuchu a idete hrať, s kontrabasom si bez auta veľmi neporadíte. A v mojom veku už vôbec nie. Tak ma vtedy oslovili aj pri zakladaní Carawell Western. Hrali sme najprv v Trnave, a potom sme prešli do Hlohovca, pretože časť hudobníkov bola odtiaľ. Členmi kapely boli štyria muzikanti – okrem mňa Miki Mihálek, Gusto Bleščák, Jaro Patay, Edo Kočiček a na husle hral Edo Urbanovič. S kapelou sme boli na spomínanom festivale Porta. Bolo tam vtedy prvýkrát zastúpené aj Slovensko. Kým Česi mali v tejto oblasti svoju tradíciu, naša country hudba bola celkom v plienkach. Dodnes sme pripravili aj rôzne nahrávky. Už v prvom roku existencie na spomínanej Porte sme dostali ceny za modernú country hudbu, najsympatickejšiu speváčku a najvzdialenejšiu kapelu. O dva roky neskôr sme si domov priniesli striebornú Portu. Nultý ročník v roku 1967 bol v Ústí nad Labem, ale boli sme aj na ďalších ročníkoch v rokoch 1968 a 1969. Potom

vznikla Politická pieseň v Sokolove a volali nás aj tam, ale nakoniec sme tam nevystupovali. Na Porte som bol potom s iným zoskupením aj začiatkom 80. rokov. Popritom som bol stále členom spomínaného TAZ Kvintetu. Potom, keď skončil TAZ Kvintet, založili sme Piťo Band – hral tam aj môj syn Alexander na gitare, jeho manželka a zverboval som aj Eugena Nemeša. Ďalším členom bol bicista Milan Novák. Ako Piťo Band sme hrali dokonca aj vo Frankfurte nad Mohanom. Popritom boli aj ďalšie možnosti na hranie. Hral som aj v Imperiáli (Hotel Park) a v Kryme. V Imperiáli to bolo s Jozefom Filípkom a hralo sa tam denne okrem pondelka. Takáto reštauračná produkcia – niekedy bežná – sa dnes už veľmi nevidí, nehovoriac o Trnave. Minule som si to tak počítal – od môjho štrnásteho roku do osemdesiatky.

■ **Hrali ste za ten čas s mnohými kapelami a známymi hudobníkmi...**

- Koľko to bolo kapiel a koľko hudobníkov, s ktorými som hral... Hral som, napríklad, s Waldemarom Matuškom, Evou Pilarovou a českým hercom Karlom Effom. Bolo to v čase, keď naši trnavskí futbalisti mali priateľské stretnutie a týchto umelcov si pozvali na oslavu. Speváci potrebovali bicie a basu – a práve na ten kontrabas som hral. Tých hudobníkov, s ktorými som spolupracoval, je nekonečne veľa. Ako som už spomínal, sčasti ma oslovovali aj preto, lebo nebolo veľa basistov, a tak má každá kapela potrebovala. Kapelník z Tatra revue Juraj Berczeller ma ťahal aj do kabaretu, dlho ma lanáril. Našťastie som nešiel. Povedal som mu, že mám stále zamestnanie, a to

neopustím. Napokon po auguste 1968 odišiel do Austrálie a kapelu nechal bokom.

■ **Doteraz sme sa rozprávali najmä o vašich hudobníckych chodníčkoch. No napriek bohatosti hudobníckych aktivít ste mali aj svoju profesionálnu prácu.**

- Štyri roky som chodil na gymnázium v Trnave. Potom som prešiel do Bratislavy, kde otvárali na zdravotníckej škole nultý ročník odboru zubný technik. Tam som aj zmaturoval a hneď som nastúpil do vtedajšieho Okresného ústavu národného zdravia v Trnave (OÚNZ). Celý život som robil zubného technika a stále to bolo v Trnave. Najprv sme boli v známej pasáži pod bankou, kde bol aj antikvariát. Potom ma preložili do nemocnice. Keď zrušili toto laboratórium, prešiel som do priestorov niekdajšej čelustnej ortopédie a ortodontie na roh Hospodárskej a Študentskej ulice. Napokon som pracoval na Univerzitnom námestí. Tam sú dnešné priestory Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity. Priestory aj vtedy patrili zdravotníctvu. Potom sme sa všetci odborníci na zuby presťahovali do nových priestorov na poliklinike Družba. Odtiaľ som odišiel do dôchodku. Aj keď sa dnes už zubnej technike aktívne nevenujem, stále ma oslovujú známi, ktorí potrebujú čo-to v tejto oblasti vylepšiť.

■ **A aby toho nebolo málo, skúsili ste aj celkom iný žáner – ľudovú hudbu. Hrali ste pätnásť rokov vo folklórnom súbore Dudváh Trnava, ktorý sa neskôr premenoval na Trnafčan. Asi aby sa nemýlil s folklórnou skupinou Dudváh z Križovian nad Dudváhom.**

- Nikdy som nemal problém prechádzať medzi žánrami. Skupina pôsobila na trnavskej Pedagogickej fakulte UK. Založil ju Leo Blažek a prvým primášom bol Milan Horák. Hral som tam na kontrabas a pochodili sme toho skutočne veľa. Okrem Slovenska aj Maďarsko, Česko, NDR, ale aj západné Nemecko, Holandsko, Taliansko, Turecko a boli sme aj v Nikaragve. Potom prišlo k ďalšej zmene a primášom sa stal Ján Stupka, ktorý prišiel ako vysokoškolák z Oravy, a neskôr odišiel do bratislavského súboru Technik. Potom nastúpila primáška Lucia Sovová. Napokon dorástol v Trnave huslista Peter Rajter, ktorý je podnes primášom. Okrem toho sa neraz stalo, že som hral v rôznych dedinských kapelách. Len tak si ma zavolali, a hrali sme aj bez skúšky, len podľa ucha (smiech).

■ **Dnes hráte rôznu hudbu, dokonca aj blues, a často sa stretávate s trampami na rôznych potlachoch.**

- Dnes hrám blues s Petrom Radványim, Mirom Mackom a Antonom Hornákom. Už som skoro všetky pravidelné hudobnícke aktivity vypustil, keďže som začal chodiť hrať s trampami, nemal som čas na iné hranie. S trampami chodím napríklad na Korlátko, Škarbák, Rozbehy, a tam hrám. Boli sme väčšie zoskupenie, postupne muzikantov ubúdalo, až som zostal ako duo s jedným výborným hudobníkom, ktorý vie zahrať naozaj všetko – gitaristom Ľubomírom Kutálekom. Pribrali sme aj speváčku Anku Arpášovú. Chodiť s trampami mi nebolo cudzie. Zverboval ma tam ešte syn, keď ako študent priemyslovky začal chodiť na takéto stretnutia. Zavolali aj mňa a zapáčilo sa mi tam. ■

Benjamin Škreko

S korzom na gatiach

Prísť v sobotu na korzo až po šiestej večer, to už hrozilo, že sa do mesta ani nezmestíte. Teda, aspoň nie na tú správnu stranu Ulice Februárového víťazstva, od Kostolíka po športový obchod na rohu Gottwaldovho námestia, kde boli otáčky niekoľkoktisícového davu ľudí vo veku od pätnásť do tridsať rokov. Od rodičov sme totiž vedeli, že za Republiky sa po druhej strane prechádzali iba slúžky a paholkovia, a hoci sme už boli vychovávaní v beztriednej spoločnosti, tradícia sa obnovila aj s týmto odsúdeniahodným kastovaním. Najväčšie husto bývalo pred Obchodným domom Máj, ktorému ani nová doba neodpárala názov Aso, a kaviarňou Krym s čiastočne odpáraným menom Thalmeiner. Mne s partiou nebezpečne dospievajúcich kamarátov z Kórey, ako sa vpravilo Linčianskej na znak duchovnej podpory robotníkom a roľníkom tohto vojny skúšaného polostrova, sa najviac páčilo zábradlie pred Elektrom. Bol to dom bývalého zlatníka, ktorému po znárodnení naši v pivnici tajnú miestnosť so zamurovaným porcelánom. Súdruhovia z neho urobili výstavu v kultúrnom dome Kovosmalt, na ktorej bola zlatým klincom zlatá kocka, ktorá mala v školských výpravách vyvolať odpor k hromadeniu majetku. Zábradlie bolo šachovnicovo natreté na bielo a červeno a my machri sme naň nasadali výskokom bez držania. To vysvetľuje, prečo sme

jednej soboty vykračovali na zavŕšenie dňa do amfiteátra s farebnými pásmi na zvonových nohaviciach, lebo nejaký dobrák, určite Kopánčar, Mexičan, strhol z neho pred naším príchodom nápis Čerstvo natreté.

Zábradlie bolo pre nás ako porotcovská lóža na voľbe Miss. Krásne devy, ktorými Trnava hýrila odjakživa, sa síce tvárili, že sme im ukradnutí, ale len čo vkročili do zóny medzi potravinami U Ábela a vchodom do Porcelánu, podvedome vyplli hrude a prešli si prstom po zadku, či nemajú zarezané modré spartakiádne trenírky. Pri tejto zodpovednej činnosti sme vydržali až do pol deviatej, čo bol čas na presun za kultúrou. Vstupné do amfiteátra nebolo ani počas Filmového festivalu pracujúcich privysoké, lenže napríklad taká kovbojka Veľká zem s Gregorym Peckom v hlavnej úlohe bola vypredaná týždeň dopredu, a tak ostávalo iba dostať sa dnu letecky. Tí odvážnejší preliezli plot hneď vedľa kaplnky pri vchode a zväčša padali rovno do rúk dobrovoľného hasiča Zuščíka, ktorý ich okamžite vytiahol za ucho na ulicu. Bezpečnejšie bolo výskriabať sa na baštu na Hlbokej ulici, prebehnúť po hradbách do múzejnej záhrady a vojsť cez žurnál medzi sedadlá, ostentatívne si zapínajúce gombíky na nohaviciach. Niektorí si už v tom čase na konci šesťdesiatych rokov zapínali zips, čím súčasne vystavovali na obdiv svoje nové rifle. Po strhujúcej bitke na plátne,

keď Gregory a jeho súper Jean Simmons po stý raz padali a vstávali zo zakrvavenej prérie a z posledných síl si znovu a znovu dávali do držky, komusi zišlo na um ísť na futbal. Na Spartaku už síce bolo umelé osvetlenie, ale ani tak nám nešlo do hlavy, aká súťaž má hracie termíny o pol noci. Napokon z blázna vyliezlo, že myslí zajtrašie derby na Slovane a ako správni fanúšikovia by sme ta mali ísť pešo.

Keď osloví blázon bláznov, neny o čem. Dohodli sme sa, že si skočíme po kus chleba a červeno-čirné zástavy a o hodinu vyrážame. Ešte pred nápisom Fine a srdcervúcim záberom na prériu, po ktorej sa ťahalo stádo smädných krávk ťažko vybojovanej vode, sme sa náhlili domov, niektorí zo zvyku opäť cez plot. Cestou do Bratislavy nás pri Ivánke obkľúčila čierna šesťtrotrojka a vyskočili z nej chlapi s fotoaparátmi. Zľakli sme sa, že sme porušili zákaz zhromažďovania, ale nie, boli to novinári a my sme na druhý deň pred Krymom hrdo ukazovali titulnú fotku Večerníka s našimi ksichtami. Dlhé roky potom sme si na korze vychutnávali zaslúžený rešpekt a dokonca aj znepriatelení Mexičania nám úctivo uvoľňovali nevdojak obsadené zábradlie. Dokonca nás pozvali aj na pivo do hotela Karpaty, žiaľ, stihli sme ich potiahnuť nanajvýš tak o dve, čo dodnes neodpustím bludnému typografovi Čárovi. Napriek výnosnému remeslu, pri ktorom sa dalo tak dobre

kšeftovať so svadobnými oznámeniami a pohrebnými obrázkami, nemal nikdy ani korunu. Keď sa chcel napiť, vymýšľal také nehorázne stávky, že mu vždy niekto naletel. V ten deň, keď sa chceli Kopánčari aj za cenu peňazí priživiť na našej sláve, vyhlásil, že sa za päť pív preplazí cez celú kaviareň v Karpatoch popod ťažký červený koberec. Keď bola červená guča asi v polovičke a ľudia už plakali od smiechu,

zakopol oňho nič netušiaci čašník s plným plató pohárov. Bolo z toho také haló, že hostia vyskakovali pred policajtními cez okná, ja som si aj nohu vyvrtol.

Práve takéto vývrtky sa mi vynárajú v mysli pri zmienke o korze. Ale najradšej sa ponáram do spomienok na akademický týždeň, keď sa jedno milé dievča odhodlalo poprieť všetky fyzikálne zákony a pripraviť ma k maturite. Pri vyprážanom syre v kútku

krymskej jedálne naozaj so mnou prešla prvých päť otázok z každého predmetu, a keď už nie sňala, tak aspoň povolila pomyselnú slučku na mojom maturantskom hrdle. A aby bolo dielo dokonané, na skúškach som si skutočne vytiahol otázky od jedna do päť a rozhodol som sa, že to dievča už za trest nikdy neopustím. Dúfam, že ani ona pri spomienke na túto fázu nášho korzovania nezatína zuby... ■

Organizačný štáb Trnava – Rysy, foto: 4F

40 rokov od prvej jazdy Trnava – Rysy.....

V dňoch 30. júla až 3. augusta 2014 sa uskutoční 37. ročník cykloturistickej nonstop jazdy TRNAVA – RYSY, najstaršieho cykloturistickeho podujatia tohto druhu na Slovensku.

Tento ročník, aj keď neobsahuje žiadne okrúhle čísla je predsa len svojim spôsobom jubilejný. Uplynie totiž štyridsať rokov od prvej cyklojazdy v roku 1974, ktorá potom založila jeho veľkú a dlhoročnú tradíciu, vychádzajúcu zo skutočnosti, že na konci augusta 1944 trnavská vojenská posádka ako jediná zo západného Slovenska sa spolu s dobrovoľníkmi z radov obyvateľov mesta zapojila do SNP. Trnavská cyklistická nonstop jazda je organizovaná ako prejav vďaka príslušníkom trnavskej posádky, ktorí v auguste 1944 odišli spolu s dobrovoľníkmi z radov obyvateľov mesta na Pohronie bojovať do SNP. Miestami ich bojového pôsobenia bola práve oblasť Horné Hámre – Žarnovica. Podujatie sa uskutočňuje pod záštitou primátora mesra Trnavy Vladimíra Butka, ktorý už tiež bol osobne jeho účastníkom.

Celú trasu musia cykloturisti prekonať počas jedného dňa. Štartuje sa preto v Trnave ráno

už o 3.45 h z parkoviska pred ŽOS a príchod do tábora v kempu Tatanec v Tatranskej Lomnici sa očakáva o 19.30 h. Úvodná časť vedie cez Hlohovec, Topoľčany, Partizánske a pohorie Vtáčnik do Horných Hámrov. Odtiaľ pokračuje Pohroním cez Žiar nad Hronom, Zvolen, Banskú Bystricu a Podbrezovú do sedla Čertovica.

V tretej časti, tatranskej, vedie cez Východnú, Tatranskú Štrbu, Štrbské Pleso a Smokovce do Tatranskej Lomnice. Cyklistov očakávajú tri namáhavé výstupy, na Veľké Pole, Čertovicu a Štrbské Pleso. Počas ďalších dní nasleduje vlastný cyklistický, cykloturistický a turistický program, vrátane výstupu na vrchol Rysov, príp. Kriváňa, a pod. Povolené sú výlučne športové bicykle a platí povinnosť používať cyklistickú prilbu počas celej jazdy. Účastníci ju absolvujú v oficiálnych cyklistických dresoch s logom podujatia, pričom celé podujatie má charakter vytrvalostnej jazdy, nie sú to teda rýchlostné

preteky jednotlivcov.

V piatok 1. augusta bude v kempu v Tatranskej Lomnici fungovať „poľná“ pošta s priležitostnou pečiatkou a v sobotu 2. augusta bude prezentácia spomienkovej publikácie na uplynulé roky a ročníky cyklojazdy. Sprievodnou akciou cyklojazdy je turistický autobus pre záujemcov, ktorí chcú zažiť atmosféru jazdy i života v tábore bez toho, že by museli absolvovať náročnú jazdu na bicykli.

Podujatie je finančne podporované Mestom Trnavou a sponzormi. ■

Jaroslav Lieskovský, foto: archív os

Spomienka na cyklistického fanatika Karola Stucka

Otec a syn Tančibokovci odjzdili všetkých dvadsaťjeden ročníkov trnavskej jarmočnej časovky jednotlivcov na Malženickej ceste

Trnavský cyklistický strom je už poriadne košatý. Do žičlivej pôdy ho zasadili na sklonku 19. storočia (1893). Mimoriadne agilný TCS od začiatku usporadúval viacero akcií, vrátane časovky na 6 666 metrov. O nej bude zmienka v závere tohto príspevku. Od roku 1929 pôsobilo v našom meste ďalšie zoskupenie vyznávačov aktívneho pohybu na dvoch kolešákoch. Klub československých cyklistov Trnava teda vznikol pred osemdesiatimi piatimi rokmi. Medzi nadšencov, ktorí mu vystavili rodný list, patril aj Karol Stuck (24. 9. 1908 – 5. 12. 1993). Neskôr významná osobnosť tohto športového odvetvia i z celoslovenského pohľadu, sa začala pretekať v trnavskom CK Marathon od sezóny 1926.

Výrazným pričinením K. Stucka pribudli koncom päťdesiatych rokov 20. storočia do termínovej listiny nové preteky Západoslovenským krajom, s etapovým centrom v Trnave (1959). Po istom období premenovali medzinárodné cestné zápolenie na Pohár Hlasu ľudu. Celkovo sa odjzdilo jeho 44 edícií a trnavský región vošiel do histórie výraznou mierou. Škoda len, že v tomto prípade hovoríme o podujatí už iba v minulom čase. Podobný osud stihol konfrontáciu Viedeň – Bratislava – Budapešť – Viedeň. Našťastie, dodnes hľadá duše priaznivcov cestnej cyklistiky iný festival úzkych galusiek, Okolo Slovenska, ktorému pomáhal Karol Stuck na svet tiež.

Vzácný záber z roku 1931 zachytáva cyklistov na Rybníkovej ulici. Prvý sprava je domáci Karol Stuck. V pozadí vidieť panorámu cukrovaru.

Po zanechaní aktívnej činnosti sa známy Trnavčan upísal dráhe trénera, funkcionára (i na celoslovenskej úrovni) a rozhodcu (vrátane viacerých účasť vo vtedy populárnych Pretekoch mieru). Patril do generácie, ktorá sa angažovala v telovýchovnom kolotoči bez nárokov na finančnú odmenu, nezriedka na úkor osobného voľna. Svojho významného rodáka si mestský magistrát uctil pri príležitosti nedožitého stého narodenín (2008) udelením Ceny mesta Trnavy in memoriam. Prenesme sa do prítomnosti. Cyklistická rodina v Trnave totiž chystá na jarmočnú sobotu svoj nevšedný príspevok do športového programu TTJ. Dejiskom 22. kapitoly v jazde proti chronometru na atypických 6 666 m bude Malženická cesta. Prvý

súťažiaci vyštartuje spreď letiska na pravé poludnie. Technických realizátorov z Cyklocentra Plus a CK Trnava vlní nezlomila ani poveternostná nepohoda. Napriek dažďu a silnému vetru sa prišlo otestovať 91 pretekárov. Najrýchlejšiemu z nich, Ivanovi Pašekovi z CK Masters Trnava, ukázal časomer na trati so zvlneným profilom kvalitných 8:37 min. Po stanovenej vzdialenosti prefrčal priemerovou rýchlosťou 46,38 km/h. Za rekordérom Pavlom Križanom z Dukly Trenčín (2006) zaostal víťaz iba o jedenásť sekúnd. Nuž a pozoruhodnou sériou sa zasa môžu popýšiť Tančibokovci z Trnavy, otec Bohuša a syn Tomáš. Odjazdených majú všetkých dvadsaťjeden ročníkov jarmočnej časovky pre verejnosť. ■

Jaroslav Lieskovský

Trnavský hetrik beznohého francúzskeho tenistu

V auguste a septembri na antukových kurtoch TC Empire kvalitné medzinárodné turnaje mužov, vstup priaznivcov do hľadiska bude bezplatný

Frédéric Cattanéo (* 3. 12. 1978) je obdivuhodný športovec. Nepoddajný francúzsky tenista bez dolných končatín vyhral celú dvojhru vozičkárov v Trnave tretí rok po sebe. A pritom na antuke TC Empire sa stretla aj v 21. ročníku ITF Slovakia Open (dotácia 10.000 USD) veľmi silná konkurencia z celého sveta. Cattanéo mal pred jedenástimi rokmi ťažkú haváriu. Lekári urobili pre jeho záchranu veľa, lenže amputácii oboch nôh už zabrániť nedokázali. Postihnúť muž z krajiny galského kohúta sa krutému osudu nepodдал. Našiel si záľubu v tenise na vozíku. V sezóne 2009 sa v tomto športe pričínil o triumf štvorčlenného francúzskeho družstva na kurtoch majstrovstiev sveta. Predvlani si zahral londýnsku paralympiádu. Svetový renking vozičkárov ho stále eviduje na výbornom 12. mieste. „Do Trnavy chodím rád.

Tamojší tenisový areál je nádherný. Náš turnaj má výborných organizátorov. O rok tu hodlám nadviazať na svoj singlový hetrik,“ uviedol zhovorčivý Frédéric. Okrem sólového úspechu získal víťaznú trofej aj za štvorhru. Jeho partnerom bol Alfie Hewett z Veľkej Británie. Pre úplnosť uvedme, že medzi singlistkami trónila Emmy Kaiserová (USA) a deblový turnaj žien ovenčil pár Polina Šakirovová (Rusko) – Michaela Spanstraová (Holandsko). Pred nami sú ďalšie lákavé pozvánky. Skalní mužského tenisu v Trnave si počas najbližších dvoch mesiacov prídu vskutku na svoje. Od 4. do 10. augusta ich akiste osloví turnaj pod názvom Empire Futures Trnava (10.000 USD). Ním vyvrcholí štvordielny seriál Slovakia F4. V júni boli rovnakou sumou dotované celotýždňové súboje v Tatranskej Lomnici / Poprade,

Michalovciach a Piešťanoch. Ďalší medzinárodný festival na otvorených dvorcoch TC Empire bude od 13. do 21. septembra. Pôjde o kvalitne obsadené podujatie ATP Challenger Trophy 2014 (dotácia 42.500 € + hospitality), ktoré má v Trnave žičlivé domovské prostredie od roku 2007. Pred rokom vo finále dvojhry zvíťazil štvrtý nasadený Julian Reister z Nemecka nad turnajovou päťkou Adrianom Ungurom z Rumunska 7:6 (3), 6:3. Až supertajbrejk štvorhry rozhodol o celkovom triumfe chorvátskych tenistov. Marin Draganja / Mate Pavic (v pavúku deblistov im patrila 1. pozícia) totiž v záverečnom súboji oskalpovali slovinsko-český tandem Aljaz Bedene / Jaroslav Pospíšil (turnajové dvojky) 7:5, 4:6, 10:6. Tiež teraz pri oboch podujatiach majú priaznivci bezplatný vstup do hľadiska. ■

V skratke

■ Americký futbal

Trnavskí Bulldogs boli jedinými zástupcami Slovenska v šesťčlennej A-skupine Českej ligy amerického futbalu 2014. Oproti vlnajšiemu debutu sa náš tím prezentoval výrazným výkonnostným posunom. Po základnej časti mali Trnavčania na svojom konte štyri víťazstvá a rovnaký počet prehier. Táto bilancia ich posunula zo 4. miesta do play-off. V hlavnom meste ČR však zostali na štíte úspešných obhajcov titulu Pra-

gue Black Panthers. Pre úplnosť dodajme, že čierni panteri v tohtoročnom finále vyprášili príbramských Bobcats 40:0. Napriek priamemu televíznemu prenosu prišlo v utorok 15. júla do hľadiska vršovickej Synot Tip Atény až 3 125 platiacich divákov, doteraz najviac na zápase ČLAF.

■ Atletika

Pretekári Slávie Trnava si vybojovali v 67. šampionáte Slovenska zo šestnástich štartov

päť medailí (1 – 3 – 1). Na najvyšší stupienok sa opäť postavila skúsená diskárka Ivona Tomanová, mamička dvoch dcér. Išlo o jej úctyhodný zápis do histórie, keď v meste pod Urpínom získala dvadsiaty majstrovský titul v tejto atletickej disciplíne žien. V treťom pokuse poslala náčinie do vzdialenosti 48,38 m. Tomanová nechala za sebou o vyše dvadsať rokov mladšie rivalky, druhú Kočárovú z domácej Dukly predstihla o rovné

tri metre. Strieborné medaily si z Banskej Bystrice donieslo trnavské trio Libor Charfreitag (kladivo), Klaudia Kálnayová (skok o žrdi) a Maximilián Slezák (oštep), s bronzom sa vrátila Sylvia Šalgovičová (beh na 400 m).

■ Olympizmus

Kalokagatia 2014 prilákala do Trnavy a okolia mladých súťa-

žiacich z celého Slovenska aj z Česka, Maďarska a Srbska. Dievčatá a chlapci zároveň súperili v majstrovstvách SR. Z krajského kola postúpilo do záverečného turnaja i jedno trnavské družstvo, futbalisti ZŠ na Ulici Kornela Mahra. Školáci z Prednádražia skončili spomedzi ôsmich celkov na 5. mieste. Súčasťou pestreho programu vrcholnej olympiády detí a mládeže boli

ukážkové športy. V bejzbale, za účasti siedmich kolektívov, patrili zlaté medaily trnavským Panthers. Softbalová konfrontácia štyroch tímov sa skončila prvenstvom BK Angels Trnava. Priestor malo aj nové odvetvie jagent, ktoré vzniklo v Srbsku. Medzi tromi miešanými zostavami triumfovalo domáce Gymnázium Jána Hollého. ■

(lies)

Jaroslav Lieskovský

Jubileum atletickej ikony Anky Chmelkovej

August pozve trnavských divákov na memoriály aj Štít mesta Trnavy, v polovici septembra dostane priestor finále Atletickej ligy družstiev v rámci slovenského tímového šampionátu mužov i žien

Kráľovná športov má v našom meste významný zástoj. Tiež z historického pohľadu na majstrovstvá Európy. Zo šiestich slovenských titulov v šampionátoch starého kontinentu získali trnavskí rodáci dva. Išlo o chodca Pavla Blažeka (v trnavskej pôrodnici prišiel na svet 9. júla 1958) a kladivára Libora Charfreitaga (* 11. 9. 1977). Vôbec jedinou Slovenkou, ktorá má zlato z atletických ME na otvorených športoviskách, je Anka Chmelková-Blanáriková (* 26. 7. 1944, Špačince).

Pri príležitosti okrúhlych narodenín žila jej rodná dedina na skok z Trnavy oslavnou parádou. Svoju najznámejšiu rodáčku, účastníčku mexických OH 1968 a držiteľku zlatej medaily z budapeštianskych ME 1966 v behu na 400 m (v novom československom rekorde 52,9 s), si Špačincania uctili cez prvú júlovú sobotu 2014. Jubilantke najskôr pripadla čestná rola odštartovať medzinárodný cestný beh na 10 km. Po dekorovaní víťazov jednotlivých vekových kategórií dostali priestor aj gratulanti. Okrem

domácich činovníkov prišli s vinšom i zástupcovia Slovenského atletického zväzu a Trnavského samosprávneho kraja. Folklórna skupina Špačincanka zasa pridala pre vzácnu hostku tradičný popevok Živijó, pochádzajúci zo srbochorváčtiny. „Ďakujem rodákovi za milé prijatie, túto poctu si veľmi vážim,“ neskrývala svoje dojmy. Ako prezradila, o jej výkonnostný rast sa pričínili traja tréneri – Jozef Mana, Pavol Glesk a Ján Košťal. Majstrovstvá ČSSR na hladkej štvorstovke vyhrala štyri razy, v jednom prípade mala striebro na polovičnej trati. Päťkrát prekonala československé rekordy: štyri na 400 m, piaty na 220 yardov. Po letnej olympiáde v krajine Aztékov udelili rýchlohohej atlétke vzácny titul zaslúžilej majsterky športu.

„Bolo mi ctou zablahoželať pani Chmelkovej k významnému životnému jubileu. Jej rodisko pripravilo slávnostné popoludnie naozaj na vysokej úrovni. A navyše sa teším, že absolútne prvenstvo v 138-členom pelotóne 37. ročníka

Špačinského trojuholníka získal Michal Puškár, atlét Slávie Trnava,“ prezradil Vladimír Gubicový, podpredseda Slovenského atletického zväzu a predseda AŠK Slávia. Jeho prítomnosť na športovej a spoločenskej oslave v Špačincach sme využili aj na získanie informácií o najnovšom dianí v trnavskej atletike. Riaditeľ pretekov prezradil interesantné pozvánky pre širokú verejnosť: „Mestský atletický štadión Antona Hajmássyho bude patriť v sobotu šestnásteho augusta od pol piatej popoludní úvodnej disciplíne naozaj pestrej nádielky. Súčasťou Večerného mítingu totiž budú aj Trnavské memoriály či 41. ročník Štítu mesta Trnavy. No a v pondelok pätnásteho septembra sa od trinástej rozbehne vyše päťhodinový program tohtoročných majstrovstiev Slovenska pre družstvá mužov a žien. Elitné tímy zároveň absolvujú finále Atletickej ligy SR 2014.“

Ako vidieť, kráľovná športov v slovenskom Ríme prichystala na toto leto vskutku lákavé bonbóny. ■

Jaroslav Lieskovský, foto: archív os

Majstrovský ošiaľ spred dvadsiatic rokov

Ondrej Sakar, člen nezabudnuteľného prvoligového kolektívu hádzanárov Lokomotívy ŽOS Trnava: „Dodnes mám zimomriavky z elektrizujúcej atmosféry v natrieskanej športovej hale na Rybníkovej“

V rámci prípravy na prvoligovú sezónu 1993/94 absolvovali trnavskí hádzanári pod trénerskou taktovkou Františka Šulca historický zájazd do Rakúska (Stockerau, Linz) a Nemecka. Tiež autor tohto príspevku bol vo výprave Lokomotívy ŽOS, takže môže potvrdiť skvelé tréningové podmienky pred štartom nového majstrovského ročníka. Hlavný tréningový stan rozložil žltomodrý kolektív zo slovenského Ríma počas siedmich dní v historickom bavorskom mestečku Nördlingen. Do tamjšej športovej haly prichádzali za naším špičkovým celkom viaceré družstvá zo širokého regiónu na odohranie priateľských medzinárodných stretnutí. A potom sa už rozkrútil zápasový

kolotoč s majstrovskou čerešničkou na trnavskej oslavnej torte. Od získania titulu do vitríny excelentného hádzanárskeho orchestra Lokomotívy ŽOS Trnava uplynulo rovných dvadsať rokov. „Dodnes mám zimomriavky z elektrizujúcej atmosféry posledného domáceho súboja s Košičanmi. Hala na Rybníkovej bola beznádejne vypredaná, cez natrieskané hľadisko by špendlík neprepadol,“ s úsmevom oprášil vzácnu spomienku Ondrej Sakar, jedna z opôr zlatého kolektívu. Rozhodujúci zápas s puncom výnimočnosti priniesol trojgólovú výhru domácich zverencov Mariána Hirnera, ktorý v priebehu sezóny nahradil Šulca. Celú záverečnú konfrontáciu s východoslovenským

oddielom (21:18) som vedno s kolegom Mirom Šuchterom reportoval v Rádiu Forte. Po poslednom hvizde rozhodcovskej dvojice sa spustil pravý majstrovský ošiaľ. Ten pokračoval na bankete v trnavskom kultúrnom dome, kde mi pripadla čestná rola byť moderátorom.

Ondro Sakar, neskorší reprezentant SR, prišiel do Trnavy z Malaciek. Svoj prvý tréning v novom pôsobisku absolvoval 25. júla 1990. „Bola to pre mňa nová výzva. Veľmi rád si spomínam na úžasné obdobie v súdržnej partii chalanov, na realizačný tím, funkcionárov a divákov. Tiež na výnimočného hráča, trénera, manažéra a kamaráta Mariána Hirnera, ktorý mal neskutočnú ľudskú

Majstrovský kolektív hádzanárov Lokomotívy ŽOS Trnava po prevzatí zlatých medailí za prvenstvo pri najvyššej celoštátnej súťaži 1993/94 v obklúčení rozradostenej omladiny.

charizmu. O štyri sezóny neskôr, keď už trnavskú hádzanú trápi finančné aj iné problémy, som získal majstrovský titul v topoľčianskom klube, no tamojšia atmosféra sa s trnavskou ani zďaleka nedala porovnať," dodal Sakar. Na klu-

bovej úrovni, vrátane rakúskej, ešte pôsobil dlhý čas (Nové Zámky, Hlohovec, Eggenburg, Šaľa a i.).

Neúprosný tok rokov však nemožno zastaviť. V aktuálnom období, popri spomienke na 20-ročné jubileum pamätného

trnavského titulu v drese Lokomotívy ŽOS, má hádzanárska legenda ešte jeden dôvod na oslavu. Ako pracovník mestskej polície si Sakar pripomína, vedno so svojimi kolegami, 775. výročie založenia Mestskej stráže v Trnave (1239). ■

Edo Krištofovič, foto: archív rodiny M.G.

Zostala už len spomienka

Meno trnavského hádzanára Mikuláša Grajcara (5. 8. 1934 Trnava – 18. 5. 2004 Piešťany), inak dvojnásobného majstra republiky, ako sa vtedy vravelo, v medzinárodnej hádzanej hranej jedenástimi hráčmi, je tak neoddeliteľne spojené s trnavskou hádzanou, že je až neuveriteľné, že od roku 1966 až do svojej nečakanej smrti žil a pôsobil v Piešťanoch. Je to celkom iste aj preto, lebo sme ho na trnavských uliciach neprestali vídavať a stretávať ani počas jeho „piešťanských“ rokov. Nakoniec, jeho charakteristickú vysokú postavu ani nebolo možné prehliadnúť.

Okrem iných aktivít pôsobil Mikuláš Grajcar na trnavských vysokých školách, najskôr na Pedagogickej fakulte UK, potom ako odborný asistent na SVŠT, resp. dnes Materiálovotechnologickej fakulte Slovenskej technickej univerzity. S hádzanou začínal ako študent na trnavskom gymnáziu pod vedením svojho telocvikára Františka Gažu, podobne ako ďalší z generácie neskorších výborných trnavských hádzanárov (spomeňme aspoň Pavla Bohunického). Najprv sa presadil v „jedenástke“, hádzanej s 11 hráčmi, kde sa stal v roku 1951 dorasteneckým majstrom republiky, potom v roku 1956 s celkom Spartaka Trnava „majstroval“ aj medzi dospelými. Trnavčania sa vtedy stali poslednými majstrami republiky, do športového života sa presadila hádzaná so siedmimi hráčmi. Aj tam bol najprv výborným hráčom, a potom aj trénerom „sedmičky“, to už vo vtedajšej trnavskej Slávii. Tu pôsobil do roku 1966, keď odišiel do družstiev Tesly Piešťany, kde

strávil dve hráčske sezóny. Úspešný bol teda nielen ako hráč, ale neskôr aj ako tréner, a to najmä s mladými hráčmi. Trnavský dorast sa štyri razy pod jeho vedením dostal až na majstrovstvá Československa. Ako tréner bol úspešný aj s vtedajším vysokoškolským hádzanárskeým reprezentačným celkom – „akademikmi“. V rokoch 1970 – 1972 pôsobil ako tréner v zahraničí, v Alžírsku. Viedol tam k všeobecnej spokojnosti nielen mužskú, ale aj mládežnícku reprezentáciu. Práve veľmi úspešná práca s mládežou prechádza ako zlatá niť celou jeho trénerskou kariérou. Veď pod jeho rukami vyrastal v Piešťanoch neskôr taký úspešný hádzanár, akým bol Daniel Valo. To okrem iného. Napriek tomuto neskoršiemu športovému pôsobeniu mimo Trnavy, na jeho hráčsku osobnosť fanúšikovia nezaбудli. V známej ankete o trnavského hádzanára storočia sa dostal za svoju hráčsku generáciu do jubilejnej sedmičky a excelentne sa vtedy predstavil po rokoch na trnavskej pa-

lubovke. Jeden z jeho gólov, na Orolskej známym populárnym pádom do sedmičky pripomenul, ako sa hrávala hádzaná a ako sa dali strieľať góly. Nik nemohol tušiť, že o niekoľko rokov jeho srdce fatálne a nečakane zlyhá. No ani vtedy fanúšikovia na neho nezaбудli. Na jeho počesť v roku 2006 organizovali v Piešťanoch Memoriál Mikuláša Grajcara, ktorý, žiaľ, ako viacero iných výborných hádzanárskeých podujatí v regióne, neprežil. Dnes už neexistuje. Aspoň že tá spomienka je stále živá. ■

Edo Krištofovič, foto: archív Ladislava Hlavatého

Gratulácia hádzanárovi, plavcovi, trénerovi, olympionikovi

Pred viacerými rokmi jeden zo žurnalistických kolegov otituloval jubilanta Ladislava Hlavatého (11. 7. 1939 Trnava) ako plavca na antuke. Tentoraz, pri jeho sedemdesiatpäťke, sme si dovolili dať tých prívlastkov ešte o čosi viac. V prípade tohto absolventa Fakulty telesnej výchovy a športu v Bratislave sedia. Faktom je, že absolvoval so špecializáciou na plávanie.

Lenže čo s ňou v Trnave? Organizovaná forma plaveckého športu sa v meste začala v roku 1932 v ŠK Jánošík. Zázemie vtedy poskytlo letné kúpalisko pri cukrovare napúšťané vodou z Trnávky. O rok neskôr pribudol krytý bazén v mestských parných kúpeľoch. No trvalo ešte ďalších dvadsať rokov, než sa objavilo čosi regulárnejšie. Bola to pôvodne protipožiarna nádrž v Kovosmalte, a potom konečne päťdesiatka na Rybníku. Hoci tam vyrástlo na tie podmienky viacero úspešných plavcov, väčšina z nich skončila v Bratislave. Náš jubilant išiel paradoxne opačným smerom – do Trnavy, a svoju športovú kariéru začal hádzanou. Z rokov 1961 až 1968 si mnohí pamätáme toho vysokého štíhleho blondiaka ako úspešné krídlo ligovej trnavskej Slávie. Vo vtedajšej dobe bol jeden z tých, ktorí hádzanú za amatérskych podmienok držali na minimálne slovenskej špiči spolu s Prešovom a neskôr Červenou hviezdou. Našťastie, toto zanievanie mu zostalo, aj keď prešiel k svojmu plávaniu ako odborný asistent na vtedajšej Pedagogickej fakulte UK a ne-

skôr, vlastne až doteraz na MTF STU. V roku 1966 sa teda z antuky na Orolskej záhrade vrátil k bazénu. Bol to ďalší v Trnave, ale bola to iba dvadsaťpäťka, určená na plavecký výcvik študentov. V roku 1968 spoločne s nedávno zomrelým Mikulášom Lihanom založili, možno povedať, skutočný plavecký klub. Záujem o plávanie bol nemalý, a tak sa postupne objavovali nielen talenty, ale aj ozajstní pretekári s prvými úspechmi. V roku 1974 sa po prvý raz uskutočnila Veľká cena Trnavy, ktorá si aj po rokoch drží nielen svoje meno, ale aj vysokú športovú úroveň. Limitovanú, ako v Trnave nie prvý raz, „kapacitnými“ možnosťami. Z vyše sedemstovky záujemcov nielen zo Slovenska, ale aj zo zahraničia – a to nielen z Česka – môžu bojovať o trnavské tituly sotva polovica. Napriek tomu sa trnavské plávanie od samotného začiatku zaradilo medzi najúspešnejšie kluby na Slovensku. V úsporných podmienkach vyrástlo a pripravovalo sa viacero olympionikov, Miroslav Machovič, Natália Kodajová, istý

čas to bola aj Martina Moravcová, päťbojár Daniel Šemetka a ďalší. Pripomenúť treba Marcela Géryho, nielen veľký talent, ktorý Laco Hlavatý vyvíjaval prakticky od malička, ale aj úspešného reprezentanta, ktorý nevydržal doma a riešil svoju športovú budúcnosť emigráciou.

Medzitým ale Ladislav Hlavatý pôsobil ako reprezentačný tréner – „na olympiádu v Los Angeles 1984 nám už zobrali aj mieru na obleky“ – dlhé roky bol trénerom slovenských akademikov, a potom aj trénerom reprecelku SR (1995 – 1997).

„Nič nie len len moja zásluha. Treba spomenúť aj ďalších, aspoň podaktorých,“ pripomína v rozhovore Laco Hlavatý. „Napríklad, Táňa Bergmanová zostala verná klubu až doteraz. Pôvodne výborná plavkyňa, dnes trénerka. Plávali tu Alena Burešová i výborná prsiarka reprezentantka Jana Murínová. Odtiaľto vyšli Dáriuš Klokner, Natália Duchoňová, Henrich Krč, Marek Botík... Je ich veľa a vidieť, že od prvých výsledkov, ktoré došli tak štyri roky po založení klubu, nám to ide stále.“ Stále napriek veľkému handi-

capu. Mesto totiž nemá ani po rokoch svoju regulárnu plaváreň. Jediné, čo z nej zostalo, je vykopaná jama na pred časom chystaný päťdesiatmetrový olympijský bazén na Rybníku. Klub ale ide ďalej. Nezanedbateľná pomoc prichádza zo strany vedenia MTF STU a tiež Športového gymnázia Jána Herdu. „Ja osobne stále myslím na lepšiu

GK

budúcnosť trnavského plávania a stále v ňu verím,“ končí svoje plavecké vyznanie jubilant. Jasným dôkazom toho je, že sa stále venuje trénerskej práci s nádejnou plaveckou mládežou. Jeho mladí zverenci možno ani netušia, že ich pán tréner je držiteľom výročnej trofeje Medzinárodného olympijského výboru „Šport a všestrannosť“,

že jeho prácu a výsledky ocenil pamätnou plakétou predseda Trnavského samosprávneho kraja Tibor Mikuš a rodné mesto Trnava ocenením za trénersko-pedagogickú činnosť a výchovu športových talentov. Momentálne dúfa, že v neďalekej sľubovanej budúcnosti trnavského akvaparku nájde priestor aspoň na tú plaveckú „päťadväsiatku“. ■

Hrajte kráľovskú hru s Novinkami z radnice

Skladba č. 23, Karol Mlynka, Fakty č. 42 / 1995, Mat 2. ťahom (8 – 9)

Autorom skladby na diagrame, ktorého poznajú aj niektorí trnavskí šachisti – seniori, je známy slovenský šachový skladateľ pochádzajúci z Kozároviec, ale už viacero rokov obyvateľ Bratislavy dožívajúci sa 11. augusta významného životného jubilea – 70 rokov. Prvotinu mal uverejnenú r. 1961 v denníku Smena. Poctivo si vedie evidenciu svojich uverejnených skladieb. Ich počet k 28. februáru 2014 bol nasledovný: Dvojťažky – 385, trojťažky – 185, mnohoťažky – 80, pomocné maty – 190, samomaty – 130, sériovo pomocné maty – 5 a exólohy – 425. Z celkového počtu 1 400 skladieb získal asi 450 vyznamenaní, a z toho asi 140 cien. V Albumoch FIDE 1914 – 2009 dosiahol 19,95 bodu. Je absolventom Filozofickej fakulty UK v Bratislave s aprobáciou nemčina – slovenčina. Viacero rokov pôsobil ako stredoškolský pedagóg na Gymnáziu v Zlatých Moravciach (1967 – 1993), kde viedol šachový krúžok ako nepovinný predmet. Medzi členmi krúžku boli i neskorší majstri Slovenska vo svojej vekovej kategórii. Je ženatý, má štyri deti a päť vnúčat. V súčasnosti je pracujúcim dôchodcom v Bratislave. Stal sa majstrom Československa v trojťažkách (1963 – 1965) a vo dvojťažkách (1979 – 1981). Bol vyhlásený za najlepšieho skladateľa Slovenska za rok 1982. Stal sa majstrom športu v kompozičnom šachu (1985), medzinárodným rozhodcom FIDE (1987) a maj-

strom FIDE (1990). Jeho tvorba sa vyznačuje mnohostrannosťou a vysokou originalitou. Objav cyklickej zámeny obranných motívov dostal jeho meno a viedol k vytvoreniu tzv. Slovenskej školy. Ako redaktor pracoval aj v šachových periodikách (Šachové umenie, Slovenský šachový bulletin).

Vo dvojťažke je zaujímavá zvodnosť 1.g6?, po ktorej hrozia štyri maty, ale ktorá nevedie k cieľu. Čo sa stane po správnom úvodníku? Biely začne a dá mat 2. ťahom.

K narodeninám mu želáme pevné zdravie do ďalších rokov života, rodinnú pohodu a veľa potešenia pri skladaní nových skladieb.

Riešenie skladby č. 22 (Šefc):

1.Dc8! tempo, 1. - Kf5 2.V×e6 ľub. K×g4 3.Ve5 mat, 1. - g5 2.Dc6+ Kf5, Kd4 3.D×e6, Vd8 mat, 1. - e5, b4 Ja1 ľub., Kd ľub. 2.Dd7, Dc4+, Dc2+, Vd8+ atď. Skladba získala 1. čestné uznanie v dvojročnej súťaži Slovenského magazína 1940 – 1941. Vyznačuje sa bezduálovou konštrukciou. ■

ZÁPADOSLOVENSKÉ MÚZEUM

KLARISKÝ KLÁŠTOR

Múzejné námestie 3, 033/5512913,
033/5512 911, www.zsmuzeum.sk

EXPOZÍCIE

Archeológia, Gotická Trnava, Dejiny Trnavy, Umelecké remeslo v Číne a Japonsku, Kampanologická expozícia, Oratórium, Ľudová hrnčičina, Ľudový odev západného Slovenska, Príroda Malých Karpát, Krása zašlých čias, Štefan Cyril Parrák – pocta kráľovi zberateľov, Sakrálne pamiatky

VÝSTAVY

■ BLÍŽNEMU NA POMOC!

Výstava pri príležitosti 90. výročia založenia Okresnej hasičskej jednoty v Trnave

■ SALÓN 2014 – KONTRASTY

Výstava Zväzu výtvarných umelcov západného Slovenska do 31. 8. 2014

■ DREVENÉ KOSTOLY EURÓPY

do 31. 8. 2014

■ MINERÁLY SLOVENSKA

A ČIECH

– do 22. februára 2015

■ ZBERATEĽSTVO,

ZBERATELIA, ZBIERKY

výstava zo zbierok ZsM

do 31. 12. 2014

■ ŽIVOT KLARISIEK V TRNAVE

do 31. 12. 2014

■ ZBIERKOVÝ PREDMET

MESIACA

100 rokov od vypuknutia prvej svetovej vojny (1914 – 2014)

Zbrane prvej svetovej vojny

Na september pripravujeme:

■ 2. KRAJSKÁ VÝSTAVA POĽOVNÍCKYCH TROFEJÍ

Vernisáž v stredu 10. septembra, výstava potrvá do 12. októbra 2014

■ 60 ROKOV ZÁPADOSLOVENSKÉHO MÚZEA V TRNAVE

Vernisáž vo štvrtok 25. septembra, výstava potrvá do 12. januára 2015

■ 12. – 13. septembra 2014 DNI EURÓPSKEHO

KULTÚRNEHO DEDIČSTVA

Vstup do expozícií a výstav je voľný

PODUJATIA

■ CYKLUS PREDNÁŠOK

PRE STREDNÉ ŠKOLY

Trnava na starých pohľadniciach – PaedDr. Simonne Jurčová prednáška s DVD projekciou na objednanie

DOM HUDBY M. SCHNEIDERA TRNAVSKÉHO

Ul. M. Schneidera Trnavského 5

OTVÁRACIE HODINY: ut – pia 8.30

– 17.00, so – ne 11.00 – 17.00 h.

Víkendové návštevy prosíme ohlasovať cez pracovné dni

EXPOZÍCIE

Pamätná izba Mikuláša Schneidera Trnavského, Dejiny Cirkevného hudobného spolku, Dvorana slávy dobra

VÝSTAVY

■ HISTÓRIA POPULÁRNEJ

HUDBY V TRNAVE DO R. 1989

■ POZNÁTE

HUDBNÉ NÁSTROJE?

Výstava zo zbierok ZsM

sprístupnená od 6. mája

Výstava potrvá do 30. 4. 2015

MÚZEUM KNIŽNEJ KULTÚRY

– OLÁHOV SEMINÁR

Námestie sv. Mikuláša 10

OTVÁRACIE HODINY: ut – pia 8.30

– 17.00, so – ne 11.00 – 17.00 h.

Víkendové návštevy prosíme ohlasovať cez pracovné dni

■ WILLIAM SCHIFFER

Život a dielo sochára a medailéra

■ SLOVÁCI,

PÍŠTE PO SLOVENSKY!

Výstava k 250. výročiu narodenia

A. Bernoláka – do 31. 12. 2014

■ RENESANCIA

V KNIŽNEJ KULTÚRE

Výstava pri príležitosti 430.

výročia úmrtia J. Sambuca

GALÉRIA JÁNA KONIARKA

tel.: +421 33 55 11 659

info@gjk.sk, www.gjk.sk

■ Zdenka Höhmová:

NOVÁ CHÉMIA

Výstava najnovšej tvorby moravskej autorky v Kopplovej vile

Kurátor: doc. Jiří Pavelka

Trvanie výstavy: 17. 7. – 31. 8. 2014

■ 5. augusta o 18.00 h

v Synagóge

– Centre súčasného umenia Vlado Oravec + Peter a Jakub

Kľúčkovci: OBLUDÁRIUM

Vernisáž prierezovej výstavy tvorby autorov za posledných päť rokov – maľba, grafika, keramika

Kurátor: Bohuslav Bachratý

Trvanie výstavy: 5. 8. – 7. 9. 2014

■ 16. septembra o 18.00 h

v Synagóge

– Centre súčasného umenia

Peter Rónai: RETRO NAJ...

Vernisáž výstavy – výber z tvorby dôležitého predstaviteľa konceptuálneho a postkonceptuálneho umenia na Slovensku

Kurátor: Roman Popelár

Trvanie výstavy: 16. 9 – 17. 10.

■ 11. septembra o 18.00 h

v Kopplovej vile

RÓBERT JANČOVIČ ml.

Vernisáž prierezovej výstavy tvorby mladého slovenského sochára a grafika

Kurátor: Róbert Jančovič st.

Trvanie výstavy: 11. 9. – 26. 10.

■ JÁN KONIAREK (1878 – 1952)

Zakladateľ moderného slovenského sochárstva – stála expozícia sochárskej tvorby

■ KLENOTY DOMOVA

– slovenské klasické umenie 20. storočia

■ GALÉRIA PORTRÉTOV –

výber diel z kolekcie portrétného žánru reprezentujúce vývoj portrétného maliarstva od konca 18. storočia po súčasnosť zo zbierok GJK

KNIŽNICA J. FÁNDLYHO

■ PRÁZDNINOVÝ SUPERKLUB

Každú stredu od 10.00 do 12.00 h. Téma: Nájdene a zužitkované Podujatie podporilo Mesto Trnava

■ 6. augusta ZVONČEK ZVONÍ, SLNKO SVIETI, ZÁHRADA JE PLNÁ DETÍ

Stretnutie s redaktorkou Danušou Faktorovou a jej tvorivými nápismi

■ 13. augusta SPEVAVÉ STVORENIA

Súťaž v speve pre radosť a potešenie. Host: spevák Bystrík

■ 20. augusta ZNÁMKY – NIE VŠAK V ŽIACKEJ KNIŽKE

Predlžuje život známke – filatelista Ján Mička

■ 27. augusta PRÁZDNI NOVÝ SUPERKLUB

Vyhodnotenie najaktívnejších superklubákov + súťaže pre všetkých

Počas celých prázdnin budú deti tvoriť obrázky z použitých plastových uzáverov

■ 18. septembra o 18.00 h v štúdiu Divadla Jána Palárika BAŤOVA MODLITEBNÁ KNIŽKA

Prezentácia knihy Margity Kánikovej. Sprievodné podujatie Trnavských dní 2014. Organizátori: KJF v Trnave, DJP v Trnave, Mesto Trnava, Klub priateľov Trnavy. Moderuje Pavol Tomašovič. Hudba: skupina BRISK. Predaj kníh za „baťovskú“ cenu 4,99 €. Vstup voľný

■ 23. septembra o 14.00 h v oddelení pre deti KINO PRE NEVIDIACICH A SLABOZRÁKÝCH

Premietanie filmu s audiokomentárom, vstup pre nevidiacich a slabozrakých

■ 29. septembra o 10.00 h v čítárni JA NIČ, JA MUZIKANT

Stretnutie detí s Braňom Jobusom a jeho novou knihou.

■ september – október v oddelení pre deti a pobočkách MÁRIA ĎURÍČKOVÁ – písomná vedomostná súťaž pre deti pri príležitosti 95. výročia narodenia spisovateľky

.....
Západoslovenské múzeum, Galéria Jána Koniarka, Divadlo Jána Palárika a Knížnica Juraja Fándlyho sú v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja

OVORENIE KOSTOLOV

KATEDRÁLA SV. JÁNA KRSTITEĽA

apríl – október:
pondelok: zatvorené
utorok – piatok: 10.00 – 12.00 h,
13.00 – 16.00 h

sobota: 11.00 – 15.00 h
BAZILIKA SV. MIKULÁŠA

august:
utorok – piatok: 10.00 – 12.00 h,
13.00 – 17.00 h
nedeľa: 14.00 – 17.00 h
september, október:

pondelok: zatvorené
utorok – piatok: 10.00 – 12.00 h,
13.00 – 16.00 h
nedeľa: 14.00 – 17.00 h

KOSTOL SV. JAKUBA

august:
pondelok: zatvorené
utorok – piatok: 10.00 – 12.00 h,
13.00 – 16.00 h
nedeľa: 14.00 – 17.00 h
september:

nedeľa: 14.00 – 17.00 h
KOSTOL NAJSV. TROJICE

august:
pondelok: zatvorené
utorok – piatok: 10.00 – 12.00 h,
13.00 – 16.00 h
nedeľa: 14.00 – 17.00 h
september:

nedeľa: 14.00 – 17.00 h
KOSTOL SV. ANNY

– august:
pondelok: zatvorené
utorok – piatok: 10.00 – 12.00 h,
13.00 – 16.00 h
nedeľa: 14.00 – 17.00 h
september: nedeľa 14.00 – 17.00 h

EVANJELICKÝ KOSTOL a. v.

august: pondelok: zatvorené
utorok– piatok: 10.00 – 12.00 h,
13.00 – 16.00 h
nedeľa: 14.00 – 17.00 h
september: nedeľa 14.00 – 17.00 h

TRNAVSKÉ ORGANOVÉ DNI

XIX. ročník Medzinárodný festival na historických organoch Baziliky sv. Mikuláša

■ 1. augusta o 20.00 h v Bazilike sv. Mikuláša OLIVIER LATRY / Francúzsko
G. Muffat, Ch. M. Widor, O. Latry

■ 3. augusta o 20.00 h v Bazilike sv. Mikuláša BOGDAN NARLOCH / Poľsko
A. Vivaldi, E. Grieg, E. Bossi, N. Goemanne, N. Rawsthorne, D. Wood, H.-A. Stamm, M. Sawa, H. Mulet

■ 10. augusta o 20.00 h v Bazilike sv. Mikuláša ERLING NEERGÅRD / Nórsko
D. Buxtehude, J. S. Bach, J. C. F. Fischer, J. Laukwik, A. Sandvold, K. M. Karlsen

■ 17. augusta o 20.00 h v Bazilike sv. Mikuláša MARIUS MONCZAK, husle / PL
STANISLAV ŠURIN, organ / SR
B. Marcello, D. Zipoli, J. S. Bach, G. B. Pergolesi, F. Borowski, P. Eben, H. M. Górecki, J. Strejč

■ 24. augusta o 20.00 h v Bazilike sv. Mikuláša MAURIZIO CORAZZA / IT
A. Scarlatti, J. S. Bach, N. Piccinni, G. Rossini, J. H. Knecht, A. Lebeau, S. Karg-Elert, F. Liszt

■ 31. augusta o 20.00 h v Bazilike sv. Mikuláša MAREK VRÁBEL / Slovensko
J. J. Froberger, D. Buxtehude, F. X. Brixl, A. P. F. Boëly, J. L. Bella, Ch. M. Widor

■ 7. septembra o 20.00 h v Bazilike sv. Mikuláša JOHANN TRUMMER / Rakúsko
G. Frescobaldi, J. G. Albrechtsberger, C. Ph. E. Bach, J. S. Bach

TRNAVSKÁ BRÁNA

XIII. ročník medzinárodného festivalu folklórnych súborov 14. – 17. august

14. august – štvrtok.....

■ 15.00 h na Hlavnej ulici ČAČKANIE KORZA

■ 16.00 h na trnavských sídliskách KET CEZ TRNAVU POJDEME – vozový sprievod

– živá pozvánka na festival

■ 18.00 h na cintoríne na Ulici T. Vansovej

**POKLONA OSOBNOSTI
TRNAVSKÉHO FOLKLÓRU
LEOVI BLAŽEKVI**

15. august – piatok.....

■ **10.00 h na Hviezdoslavovej ulici
ŠTART HISTORICKÝCH
VOZIDIEL**

■ **15.00 h na Hlavnej ulici
NA JARMEKU V PÁTEK**

■ **18.00 h na Hlavnej ulici
OTVÁRAJTE SA, TRNAFSKÉ
BRÁNY** – slávnostné otvorenie
festivalu

■ **18.15 h na Hlavnej ulici
JAK SA F TEJ TRNAVE
RODZINUJEME**

folklórne súbory Trnafčan,
Trnavček, Drienka

■ **19.30 h na Hlavnej ulici
VITAJTE, VZÁCNÍ HOSTÉ**

– program súborov krajín
Vyšehradskej štvorky Ostravička
Ostrava (ČR), Uczelniany Zespol
Góralські Mlade Podhale (PL),
Soproni Pendelyes Néptánc
Egyesulet, Šoproň (HU), Lašský
súbor piesní a tancov Ondřejnica,
Stará Ves nad Ondřejnicí (ČR)

■ **21.00 h v mestskom amfiteátri
NA SKLE MALOVANÉ** – kultový
slovenský muzikál v réžii
a choreografii Jána Ďurovčíka

16. august – sobota.....

■ **10.00 h na Trojičnom námestí
NA JARMEKU V SOBOTU**

■ **10.00 h na Hlavnej ulici
ĽUDOVÁ HUDBA LAŠSKÉHO
SÚBORU PIESNÍ A TANCOV
ONDŘEJNICA**, Stará Ves nad
Ondřejnicí (ČR)

■ **10.30 h na Hlavnej ulici
PO TRNAVE IDEME a EŠČE
SI TANCUJEME** – krojovaný
sprievod a Veľká škola tanca

■ **od 10.30 h na radnici
NA TOM NAŠOM DVORE,
ALEBO Z KAŽDÉHO ROŠKA
TROŠKA**

10.30 h DETSKÉ KERAMICKÉ
DIELNE

15.00 h VEDZÁ TO ROBIT
– ukážky rôznych remesiel

– Trnavský výšivkársky spolek,
DĚVK Maderánek Boleráz a iní
remeselníci

15.00 h JAK SA V CÍFERI OBLÉKALI

– výučba o ciferskom kroji
a viazaní ciferských stužiek
16.00 h MALÁ FOLKLÓRNA
ŠKOLIČKA HRY, SPEVU A TANCA

■ **13.00 h na radnici
EŠČE RAZ VITAJTE, VZÁCNÍ
HOSTÉ** – prijatie účinkujúcich
u primátora

■ **14.00 h na radnici
TAK SI ŽIJEME** – stretnutie
zástupcov folklórnych súborov V-4

■ **15.30 h na Hlavnej ulici
MUZIKANTI, KEMU HRÁTE**

– Brezinka a Brezina z Bolerázu,
Drienka, Trnavček a Trnafčan

■ **16.00 h na parkovisku
na Rybníkovej ulici**

**VÝSTAVA HISTORICKÝCH
VOZIDIEL**

■ **16.30 h na Hlavnej ulici
OD DZEDZINY DO DZEDZINY,
ALEBO V CÍFERI SOM**

NARODZENÝ účinkuje detská
folklórna skupina Cífer

■ **17.45 h na Hlavnej ulici
PODOBY TANCA** – program
zahraničných súborov

■ **19.30 h na Hlavnej ulici
GORALU, GORALU** – prezentá-
cia regiónu Horná Orava v podaní
skupiny Goral zo Suchej Hory

■ **20.15 h na Hlavnej ulici
PEKNE OD PODLAHY**

– program súborov Družba
z Trenčína a Trnafčan z Trnavy

■ **21.30 h na Hlavnej ulici**

ČIERNO-BIELY SVET –
celovečerný muzikál folklórneho
súboru Vranovčan z Vranova nad
Topľou

17. august – nedeľa.....

■ **10.00 h v Kostole sv. Jakuba
SLÁVNOSTNÁ SVÄTÁ OMŠA** za
účasti folklórnych súborov

■ **11.00 h na Trojičnom námestí
NA JARMEKU V NEDZELU**

■ **15.00 h na Trojičnom námestí
IDEME ZA TRNAVU** – Bučany,
Cífer, Piešťany, Trnava

■ **18.00 h na Trojičnom námestí
IŠTVÁNCI** – ČR
koncert dychovej hudby

Sprievodné podujatia:

Trnavská brána vo fotografii
– výstava na mestskom úrade,
Trhová 3

Krojovaná krása, Osobnosti
folklóru trnavskej roviny – vo
výkladoch na Hlavnej ulici 9

**TRADIČNÝ
TRNAVSKÝ JARMOK**

Piatok 12. september.....

Hlavná ulica – pred radnicou

14.00 h OTVORENIE JARMOKU

Trojičné námestie

15.00 h Základná umelecká škola
M. Sch. Trnavského

16.00 h Súkromná základná
umelecká škola D. Nebylu

17.00 h Gipsy elegance

20.00 h Batatimba & La Portella

21.30 h Cosmonautix

Sobota 13. september.....

10.00 h Fittnes Beauty

10.30 h Alegria – tanečný súbor

11.00 h Styleunits – tanečné
vystúpenie

13.00 h Dorotkovci

14.30 h Lieskované

16.00 h Blúzová svokra

17.30 h Bon Bon trio

19.00 h The Spankers

20.30 h Vidiek

22.00 h Fuera fondo

Nedeľa 14. september.....

11.30 h Spektrum

12.30 h Drienka

13.30 h Cimbalová hudba

16.00 h E.G.O. Group – dixieland

17.30 h Hrdza

19.00 h Bystrík band & Robo Papp

**STREDOVEK POD HRADBAMI
– Bernolákov sad**

Piatok 12. september.....

9.00 h Otvorenie promenády

Od 10.00 do 20.00 h každú celú
hodinu šermiarske, žonglérske,
tanečné či hudobné vystúpenie
z obdobia stredoveku a renesancie

20.15 h FAKĽOVÝ SPRIEVOD
MESTOM

21.00 KONCERT A OHŇOVÁ ŠOU

22.00 zatvorenie promenády

Sobota 13. september.....

9.00 h Otvorenie promenády

Od 10.00 do 18.00 h každú celú

hodinu šermiarske, hudobné a tanečné vystúpenie z obdobia stredoveku a renesancie

19.00 h GALAPROGRAM – ARMÁDY PRICHÁDZAJÚ

20.00 h zatvorenie promenády
ĽUDOVÉ REMESLÁ

Hlavná ulica, Divadelná ulica a Trojičné námestie

Čas predaja: 11. 9. od 8.00 do 20.00 h, 12. a 13. 9. od 8.00 do 21.00 h, 14. 9. od 8.00 do 20.00 h

OBČERSTVOVACIE CENTRÁ

Radlinského ulica – parkovisko pod Bernolákovou bránou

a Vajanského ulica – parkovisko

Čas predaja: 11. 9. od 8.00 do 22.00 h, 12. a 13. 9. od 8.00 do 24.00 h, 14. 9. od 8.00 do 21.00 h

ATRAKCIE

ĽUDOVO-TECHNICKEJ ZÁBAVY

Dolnopotočná ulica – 11. – 13. 9. od 8.00 do 22.00 h, 14. 9. od 8.00 do 21.00 h, 15. 9. od 8.00 do 18.00

ZOOM+ 2014

Siedmy ročník medzinárodného a cappella festivalu v Trnave

■ **2. októbra o 19.00 h v kine Hviezda.....**

OTTO VOCE (SK)
JAZZATION (HU)

■ **3. októbra o 19.00 h v kine Hviezda.....**

FOR YOU (SK)
OPUS JAM (F)

■ **4. októbra o 19.00 h.....**

A CAPPELLA (SK)

QUARTONAL (D)

KINO HVIEZDA

■ 1. 8. o 17.30 h STRÁŽCOVIA GALAXIE 2D
19.30 h SEX TAPE
21.30 h OČISTA: ANARCHIA
■ 2. 8. o 15.30 h AKO SI VYCVIČIŤ DRAKA 2 – 2D
17.30 h SEX TAPE
19.30 h STRÁŽCOVIA GALAXIE 2D
21.30 h OČISTA: ANARCHIA
■ 3. 8. o 15.30 h AKO SI VYCVIČIŤ DRAKA 2 – 2D
17.30 h STRÁŽCOVIA GALAXIE 3D

19.30 h OČISTA: ANARCHIA
■ 4. 8. o 17.00 h HANY
19.00 h SEX TAPE
21.00 h STRÁŽCOVIA GALAXIE 2D
■ 5. 8. o 17.30 h SEX TAPE
19.30 h OČISTA: ANARCHIA
■ 6. 8. o 17.30 a 19.30 h HANY
■ 7. 8. o 17.30 h V OKU BÚRKY – slovenská premiéra
19.30 h LUCY – slovenská premiéra
■ 8. 8. o 15.30 h POŠTÁR PAT VO FILME
17.30 h V OKU BÚRKY
19.30 h LUCY
21.30 h LOFT
■ 9. 8. o 15.30 h POŠTÁR PAT VO FILME
17.30 h LUCY
19.30 h V OKU BÚRKY
21.30 h LOFT
■ 10. 8. o 15.30 h POŠTÁR PAT VO FILME
17.30 h LUCY
19.30 h V OKU BÚRKY
■ 11. 8. o 17.30 h POŠTÁR PAT VO FILME
19.30 h V OKU BÚRKY
■ 12. 8. o 17.30 h STOROČNÝ STARČEK, KTORÝ VYLIEZOL Z OKNA A ZMIZOL
19.30 h LOFT
■ 13. 8. o 17.30 h STOROČNÝ STARČEK, KTORÝ VYLIEZOL Z OKNA A ZMIZOL
19.30 h LOFT
■ 14. 8. o 15.30 h ÚTEK Z PLANÉTY ZEM 3D – slovenská premiéra
17.30 h CHLAPČENSTVO – slovenská premiéra
20.30 h EXPENDABLES 3 – slovenská premiéra
■ 15. 8. o 15.30 h ÚTEK Z PLANÉTY ZEM 2D
17.30 h ZEJTRA NAPOŘÁD
19.30 h EXPENDABLES 3
■ 16. 8. o 15.30 h ÚTEK Z PLANÉTY ZEM 2D
17.30 h ZEJTRA NAPOŘÁD
19.30 h CHLAPČENSTVO
■ 17. 8. o 15.30 h ÚTEK Z PLANÉTY ZEM 2D
17.30 h CHLAPČENSTVO
20.30 h ZEJTRA NAPOŘÁD
■ 18. 8. o 15.30 h ÚTEK Z PLANÉTY ZEM 3D
17.30 h KÚZLO MESAČNÉHO SVITU

19.30 h EXPENDABLES 3
■ 19. 8. o 17.30 h LEA A DARIJA
19.30 h EXPENDABLES 3
■ 20. 8. o 17.30 h ZEJTRA NAPOŘÁD
19.30 h LEA A DARIJA
■ 21. 8. 17.30 h NINJA KORYTNAČKY – slovenská premiéra
19.30 h KÚZLO MESAČNÉHO SVITU
■ 22. 8. o 17.30 h KÚZLO MESAČNÉHO SVITU
19.30 h NINJA KORYTNAČKY
■ 23. 8. o 15.30 h VTÁČÍ ÚLET
17.30 h NINJA KORYTNAČKY
19.30 h CHLAPČENSTVO
■ 24. 8. o 15.30 h ŠMOLKOVIA 2
17.30 h NINJA KORYTNAČKY
19.30 h CHLAPČENSTVO
■ 25. 8. o 17.30 h HOTEL TRANSYLVÁNIA
19.30 h MAGICKÝ HLAS REBELKY
■ 26. 8. o 17.30 h LEGO PRÍBEH
19.30 h MAGICKÝ HLAS REBELKY
■ 27. 8. o 17.30 h ĽADOVÉ KRÁĽOVSTVO
19.30 h SEX TAPE
■ 28. 8. o 15.30 h RIO 2
17.30 h FAKJÚ PÁN PROFESOR – slovenská premiéra
19.30 h LET 'S DANCE: ALL IN – slovenská premiéra
■ 29. 8. o 15.30 h KRÚDOVCI
17.30 h MIKULÁŠOVE ŠIBALSTVÁ NA PRÁZDNINÁCH
19.30 h LET 'S DANCE: ALL IN
■ 30. 8. o 15.30 h TURBO
17.30 h LET 'S DANCE: ALL IN
19.30 h FAKJÚ PÁN PROFESOR
■ 31. 8. o 15.30 h JA, ZLODUCH 2
17.30 h MIKULÁŠOVE ŠIBALSTVÁ NA PRÁZDNINÁCH
19.30 h FAKJÚ PÁN PROFESOR

MESTSKÝ AMFITEÁTER.....
Začiatok predstavenia o 21.00 h

■ **1. – 15. 8. NEPREMIETAME**
■ 16. – 17. 8. EXPENDABLES 3
■ 18. – 19. 8. ZEJTRA NAPOŘÁD
■ 20. – 21. 8. STRÁŽCOVIA GALAXIE
■ 22. 8. NINJA KORYTNAČKY
■ 23. – 24. 8. OČISTA: ANARCHIA
■ 25. 8. NINJA KORYTNAČKY
■ 26. – 27. 8. LUCY
■ 28. – 29. 8. ÚTEK Z PLANÉTY ZEM
■ 1. – 2. 9. FAKJÚ PÁN PROFESOR

LETO *na korze*

✿ Každý augustový večer scénu historického centra mesta ovládne hudba rôznych žánrov, spev, tanec a pouličné divadlo

✿ **1. augusta o 18.00 h**
Teátro Neline: RYTIER
BAJAJA – rozprávka pre deti

✿ **2. augusta o 18.00 h**
Teátro Neline: POSTRACH
SAMKO – rozprávka pre deti

✿ **3. augusta o 18.00 h**
Dychová hudba ŠARFIANKA
z Blatného

✿ **4. augusta o 19.30 h**
WHATEVER – originálne
spojenie klasiky a rocku.
Známe hity, ako ste ich ešte
nikdy nepočuli a nevideli

✿ **5. augusta o 19.30 h**
VRBOVSKÍ VÍŤAZI – kultová
hudobno-pracovná skupina
z Vrbového pokrstí nový album

✿ **6. augusta o 19.30 h**
RICHARD BAROŠ – huslista
„Starý otec mi dal po prvý raz
do ruky husle, keď som mal
štyri roky“

✿ **7. augusta o 19.30 h MR.**
MOON – funky ✿ fusion ✿
beat ✿ band. Na hudobnom

nebi je veľa hviezd, ale oni sú
Mesiac...

✿ **8. augusta o 18.00 h**
Divadlo ZkuFraVon: AKO
IŠLO VAJCE NA VANDROVKU
– rozprávka pre deti

✿ **9. augusta o 18.00
h** Marionetové divadlo
ANIMARE SILVA: AKO SA
JANO S DRAKOM PORÁTAL
– rozprávka pre deti

✿ **10. augusta o 19.30 h**
ADO JURÁČEK prebúdzá
plážovú náladu v krajine, ktorú
neobmýva oceán, v ktorej nám
do vlasov nevanú monzúnové
vetry. Preslnené rytmy
premenia v okamihu našu zem
na exotický ostrov...

✿ **11. augusta o 19.30 h**
STANISLAV POČAJI – sólo
Spracovania známych piesní
z jazzového i popového
„spevníka“ v podaní sólovej
akustickej gitary. Inšpirované
hudbou Cheta Atkinsa,
Tommyho Emmanuela
a ďalších majstrov tohto štýlu

KULTÚRNE

Mesto Trnava Vás pozýva

LETO 2014

1. – 31. augusta

1. a 2. augusta o 19.00 h
v mestskom amfiteátri
TRNAVSKÝ JAZZYk –
medzinárodný
jazzový open air festival

Hlavnou hviezdou 11. ročníka festivalu bude jeden z najväčších svetových hudobníkov, basgitarista, spevák a skladateľ Richard Bona. Jeho doterajšie koncerty na Slovensku boli dlho dopredu beznádejne vypredané. V jeho hudbe nájdete prvky džezu, brazílskej muziky a čiernej muziky. V Trnave vystúpi zo svojou kapelou THE RICHARD BONA QUINTET: Richard Bona, bass (Cameroon), A.T.N. Stadwijk, keyboard (USA), Adam Stoler, guitar (USA), Tatum Greenblatt, trumpet (USA) Ludwig Afonso, drums (CUBA) Ďalší hostia: Andrej Urminský International Quartet (SK/HU/GR/BRA), Bloom (SK), Radovan Tariška folklore to jazz feat. Benito Gonzales (SK/CZ/VEN), Wlosok/Ševčík/Baroš Trio feat. Rick Margitza (CZ/SK/USA)...
Jazz, fusion, chill out, etno, funk, soul, etc...

✿ **3. augusta o 15.30 h na parkovisku v Kamennom mlyne Potulky Malým Rímom: ORTODOXNÝ ŽIDOVSKÝ CINTORÍN**

✿ **12. augusta o 19.30 h**
JAMADAN – tradičná západoafrická hudba – africké bubny djembe, basové bubny, balafón (africký xylofón), spevy, perkusie. Energická šou, interakcia s publikom a bohaté aranžmány

✿ **13. augusta o 19.30 h**
MARTIN GEIŠBERG
 – koncert talentovaného muzikanta, speváka, dramaturga Martina Geišberga

✿ **14. augusta o 19.30 h**
PETER ADAMOV AND FRIENDS – jazz standards, pop tunes, classics, bossanova, samba, swing, rap, funky, hip-hop, soul, folk, beatbox

✿ **15., 16. a 17. augusta**
TRNAVSKÁ BRÁNA – medzinárodný folklórny festival

✿ **18. augusta o 19.30 h**
PACORA TRIO – prelínanie jazzu a folklóru, podfarbené prvkami vážnej hudby. Repertoár tria tvoria vlastné kompozície a prearanžované jazzové štandardy. Stano Palúch – violín, Marcel Comendant – cimbalom, Róber Ragan – doublebass

✿ **19. augusta o 19.30 h**
VARGA KVARTET – Pavol Varga – 1. husle, Katarína Veselská – 2. husle, Adam Pechočiak – viola a Michal Haring – violončelo. Kvarteto absolvovalo viacero koncertov na Slovensku, v Česku, Rakúsku i v Nemecku

✿ **20. augusta o 19.30 h**
ABUSUS – do povedomia sa dostal ako líder hudobných skupín Karpatské chrbáty, Vrbovskí víťazi či

prostredníctvom hudobného projektu Abusus. Pre Jobusove vystupovanie je typická silná dávka vtípu, recesie a lokálpatriotizmu, na základe čoho sa stal vyhľadávanou osobnosťou slovenskej alternatívnej scény

✿ **21. augusta o 19.30 h**
ŽIARISLAV A BYTOSTI – Žiarislav sám nahral a naspieval ako multiinštrumentalista väčšinu svojich dosiek s nástrojmi ako píšťaly, fujary, husle, korytová basa, basička (čelo), ozembuchy, bunkoš, hrkálky, bubny „doby“... Čerpá z pôvodných hudobných i kultúrnych koreňov, ale s výnimkou niekoľkých ľudových výpožičiek ide o novú tvorbu

✿ **22. augusta o 18.00 h**
Divadlo Agapé: KAPITÁN KOTVIČKA – rozprávka pre deti

✿ **23. augusta o 19.30 h**
Divadlo DEMOscéna: POULIČNÉ ZÁBERY – mladí ochotníci z Trnavy v inscenácii divadla novej vlny starého mesta prinášajú bežné situácie z ulice, ktoré však hocikedy nezažijete...

✿ **24. augusta o 19.30 h**
ENTRE CORDES – hudobné teleso zamerané na fúzie štýlov gypsy-jazzu a flamenca. Repertoár skupiny je inšpirovaný tvorbou gitaristov ako Django Reinhardt, Paco de Lucia, Vicente Amigo a iných

✿ **25. augusta o 19.30 h**
Túlave divadlo: CYRANO ALEBO BÁLABILÉ O NOSE
 Vtipné verše, šermiarske súboje. Ale predovšetkým

3. augusta o 18.00 h
na Hlavnej ulici
PROMENÁDNE KONCERTY DYCHOVÝCH HUDIEB 2014
 Šarfianka Blatné

6. a 9. augusta o 20.30 h
v mestskom amfiteátri
Giuseppe Verdi: GIOVANNA D'ARCO
 Viva Verdi, prvý a jediný projekt tohto druhu na Slovensku, prináša do Trnavy operu Giovanna d'Arco – slávny príbeh lásky, bojovnosti, odhodlania a viery v Boha aj v seba samého, umocnený atmosférou letnej noci a hudbou nesmrteľného Giuseppe Verdiho

10. augusta o 15.30 h
na Námestí sv. Mikuláša
Potulky Malým Rímom: TAJOMSTVÁ PÔVODNÉHO ARCIBISKUPSKÉHO PALÁCA

10. augusta o 18.00 h
v mestskom amfiteátri
PROMENÁDNE KONCERTY DYCHOVÝCH HUDIEB 2014
 Križovianka Križovany nad Dudváhom

12. augusta o 20.30 h
v mestskom amfiteátri
Giuseppe Verdi: GIOVANNA D'ARCO
 Viva Verdi, prvý a jediný projekt tohto druhu na Slovensku, prináša do Trnavy operu Giovanna d'Arco – slávny príbeh lásky, bojovnosti, odhodlania a viery v Boha aj v seba samého, umocnený atmosférou letnej noci a hudbou nesmrteľného Giuseppe Verdiho

15. augusta o 21.00 h
v mestskom amfiteátri
NA SKLE MAĽOVANÉ
 Legendárny muzikál a o najznámejšom zbojníkovi plný humoru, tanca a známych pesničiek v hlavnej úlohe s Jankom Slezákom, v réžii a choreografii Jána Ďurovčika

15., 16. a 17. augusta na Trojičnom námestí a Hlavnej ulici
TRNAVSKÁ BRÁNA

výpoveď o láske, samote a podivnom osude. Po dlhom čase sa zjavuje Cyrano, ktorý ešte nemá vek na to, aby bilancoval, aby zdobil a žiaril. Ale bojoval, lebo len skutočná krása vedie do záhuby

✿ **26. augusta o 19.30 h**
VOICE LIVE DUO

Samuel Hošek – nová tvár na scéne slovenského jazzu, divadla i maliarstva. Pri svojej produkcii vkusne využíva možnosti elektroniky a tvorby zvukových slučiek. Repertoár tvorí široká paleta piesní od jazzových balád (Body & soul) po popovú súčasnosť (Rihanna, Daft Punk). Na akustickej gitare sprevádza Stanislav Počaji

✿ **27. augusta o 19.30 h**
THIERRY & FRIENDS

– hudba Afričana Thierryho Ebama stojí na pravých koreňoch reggae a africkej kultúry. Filozofické texty spievané vo francúzštine, v slovenčine a v jazyku lingala spolu s improvizáciami hudobníkov sľubujú nevšedný etno zážitok

✿ **28. augusta o 18.00 h**
KRUMPLOVÁ KOMÉDIA
Činoherno-bábková

inscenácia pre deti aj dospelých podľa 150 rokov starého textu A. E. Timka, ktorý sa našiel v archíve Matice slovenskej. Dvaja kočovní komedianti rozbalia svoj kufor a rozohrajú rozprávkový príbeh plný zemiakových hrdinov... a zábavy
Účinkujú: Drahomíra Panušková a Tibor Kubička

✿ **29. augusta o 18.00 h**
Divadlo Fortissimo:

KUFOR, SMETIAK – dve predstavenia mímov Vlada Kulíška (SR) a Radka Michalka (ČR), ktorí spoločne absolvovali viac ako 3 000 predstavení nielen v celej Európe, ale napríklad aj vo Vietname či USA

✿ **30. augusta o 19.30 h**
DUO LIVE GUITAR

– hity rokov šesťdesiatych a sedemdesiatych v podaní Pavla Opatovského, Ladislava Pagáča a hosta Tonyho Šidlíka

✿ **31. augusta o 19.30 h**
„11“ Z IVÁNKY

Mladá dychová kapela so stodesaťročnou tradíciou ponúkne nové úpravy známych skladieb

XIII. ročník medzinárodného festivalu folklórnych súborov, ktorý patrí k popredným podujatiam na Slovensku zameraným na prezentovanie ľudovej kultúry

16. augusta o 21.30 h na Hlavnej ulici
ČIERNOBIELY SVET

Príbeh zakázanej lásky plný smiechu a slz v podaní folklórneho súboru Vranovčan sa nesie v duchu protikladov dňa a noci, svetla a tmy, radosti a smútku, života a smrti, ale v neposlednom rade je aj obrazom života cigánov a gádžov

17. augusta o 15.30 h
pred radnicou

Potulky Malým Rímom:
ROD ESTERHÁZYOVCOV A ICH VPLYV NA MESTO

17. augusta o 18.00 h
na Trojičnom námestí

PROMENÁDNE KONCERTY
DYCHOVÝCH HUDIEB 2014
Ištvánci Šardice, Česká republika

24. augusta o 15.30 h pred vstupom na železničnú stanicu
Potulky Malým Rímom:
TRNAVSKÁ ŽELEZNICA VČERA A DNES

24. augusta o 18.00 h
v mestskom amfiteátri
PROMENÁDNE KONCERTY
DYCHOVÝCH HUDIEB 2014
Krásinka Dolná Súča

31. augusta o 15.30 h na Kalvárii
Potulky Malým Rímom:
TRNAVSKÁ KALVÁRIA

31. augusta o 18.00 h
na Hlavnej ulici
PROMENÁDNE KONCERTY
DYCHOVÝCH HUDIEB 2014
„11“ z Ivánky Ivánka pri Dunaji

31. augusta o 18.00 h
v mestskom amfiteátri
ROZLÚČKA S LETOM na koncertoch skupín Majk Spirit, Hex...

TRNAVSKÉ DNI 2014

Láska – pokoj – porozumenie

19.– 20. september

Pri príležitosti:

190. výročia založenia verejnej župnej nemocnice v Trnave,
95. výročia založenia Gymnázia Jána Hollého,
60. výročia vzniku Západoslovenského múzea,
40. výročia založenia Divadla Jána Palárika,
25. výročia Novembra '89

Piatok 19. september

■ Trnavská radnica

10.00 h SLÁVNOSTNÉ PRIJATIE HOSTÍ
TRNAVSKÝCH DNÍ

11.15 h EURO – AKO ĎALEJ?

Prednáška bankového špecialistu zo Švajčiarska
Hansa Kaufmanna za účasti bánk, bankových
inštitúcií a verejnosti, vstup voľný

■ kino Hviezda

16.30 h Slávnostné zasadnutie
Klubu priateľov Trnavy

17.30 h TRNAVSKÝ PANTEÓN

literárno-hudobný večer spojený s premietaním,
hudbou a zbierkami zaujímavých Trnavčanov
Roman Vadovič – Trinásta rovnobežka
Daniel Kollár – Združenie vydavateľov
a kníhkupcov SR DAJAMA
Moderujú: Pavol Tomašovič a Peter Horváth
Hudba: Lucia Lužinská a Boris Čellár
Vstup voľný, vstupenky sú k dispozícii
od 10. septembra v kine Hviezda

Sobota 20. september

■ Trnavská radnica

10.00 h PRÍBEH HLAVNEJ ULICE – Sto rokov
na Hlavnej ulici v Trnave

Stretnutie na obnovenej pešej zóne a prehliadka
výstavy v kaplnke západného krídla radnice

11.00 h CHODZILI SME NA KORZO

Spomínanie na trnavské korzo, trnavské pesničky
a nesmrteľné hity 60. rokov
Účinkujú: Beňa&Bonzo&Mike

■ Divadlo Jána Palárika

18.00 h GALAPROGRAM

Kabaret známych slovenských a trnavských
umelcov a rozhovory s hosťami Trnavských dní
Vstupenky od 8. septembra v predpredaji
Divadla J. Palárika

■ Sprievodné podujatia

Utorok 16. september

BESEDA V ŠTÚDIU MTT

s hosťami 21. ročníka Trnavských dní

Štvrtok 18. september

18.00 h Štúdio Divadla Jána Palárika
BAŤOVA MODLITEBNÁ KNIŽKA

Prezentácia novej knihy Margity Kánikovej
k 95. výročiu otvorenia prvej predajne Baťu
na Slovensku na Hlavnej ulici v Trnave
Účinkuje hudobná skupina Brisk, moderuje
Pavol Tomašovič

Nedeľa 21. september

9.00 h v Bazilike sv. Mikuláša

MISSA SOLEMNIS

Účinkuje Rímskokatolícky cirkevný hudobný
spolok sv. Mikuláša

LEGENDÁRNY MUZIKÁL
SA VRACIA

DIVADLO
TOWER

STAGE

Na skle maľované

15.8.2014 – 21.00
MESTSKÝ AMFITEÁTER

LÍSTKY V PREDPREDAJI NA TICKETPORTAL.SK